

Financiële gezondheid

Bijna de helft van Nederland financieel kwetsbaar, ondanks stappen vooruit

Maart 2025

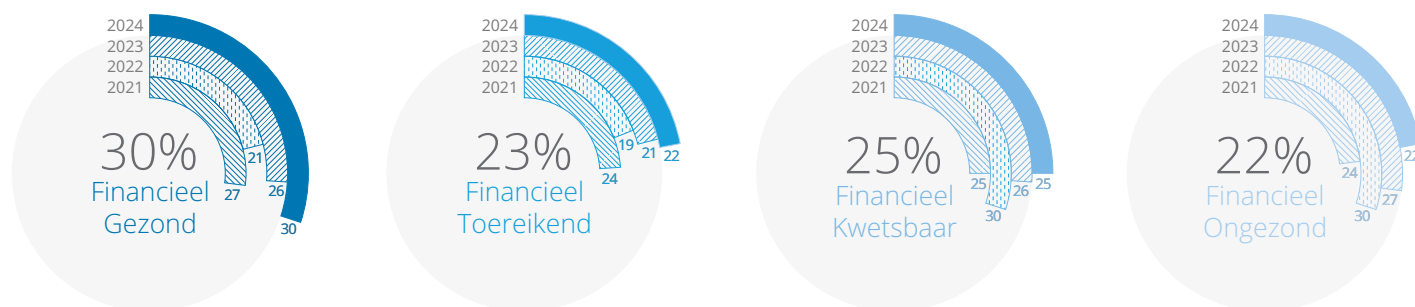
Samenvatting

In 2024 heeft Deloitte voor het vierde jaar op rij onderzoek gedaan naar de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens. Dit jaarlijkse onderzoek biedt een unieke, brede benadering waarin we kijken naar de wisselwerking tussen de domeinen Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen. Hoewel de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens het afgelopen jaar opnieuw is verbeterd, is nog steeds bijna de helft van de huishoudens financieel Kwetsbaar of Ongezonder. Financiële gezondheid vraagt daarom blijvend aandacht, zeker gezien de economische onzekerheid die de recente geopolitieke ontwikkelingen met zich meebrengen.

Het jaar 2024 werd door herstel gekenmerkt. De economie veerde licht op. De inflatie stagneerde, terwijl de cao-lonen het sterkst stegen in veertig jaar tijd. De uitkomsten van ons onderzoek naar de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens in 2024 sluiten aan bij dit herstel. Het percentage financieel Gezonde huishoudens nam toe van 26% naar 30%, terwijl het percentage financieel Ongezonde huishoudens afnam van 27% naar 22%. Maar hoewel in 2024 op drie van de vier financiële gezondheidsniveaus de beste resultaten van de afgelopen jaren zijn behaald (figuur S.1), blijft het percentage financieel Kwetsbare en Ongezonde huishoudens – in totaal 47% – te hoog. Deze groepen zijn extra vatbaar voor de invloed van tegenslagen. Zonder structurele oplossingen om huishoudens financieel weerbaarder te maken, zullen deze groepen naar verwachting dan ook weer groeien.

Daarom is het van belang dat financiële gezondheid hoog op de agenda blijft staan. De geopolitieke ontwikkelingen van de afgelopen periode maken duidelijk dat de tijd van relatieve voorspelbaarheid en zekerheid achter ons ligt. Dat maakt de noodzaak van financiële weerbaarheid alleen maar groter. Intensievere samenwerking binnen het financiële ecosysteem is een voorwaarde om het financiële handelingsperspectief van Nederlandse huishoudens te kunnen vergroten. Daarnaast zijn passende maatregelen nodig, gericht op specifieke doelgroepen zoals jongvolwassenen, parttimers of vrouwen. Het is daarbij wel cruciaal dat de Nederlanders die dat kunnen, actief verantwoordelijkheid nemen voor hun financiële situatie. Met deze acties kunnen we gezamenlijk toewerken naar een toekomst waarin iedereen regie heeft over zijn financiële leven.

Figuur S.1 Nederland in financiële gezondheidsniveaus in 2021, 2022, 2023 en 2024, in %

Uitkomsten op de domeinen

Inkomen

Het percentage huishoudens dat aangaf (zeer) makkelijk rond te kunnen komen, steeg van **51%** in 2023 naar **57%** in 2024.

Voor meer huishoudens is het inkomen het afgelopen jaar flink gestegen. In 2024 gaf **26%** van

de huishoudens aan een (veel) hoger inkomen te hebben dan het jaar ervoor, terwijl dit percentage in 2023 nog op **23%** lag.

De keuze voor het aantal uren dat mensen per week werken wordt het meest bepaald door de balans tussen werk en privé (**53%**), gevolgd door de hoogte van het salaris (**45%**).

Uitgaven

Inkomsten en uitgaven van huishoudens waren in 2024 meer in balans. Bij **62%** van de huishoudens waren de totale uitgaven (veel) lager dan het inkomen. In 2023 gold dit nog voor **57%**.

Het percentage huishoudens dat de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud (zeer) makkelijk kon betalen steeg van **50%** in 2023 naar **56%** in 2024.

Meer dan driekwart (**78%**) van de huishoudens heeft het afgelopen jaar geen sociale, sportieve of educatieve activiteiten hoeven laten vanwege hun financiële situatie. Dit percentage is echter flink lager bij financieel Ongezonde huishoudens (**33%**).

Lenen

Minder Nederlandse huishoudens hebben consumptieve schulden. Het percentage huishoudens met consumptieve schulden daalde van **47%** in 2023 naar **43%** in 2024.

Nederlanders zijn zich de afgelopen jaren steeds minder zorgen gaan maken over de schulden van hun huishouden. Het percentage huishoudens dat zich geen zorgen maakt steeg van **43%** in 2022 via **50%** in 2023 naar **58%** in 2024.

Meer huishoudens verwachten in 2024 hun schulden binnen een jaar af te lossen zonder hun levensstijl te veranderen (van **24%** in 2023 naar **29%** in 2024).

Sparen

Steeds meer huishoudens sparen elke maand. In 2022 gold dit nog voor **64%**, in 2023 voor **66%**, en in 2024 voor maar liefst **71%**. Dit is meer dan in 2021, toen 69% van de huishoudens maandelijks spaarde.

De helft van de Nederlandse huishoudens zou makkelijk het geld bij elkaar kunnen krijgen om de volgende dag een uitgave te kunnen doen ter hoogte van het maandinkomen. In 2023 gold dit voor **46%** van de huishoudens.

Meer huishoudens kunnen langer dan zes maanden rondkomen als de belangrijkste inkomstenbron wegvalt (van **60%** in 2023 naar **64%** in 2024).

Plannen

25%

In 2024 is **weinig verandering** te zien op het domein Plannen ten opzichte van 2023.

Nog steeds maakt **ruim een kwart** van de Nederlandse huishoudens geen financiële planning.

Het percentage huishoudens dat geen financiële plannen voor hun pensioen maakt, steeg van **24%** in 2023 naar **26%** in 2024.

Dwarsdoorsnede van Nederland

1. Tegen de stroom in: flinke achteruitgang financiële gezondheid 18-24-jarigen

In 2024 is de financiële gezondheid van jongvolwassenen (18-24 jaar) aanzienlijk achteruitgegaan. Het percentage financieel Gezonde huishoudens in deze groep daalde van 18% in 2023 naar 12% in 2024, terwijl het percentage financieel Ongezonde huishoudens gelijk bleef (34% in 2023 en 35% in 2024). Jongvolwassenen staan voor verschillende uitdagingen terwijl zij hun eerste stappen naar onafhankelijkheid zetten. De diversiteit binnen deze groep is groot. Een deel van de jongvolwassenen werkt, een ander deel studeert, en sommigen wonen al op zichzelf terwijl anderen nog thuis wonen. Deze keuzes beïnvloeden hun financiële situatie. Vooral het domein Inkomen laat een verslechtering zien. Bijna de helft van de jongvolwassenen verdient minder dan een modaal inkomen, waarbij we een stijging zien van het percentage 18-24-jarigen met een minimuminkomen. Dat is deels te verklaren doordat zij relatief vaak parttime werken omdat ze bijvoorbeeld nog studeren en veelal te maken hebben met flexibele contracten. Jongvolwassenen maken veel vaker dan in 2023 schulden om rond te komen (van 4% naar 9%), en ruim een op de tien gebruikt een deel van het spaargeld om rond te komen.

Het lijkt er daarmee op dat jongvolwassenen minder hebben geprofiteerd van de loonstijgingen, terwijl hun kosten voor levensonderhoud en eventuele woonlasten wel zijn gestegen. Deze groep ervaart dan ook meer financiële stress. Bijna een kwart geeft aan zich machteloos te voelen wanneer zij denken aan hun financiële situatie. Ondanks de verbeterde houding van jongvolwassenen ten opzichte van sparen en lenen, en het toegenomen bewustzijn van financiële zaken en risico's, lukt het een groot deel van de jongvolwassenen niet om hun financiële situatie op orde te krijgen. Dit rapport onderstreept de noodzaak voor gerichte ondersteuning om jongvolwassenen te helpen een financieel zelfstandig leven op te bouwen.

2. Meer werken loont

De financiële gezondheid van Nederlanders die fulltime werken¹ is aanzienlijk beter dan die van mensen die minder uren werken. Van de respondenten die fulltime werken, is 38% financieel Gezond en 24% financieel Toereikend. Onder parttime werkenden zijn de percentages financieel Gezonde huishoudens veel lager, tot slechts 20% van de groep die 12 tot 20 uur werkt.

Fulltime werkenden geven niet alleen vaker aan meer financiële ruimte te ervaren, ze sparen ook vaker en bouwen hogere buffers op. 65% van de fulltime werkenden kan de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud (zeer) makkelijk betalen, tegenover 48% van de parttime werkenden. Een kanttekening is wel dat ook een substantieel deel van de fulltime werkenden weinig financiële ruimte heeft of onvoldoende controle over hun financiën ervaart. Deze groep heeft op het gebied van inkomen nauwelijks handelingsperspectief. Dat handelingsperspectief ontbreekt ook bij een deel van de parttime werkenden. Deze groep bestaat voor een deel uit (werkende) studenten, (werkende) gepensioneerden en uitkeringsgerechtigden, die vaak niet meer kunnen werken. Maar er zijn ook parttime werkenden die wél meer uren per week willen en kunnen werken. Als deze groep meer inzicht krijgt in de gevolgen van meer werken en er meer rekening wordt gehouden met hun behoeften – zoals een goede balans tussen werk en vrije tijd, inzicht in wat dit betekent voor hun toeslagen, of een rooster dat beter is afgestemd op hun situatie – is het mogelijk om de arbeidsparticipatie van deze groep te verhogen.

¹ We verwijzen met 'fulltime' naar de categorieën '35-40 uur per week' en 'meer dan 40 uur per week', al geldt vaak een werkweek van 36 uur of meer als fulltime.

3. Economische gelijkheid: vrouwen maken inhaalslag, maar opmars gaat traag

Opnieuw is de financiële gezondheid van zowel mannen als vrouwen vooruitgegaan, maar in 2024 zien we grotere verschuivingen bij vrouwen. Vooral het percentage financieel Ongezonde vrouwen nam fors af, met 7 procentpunt (van 32% naar 25%), terwijl deze afname bij mannen 3 procentpunt bedraagt (van 22% naar 19%). Ondanks deze positieve ontwikkeling valt nog steeds een kleine meerderheid van de vrouwen (2024: 52%, 2023: 60%) in een van de twee laagste gezondheidsniveaus. Het verschil met mannen is wel afgenomen (2024: 42%, 2023: 46%). Bij de domeinen Uitgaven, Sparen en Lenen laten vrouwen in 2024 een grotere groei zien dan mannen, met de grootste vooruitgang op het domein Sparen. Zo steeg het percentage vrouwen dat (zeer) makkelijk de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud kan betalen met 9 procentpunt naar 54%, terwijl het percentage mannen met 3 procentpunt steeg (naar 58%). Desondanks blijven mannen op vier van de vijf domeinen beter presteren dan vrouwen.

Wat betreft inkomen zijn de verschillen hardnekkiger. 31% van de vrouwen heeft een benedenmodaal inkomen, tegenover 23% van de mannen. Vrouwen werken vaker parttime (45% versus 21% van de mannen) en werken vaker in laagbetaalde sectoren. Dit heeft niet alleen effect op de financiële gezondheid van vrouwen nu, maar ook op hun financiële situatie in de toekomst. Zo verwacht slechts ongeveer een op de drie vrouwen dat zij hun financiële doelen in de toekomst kunnen bereiken. Daarnaast schatten vrouwen hun financiële kennis lager in. De inhaalslag is dus nog lang niet voltooid.

4. Financiële gezondheid onder de loep: het belang van open gesprekken

Om financiële problemen te kunnen oplossen is het van belang dat deze vroegtijdig aan het licht komen. Praten over je financiële situatie is daarbij een cruciale eerste stap. Twee op de vijf Nederlanders spreken echter zelden of nooit over hun financiële situatie. Deze groep is vaker financieel Ongezonder dan de groep die wel praat. Ze geven vaker aan dat ze (zeer) moeilijk rondkomen, sparen minder en hebben minder inzicht in hun financiële situatie. Doordat ze niet praten over hun financiën blijft deze groep buiten beeld, terwijl velen van hen de eindjes aan elkaar moeten knopen, niet weten hoe zij hun schulden kunnen aflossen en geen financiële plannen maken. Hun gebrek aan openheid verkleint de kans op het vroegtijdig signaleren van financiële problemen, en verhindert bovendien dat ze van anderen leren hoe ze met financiële uitdagingen omgaan.

Respondenten die zelden tot nooit over hun financiële situatie praten, kloppen eerder aan bij hun bank dan bij hun gemeente wanneer ze geconfronteerd worden met financiële moeilijkheden. En dat terwijl gemeenten sinds 2021 de wettelijke taak hebben om vroegtijdig in actie te komen wanneer een inwoner in de schulden lijkt te raken. Er is nog ruimte voor verbetering en stroomlijning tussen gemeenten en betrokken organisaties, zoals banken en werkgevers, om vroegtijdig tekenen van financiële kwetsbaarheid te herkennen en te signaleren.

Aanbevelingen

Houd financiële gezondheid hoog op de agenda

In 2024 hebben publieke en private partijen gezamenlijk initiatieven ontplooid om financiële gezondheid te bevorderen. Ondanks positieve ontwikkelingen ten opzichte van 2023 is nog steeds bijna de helft van de Nederlandse huishoudens financieel Kwetsbaar of Ongezonder. Daarnaast zijn enkele thema's dit jaar extra urgent, zoals de stijgende financiële uitdagingen bij jongeren, de blijvende ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en de situatie van fulltime werkenden die financieel Kwetsbaar of Ongezonder zijn, mogelijk vanwege stijgende (woon)kosten. Het is van belang dat iedereen – de overheid, werkgevers, financiële instellingen, gemeenten én de Nederlandse huishoudens zelf – financiële gezondheid hoog op de agenda houdt om een structurele en duurzame verbetering te bewerkstelligen.

Stimuleer praten over financiën

Slechts 3% van de Nederlanders praat vaak over hun financiële situatie en 15% doet dit regelmatig, terwijl praten juist kan helpen om financiële kennis en inzicht te verbeteren. Financiële gesprekken kunnen bovendien stress verlichten en empathie bevorderen. Dit maakt het makkelijker om hulp te zoeken en preventief in te grijpen. Vooral financieel Ongezonde mensen kunnen veel baat hebben bij meer openheid. Groepen met een betere financiële gezondheid praten relatief vaak, terwijl financieel Ongezonde mensen juist relatief vaak niet praten of lang wachten om hun situatie te bespreken. Juist zij kunnen profiteren van open gesprekken over financiën, om zowel hun huidige situatie als hun toekomstperspectief te verbeteren. Het is daarom van belang dat loketten voor laagdrempelig financieel advies of hulp breder bekend en voor iedereen, maar vooral voor de kwetsbare groepen, bereikbaar zijn.

Vergroot het inzicht in de positieve effecten van meer werken

Uit ons onderzoek blijkt dat mensen die meer uren werken financieel gezonder zijn dan mensen die minder werken. Het is belangrijk om Nederlanders bewust te maken van de voordelen van meer werken, aangezien dit hun financiële gezondheid nu en in de toekomst kan verbeteren. Meer uren werken kan leiden tot een hoger inkomen en meer mogelijkheden om te sparen en investeren. Daarnaast draagt het bij aan pensioenopbouw en dus een betere financiële gezondheid later. Gezien de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is het belangrijk dat deeltijdwerkers, die vaak bereid zijn meer uren te werken als zij voldoende handelingsperspectief hebben, niet worden tegengehouden door het ingewikkelde toeslagensysteem. De overheid moet dit systeem vereenvoudigen om de drempel tot meer werken te verlagen. Werkgevers spelen ook een belangrijke rol: door met hun werknemers in gesprek te gaan over werkuren en bijvoorbeeld roostertechnische obstakels, kunnen ze bijdragen aan zowel de financiële gezondheid als het werkplezier van hun medewerkers. Bovendien kunnen zowel werkgevers als werknemers het inzicht in de effecten van meer werken vergroten door gebruik te maken van tools zoals de WerkUrenBerekenaar van het Nibud.

Kom in actie om jongvolwassenen te ondersteunen

Dit jaar is de financiële gezondheid van 18-24-jarigen verslechterd. Om financieel zelfstandig leven voor jongvolwassenen haalbaar te maken, zijn verschillende acties nodig. Jongvolwassenen worden geconfronteerd met economische uitdagingen, zoals tijdelijke contracten, lage inkomens en stijgende huurprijzen, wat hun stabiliteit en besteedbaar inkomen onder druk zet. Werkgevers kunnen bijvoorbeeld flexibele, langdurige contracten aanbieden, en er moet meer aandacht komen voor het creëren van betaalbare huisvesting. Dit kan onder andere worden bereikt door intensievere samenwerking tussen de overheid, woningcorporaties en investeerders. Daarnaast is het essentieel om jongvolwassenen zowel financiële educatie als mentale ondersteuning te bieden. Door hen te ondersteunen in zowel financiële als emotionele aspecten, kunnen ze betere beslissingen nemen en een goede basis leggen voor hun financiële gezondheid.

Inhoudsopgave

1. Bijna de helft van Nederland financieel kwetsbaar, ondanks stappen vooruit	8
2. Het onderzoek	10
2.1 <i>Wat is financiële gezondheid?</i>	10
2.2 <i>Financiële gezondheid vertaald naar vijf domeinen</i>	11
2.3 <i>Het conceptuele model en de vragenlijst</i>	12
2.4 <i>Vier niveaus van financiële gezondheid</i>	13
2.5 <i>Score per domein</i>	14
2.6 <i>Kenmerken per domein per gezondheidsniveau</i>	16
3. De financiële gezondheid: hoe gezond is Nederland?	19
3.1 <i>Verbetering op de uiterste financiële gezondheidsniveaus</i>	19
3.2 <i>Wat typeert huishoudens in de vier financiële gezondheidsniveaus?</i>	20
3.3 <i>De scores op de domeinen per gezondheidsniveau onder de loep</i>	23
3.4 <i>Verschuivingen van de scores per regio</i>	25
4. De financiële gezondheid van Nederland per domein	26
4.1 <i>De scores op de vijf domeinen</i>	26
5. Dwarsdoorsneden van Nederland	36
5.1 <i>Tegen de stroom in: flinke achteruitgang financiële gezondheid 18-24-jarigen</i>	37
5.2 <i>Meer werken loont, nu en later</i>	43
5.3 <i>Economische gelijkheid: vrouwen begonnen aan inhaalslag, maar opmars gaat traag</i>	50
5.4 <i>Financiële gezondheid onder de loep: het belang van open gesprekken</i>	55
6. Aanbevelingen	60
Nawoord	64
Colofon	65
Literatuur	67
Bijlage 1 - Het conceptueel model	72
Bijlage 2 - Vragenlijst	73

1. Bijna de helft van Nederland financieel kwetsbaar, ondanks stappen vooruit

Voor het vierde jaar op rij heeft Deloitte onderzoek gedaan naar de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens. In 2021, het jaar van ons eerste onderzoek, bleek dat Nederland op dit vlak nog een lange weg te gaan had. Een jaar later sloegen we alarm: de algehele financiële gezondheid kwam verder onder druk te staan. Na een voorzichtige verbetering in 2023 hebben Nederlandse huishoudens in 2024 het niveau van 2021 licht overstegen. Toch bevindt nog altijd bijna de helft van de huishoudens zich in een financieel kwetsbare situatie. De resultaten laten zien dat er – ondanks de positieve ontwikkelingen – blijvende uitdagingen zijn op het gebied van financiële gezondheid.

Meer Nederlandse huishoudens dan een jaar eerder hebben in 2024 een stabiele balans weten te vinden in hun financiële leven. Het aandeel financieel Gezonde huishoudens steeg van 26% in 2023 naar 30% in 2024, terwijl het aandeel financieel Ongezonde huishoudens daalde, van 27% naar 22%. Dat betekent niet dat het overkoepelende beeld van de financiële gezondheid in Nederland nu rooskleurig te noemen is. Want ondanks de verbetering bevindt nog steeds bijna de helft (47%) van de Nederlandse huishoudens zich in de categorie financieel Kwetsbaar of Ongezonder.

In 2024 zette het herstel van de Nederlandse economie op verschillende vlakken door, wat bijdroeg aan de verbetering van de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens. Echter, deze verbetering verloopt nog steeds traag en blijft gevoelig voor monetaire veranderingen, die met vertraging doorwerken.² Vooral financieel Kwetsbare en Ongezonde huishoudens zijn minder weerbaar bij economische tegenwind, zoals stijgende energiekosten, duurdere boodschappen en hogere huurprijzen. Financiële tegenslagen kunnen hen verder in de problemen brengen en hun financiële gezondheid verslechteren. In het eerste kwartaal van 2025 zagen we dergelijke tegenwind opnieuw toenemen door geopolitieke spanningen. Om ervoor te zorgen dat

alle Nederlanders kunnen rondkomen en mee kunnen doen in de maatschappij, is blijvende aandacht nodig voor het versterken van de financiële gezondheid en de financiële weerbaarheid van kwetsbare huishoudens in het bijzonder.

Financiële gezondheid is geen statisch gegeven; het is een dynamisch concept. Waar veel andere onderzoeken zich richten op afzonderlijke elementen van financiële gezondheid, hanteren wij in dit jaarlijks terugkerende onderzoek een brede, holistische benadering. We kijken naar de wisselwerking tussen de vijf domeinen die in samenhang de financiële gezondheid beïnvloeden: Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen. De uitdaging is om binnen het gehele spectrum van financiële gezondheid voortdurend in balans te blijven, zowel op korte als op lange termijn. Dit geldt niet alleen voor de financieel meest kwetsbare huishoudens, maar voor alle Nederlanders. Behalve door externe factoren wordt financiële gezondheid ook bepaald door het handelingsperspectief en gedrag van een individu of huishouden. Het is essentieel dat mensen en gezinnen hun eigen rol in het creëren van financiële zekerheid begrijpen en actief werken aan hun zelfredzaamheid, binnen een ondersteunend ecosysteem dat hen helpt deze doelen te bereiken.

² DNB, 2023a.

In deze editie van ons onderzoek zien we in algemene zin een positieve verandering op vier van de vijf domeinen die samen het financiële gezondheidsniveau bepalen: Inkomen, Uitgaven, Sparen en Lenen. Maar er zijn grote verschillen tussen groepen huishoudens. Zo is de financiële gezondheid van huishoudens binnen de leeftijdscategorie 18-24 jaar flink achteruitgegaan. En bijna een op de vijf mensen die tussen de 12 en 20 uur per week werken, geeft aan (zeer) moeilijk rond te komen. Bovendien is het verschil tussen mannen en vrouwen in zowel de financieel Ongezonde als de financieel Gezonde groep weliswaar kleiner geworden, maar blijven vrouwen gemiddeld toch financieel kwetsbaarder. Dit komt onder andere door lagere lonen, en doordat ze gemiddeld minder uur per week betaald werk verrichten.

Zoals gezegd kunnen de ontwikkelingen in de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens deels worden verklaard door de economische situatie. In 2024 veerde de Nederlandse economie weer wat op. Na een bescheiden stijging in 2023 van 0,5% hadden we in 2024 te maken met een economische groei van 0,9%.³ Daarbij was sprake van een forse loongroei: de lonen stegen in 2024 met 6,6% – de hoogste stijging in veertig jaar.⁴ Mede als gevolg daarvan was de inflatie met 3,3%⁵ nog steeds beduidend hoger dan het gemiddelde van 2,4% in het eurogebied als geheel,⁶ maar de extreem hoge inflatie die we in eerdere jaren zagen verleden tijd. Het werkloosheidscijfer bleef ondertussen laag (rond 3,7%), waardoor de krapte op de arbeidsmarkt onveranderd bleef.⁷

Daarnaast hebben in 2024 verschillende partijen actie ondernomen om de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens te verbeteren. Zo heeft de overheid onder andere de huurtoeslag, het kindgebonden budget, de kinderopvangtoeslag, de arbeidskorting en het wettelijk minimumloon verhoogd. Ook belangenorganisaties en Nederlandse huishoudens zelf hebben niet stilgezeten. Vakbonden hebben, door een sterke onderhandelingspositie, de hoge loonstijgingen kunnen realiseren. Nederlanders zijn meer gaan werken en sparen: in 2024 was de werkzame beroepsbevolking hoger dan die in 2023⁸ en hebben Nederlandse huishoudens een recordbedrag gespaard. DNB ziet de hogere spaarrentes, de voorzichtigheid van Nederlanders door de inflatie en onzekerheid door de geopolitieke onrust als mogelijke verklaringen voor dit spaargedrag.⁹

Leeswijzer

Hoofdstuk 2 beschrijft de uitgangspunten en opzet van dit onderzoek, en laat zien hoe we tot vier financiële gezondheidsniveaus zijn gekomen en hoe deze financiële gezondheidsniveaus op individueel niveau doorwerken. In hoofdstuk 3 volgt een nadere karakterisering van de gezondheidsniveaus, een inzicht in de overkoepelende uitkomsten van het onderzoek en een overzicht van achtergrondkenmerken die op basis van ons onderzoek het meest representatief zijn voor elk financieel gezondheidsniveau. Vervolgens gaan we in hoofdstuk 4 meer gedetailleerd in op de uitkomsten van de onderliggende domeinen Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen. Hoofdstuk 5 bevat reflecties op enkele dwarsdoorsneden van Nederland: welke patronen zien we als we inzoomen op specifieke groepen, wat zijn mogelijke verklaringen, en hoe verhouden deze patronen zich tot wat we zagen in eerdere jaren? In hoofdstuk 6 volgen de aanbevelingen. In enkele dwarsdoorsneden zijn kaders opgenomen waarin experts – van Nibud, Tilburg University en Universiteit Leiden – vanuit hun achtergrond hun licht laten schijnen op het onderzoek en de bevindingen.

³ CPB, 2024.

⁴ CBS, 2024c.

⁵ CBS, 2025a.

⁶ DNB, 2024e; Eurostat, 2024.

⁷ CBS, 2025d.

⁸ CBS, 2025c.

⁹ DNB, 2025.

2. Het onderzoek

In 2024 heeft Deloitte opnieuw onderzoek gedaan naar de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens. Net als in de voorgaande jaren hebben we daarbij gekeken naar een breed spectrum van financiële gezondheid, gevat in vijf domeinen. De mate waarin die vijf domeinen met elkaar in balans zijn, bepaalt hoe financieel gezond een huishouden is.

Om de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens te meten hebben we in november 2024 een uitgebreide vragenlijst uitgezet. De uitkomsten hiervan hebben we geanalyseerd. Net als vorige jaren hebben we het onderzoek uitgevoerd in samenwerking met het Nibud en academici van de Tilburg University en Universiteit Leiden.

De vragenlijst is door onderzoeksbureau Ipsos online uitgezet via het Ipsos iSay-panel. Vijfduizend respondenten hebben de vragenlijst volledig ingevuld. Doordat we een weging aan de data hebben toegevoegd vormen de resultaten een representatieve afspiegeling van Nederland op basis van leeftijd, geslacht, regio en inkomen. Om een zo groot mogelijk bereik te hebben onder de Nederlandse huishoudens is de vragenlijst online en in het Nederlands uitgezet. Hierdoor zijn mensen met een lage digitale vaardigheid en anderstaligen niet meegenomen in dit onderzoek.

Dit hoofdstuk beschrijft onze definitie van financiële gezondheid, de vijf domeinen, de vragenlijst en de opbouw van de financiële gezondheidsniveaus. Deze informatie vormt de basis van het uitgevoerde onderzoek, een methodiek die consistent is met de vorige drie edities. Lezers die al vertrouwd zijn met deze methodiek raden we aan om direct door te gaan naar hoofdstuk 3, waar de resultaten van het onderzoek van 2024 worden gepresenteerd.

2.1 Wat is financiële gezondheid?

Om de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens goed te kunnen meten hebben we een eenduidig en gedeeld begrip nodig van het concept financiële gezondheid. Wij gebruiken daarom onderstaande definitie, die we hebben ontwikkeld bij de start van het eerste onderzoek in 2021.¹⁰

We omschrijven financiële gezondheid als de mate waarin een persoon of huishouden in staat is en het gevoel van controle heeft om:

1. op een comfortabele manier aan alle huidige en lopende financiële verplichtingen en behoeften te voldoen; en
2. de financiële zekerheid op te bouwen om zijn of haar levensdoelen na te streven en op een comfortabele manier aan alle toekomstige verplichtingen en behoeften te voldoen.

In dit rapport spreken we afwisselend over 'Nederlanders' en 'huishoudens'. Het gros van de vragen in de vragenlijst gaat over de financiële situatie van Nederlandse huishoudens. Veel mensen delen hun financiën immers met de andere leden van hun huishouden.¹¹ Meestal spreken we in dit rapport daarom van 'huishoudens'. Sommige aspecten zijn niet op het hele huishouden van toepassing, maar zijn van individuele aard. Neem bijvoorbeeld financiële kennis en de houding tegenover geldzaken. Wanneer we ingaan op die aspecten, hebben we het in dit rapport over 'Nederlanders'.

¹⁰ Deloitte, 2021.

¹¹ Wanneer we over 'huishouden' spreken gaat dit over de respondent en de leden van zijn huishouden met wie de financiën worden gedeeld. Bijvoorbeeld de partner en inwonende kinderen.

2.2 Financiële gezondheid vertaald naar vijf domeinen

Vaak praten we in Nederland pas over financiële gezondheid als we in de financiële problemen zitten. Er lijken nog te vaak maar twee opties te zijn: met financiële problemen zoals een betalingsachterstand ben je financieel ongezond, zonder dat soort problemen ben je financieel gezond. Maar dat is een te zwart-witte weergave van de werkelijkheid. Financiële gezondheid moeten we in een bredere context bekijken. Financiële gezondheid is meer dan alleen het beheersen van de dagelijkse uitgaven en zorgen voor voldoende en regelmatig inkomen. Een gezonde

vermogenspositie opbouwen, inzicht hebben in de financiën en regelmatig bezig zijn met de financiële gezondheid zijn minstens zo belangrijk voor financiële weerbaarheid. Ook voor mensen zonder financiële problemen valt op dit vlak nog winst te boeken.

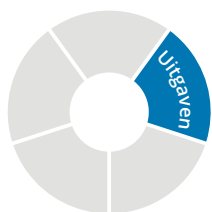
In ons onderzoek onderscheiden we vijf domeinen die in samenhang de financiële gezondheid beïnvloeden: **Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen** en **Plannen**.

Figuur 2.1 toont per domein de indicatoren die samenhangen met financiële gezondheid.

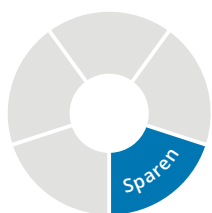
Figuur 2.1 Indicatoren voor financiële gezondheid per domein

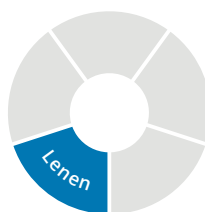
- 1. Het inkomen is voldoende:** huishoudens beschikken over voldoende inkomen om aan dagelijkse en toekomstige verplichtingen te voldoen.
- 2. Het inkomen is voorspelbaar:** huishoudens zijn in staat om over (langere) tijd de hoogte en de zekerheid van het inkomen te voorspellen.
- 3. Controle over inkomen:** leden van het huishouden hebben een gevoel van controle over het genereren van toekomstig inkomen.

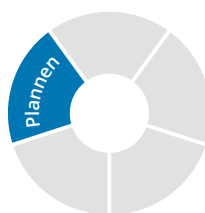
- 1. Evenwicht tussen inkomsten en uitgaven:** huishoudens zijn in staat om rond te komen van het inkomen en/of vermogen.
- 2. Rekeningen tijdig en volledig betalen:** huishoudens zijn in staat om tijdig alle rekeningen te betalen, er zijn geen betalingsachterstanden.
- 3. Controle over uitgaven:** leden van het huishouden hebben een gevoel van controle over alle soorten uitgaven die gedaan worden.

- 1. Op regelmatige basis sparen en voldoende liquide middelen voor de korte(re) termijn:** huishoudens sparen op regelmatige basis en hebben voldoende direct beschikbare gelden.
- 2. Spaargelden en investeringen voor de lange(re) termijn:** huishoudens sparen en/of investeren om lange(re)-termijndoelen te kunnen realiseren.
- 3. Controle over vermogen:** leden van het huishouden hebben een gevoel van controle over het opbouwen en beheersen van vermogen.

- 1. Duurzame schuldenlast en tijdig schulden afbetalen:** huishoudens hebben een schuldenlast die beheersbaar is en lossen hun schulden op tijd af.
- 2. Kennis van en controle over de schuldverplichtingen:** leden van het huishouden hebben inzicht in de aard en omvang van de schulden, en hebben een gevoel van controle hierover.

- 1. Kortetermijnbudget en langetermijnplannen:** huishoudens stellen een budget vast voor de korte termijn en monitoren dit, en stellen langetermijnplannen op om levensdoelen te behalen.
- 2. Adequate verzekeringen:** huishoudens hebben verzekeringen afgesloten die toereikend zijn om belangrijke risico's af te dekken.
- 3. Controle over planning:** leden van het huishouden hebben een gevoel van controle over het bereiken van hun levensdoelen door middel van een adequate planning.

Uit eerder onderzoek¹² weten we dat naast de vijf domeinen nog andere factoren een rol spelen bij financiële gezondheid. Zo hebben financiële kennis en persoonlijke kenmerken ook invloed op financieel gedrag. Om die reden hebben we ook vragen gesteld over demografische kenmerken, kennis en houding van respondenten. Informatie hierover helpt bij het zoeken naar manieren om financieel gedrag te verbeteren.

Een belangrijke kanttekening bij ons onderzoek is dat de financiële gezondheid van mensen niet alleen afhankelijk is van hun gedrag, maar ook voor een deel wordt bepaald door de inrichting van het financiële systeem en achterliggende (politieke) keuzes. Hoewel individueel gedrag een belangrijke rol speelt, is er een grens aan de invloed die een individu kan uitoefenen wanneer hij of zij deel uitmaakt van een systeem. Dit onderzoek concentreert zich op dat deel van financiële gezondheid dat gerelateerd kan worden aan gedrag en de achterliggende kenmerken van de Nederlander zelf, maar erkent de invloed en complexiteit van de bredere systemen waarbinnen individuen zich begeven.

2.3 Het conceptuele model en de vragenlijst

Het conceptuele model dient samen met de definitie van financiële gezondheid als fundament voor de uitgebreide vragenlijst die we hebben opgesteld. Vanuit de academische literatuur¹³ en bestaande vragenlijsten¹⁴ zijn vragen verzameld, en waar nodig aangepast, om alle elementen van het model te meten. Het conceptuele model en de scoringsmethodiek zijn ten opzichte van de onderzoeken in 2021, 2022 en 2023 ongewijzigd gebleven.

Om nieuwe inzichten te verwerven, bevat de vragenlijst van 2024 een aantal nieuwe verdiepvragen, terwijl

enkele vragen deze editie niet zijn uitgevraagd (zie bijlage 2 voor de volledige vragenlijst). De nieuwe vragen richten zich op uiteenlopende onderwerpen. Zo hebben we in deze editie onder andere gevraagd waar huishoudens op letten bij het bepalen van hun werkuren per week en welke rekeningen zij als eerste niet zouden betalen bij financiële moeilijkheden. We hebben deze aanpassingen in samenspraak met het Nibud en de academici van de Tilburg University en Universiteit Leiden gedaan. De aanpassingen hebben geen invloed op scoringsmethodiek. De vragen die deze editie niet zijn uitgevraagd, waren niet meer relevant. Een voorbeeld hiervan is de vraag over het aantal mensen dat afhankelijk is van het inkomen van het huishouden. Uit eerdere jaren bleek dat deze vraag veel overlap heeft met de vraag hoeveel inwonende kinderen onderdeel zijn van het huishouden.

In totaal bestaat de vragenlijst van 2024 uit zeventig vragen. 31 vragen gaan over financiële gedragingen (onderverdeeld in de vijf domeinen Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen), zestien vragen gaan over financiële vaardigheden en persoonlijke kenmerken, negen vragen zijn verdiepvragen en dertien vragen betreffen de huishoudelijke en socio-economische omgeving. Daarnaast bevat de vragenlijst één vraag over hoe moeilijk of makkelijk de respondent het vond om de vragen te beantwoorden. We hebben het de respondenten zo makkelijk mogelijk gemaakt om de vragen te beantwoorden. Zij hoefden geen berekeningen te maken en geen documenten (zoals salarisstroken of pensioenoverzichten) te raadplegen. De vragenlijst is, net als in voorgaande jaren, niet uitgevraagd onder dezelfde groep respondenten als het voorgaande jaar, maar onder een nieuwe groep respondenten.

¹² O.a. Mitchell & Lusardi, 2015; Boisclair et al., 2017; Van Rooij et al., 2011; Kempson et al., 2017; Comerton-Forde et al., 2020; Ottaviani & Vandone, 2011; Clark & Khalaf, 2019.

¹³ O.a. Kempson et al., 2017; Comerton-Forde et al., 2020; Lusardi & Mitchell, 2011.

¹⁴ O.a. Dunn et al., 2018, 2020; Financial Conduct Authority, 2017, 2020; Commonwealth Bank of Australia & University of Melbourne, 2019; Van Dijk et al., 2022.

Dit is het vierde opeenvolgende jaar dat het onderzoek is uitgevoerd. Hierdoor kunnen we resultaten met elkaar vergelijken en ontwikkelingen over tijd volgen. Om die ontwikkelingen goed te kunnen interpreteren hebben we beoordeeld of een bepaalde groei of afname over de jaren heen statistisch significant is. Daarvoor gebruiken we de Chi-kwadraattoets.¹⁵ Wij merken hierbij op dat het kan voorkomen dat uitkomsten met relatief grote verschillen niet significant zijn, terwijl relatief kleinere verschillen soms juist wel significant zijn. Daar waar resultaten op basis van deze toets significant zijn, spreken we in de uitkomsten van het onderzoek in termen als 'toe- of afname' of bijvoorbeeld 'is gegroeid'. Waar de uitkomsten niet significant zijn, benoemen we wel de percentages (ook van eerdere jaren), maar spreken we niet in termen van groei of afname.

Bij het presenteren van de uitkomsten van het rapport gebruiken we procentpunten om het absolute verschil aan te geven tussen percentages.

2.4 Vier niveaus van financiële gezondheid

Financiële gezondheid kenmerkt zich door de mate waarin meerdere financiële aspecten met elkaar in balans zijn. Om de complexiteit van die balans inzichtelijk te maken, hebben we voor dit onderzoek een schaal ontwikkeld van vier financiële gezondheidsniveaus. Figuur 2.2 toont een korte omschrijving per gezondheidsniveau. In hoofdstuk 3 geven we verdere duiding aan deze niveaus. Per vraag hebben we, op basis van theoretische en expertinzichten, beoordeeld bij welke scores een respondent binnen een bepaald gezondheidsniveau valt. Deze bandbreedtes zijn in figuur 2.2 opgenomen.

Figuur 2.2 Beschrijving en bandbreedtes financiële gezondheidsniveaus

Financieel Gezond 77-100	Financieel Toereikend 66-76	Financieel Kwetsbaar 51-65	Financieel Ongezonder 0-50
Scores tussen de 77-100 worden beschouwd als een financieel Gezonde situatie. Huishoudens met scores binnen deze bandbreedte rapporteren op een zeer groot deel tot alle vragen antwoorden die als gezond worden beschouwd.	Scores tussen de 66-76 worden beschouwd als een financieel Toereikende situatie. Huishoudens met scores binnen deze bandbreedte rapporten op een aanzienlijk tot groot deel van de vragen antwoorden die als gezond worden beschouwd.	Scores tussen de 51-65 worden beschouwd als een financieel Kwetsbare situatie. Huishoudens met scores binnen deze bandbreedte rapporteren op een beperkt deel van de vragen antwoorden die als gezond worden beschouwd.	Scores tussen de 0-50 worden beschouwd als een financieel Ongezonde situatie. Huishoudens met scores binnen deze bandbreedte rapporteren op geen van de vragen, of slechts een klein deel, antwoorden die als gezond worden beschouwd.

In het vervolg van dit rapport spreken we over financieel Gezonde huishoudens, financieel Toereikende huishoudens, financieel Kwetsbare huishoudens en financieel Ongezonde huishoudens. Daarmee verwijzen we dus naar de gezondheidsschaal die is ontwikkeld voor dit onderzoek. We spreken hierbij expliciet over een schaal omdat financiële gezondheid een dynamisch concept is dat zich ontwikkelt over tijd, en zich daarmee over deze schaal kan bewegen. In figuur 2.2 is te zien dat de financiële gezondheidsniveaus geen absolute score hebben, maar dat ze zijn gekoppeld aan een bandbreedte. De omvang van deze bandbreedte kan verschillen per gezondheidsniveau. Zo heeft financieel Ongezonder een relatief brede bandbreedte. Dit komt doordat er een minimum van basisvereisten is om financieel gezien in de daaropvolgende gezondheidsniveaus te kunnen komen.

Het is belangrijk om te beseffen dat de financiële gezondheidsniveaus een totaalscore weerspiegelen. Om een goede financiële gezondheid te hebben, moeten alle vijf de domeinen (Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen) met elkaar in balans zijn. Een lage score op één domein, bijvoorbeeld Inkomen, betekent niet automatisch dat een huishouden financieel Ongezonder is. Het gaat erom hoe het huishouden deze situatie in evenwicht weet te houden met andere aspecten van financiële gezondheid, zoals Uitgaven. Dit geldt ook voor huishoudens waarvan de deelnemers jong zijn (bijvoorbeeld de leeftijdscategorie 18-24 jaar).¹⁶ Jongeren studeren vaak nog of staan aan het begin van hun carrière. Dit betekent dat zij bijvoorbeeld in veel gevallen nog beperkt vermogen of een financiële buffer opbouwen. En wie jong is, zal meestal nog geen uitgebreide pensioenplannen hebben en daarom op dat aspect slechter scoren. Jongeren kunnen echter nog steeds een goede financiële gezondheid hebben als andere domeinen wel in evenwicht zijn.

¹⁵ Dit is een statistische toets voor categorische data waarmee bepaald kan worden of data significant afwijken.

¹⁶ Onder 'jongere leeftijdsgroepen' verstaan we mensen jonger dan 35 jaar. Mensen boven de 35 jaar duiden we aan met 'ouderen'.

2.5 Score per domein

Naast een overkoepelende score op financiële gezondheid hebben we op basis van hetzelfde scoringsmodel ook een score ontwikkeld per domein: de subscores. Deze subscores maken duidelijk welke onderdelen binnen de financiële gezondheidsniveaus extra aandacht nodig hebben. Zo wil het feit dat bepaalde respondenten het financiële gezondheidsniveau Gezond hebben, nog niet zeggen dat zij op elk domein een gezonde financiële situatie laten zien. De subscores geven de mate aan waarin een huishouden financieel gezond is op dat specifieke domein. De score is dus gebaseerd op de resultaten van de vragen die verband houden met dat domein. In het vervolg van dit rapport duiden we de resultaten van de subscores aan met drie kleuren:

Groen: het huishouden laat op het merendeel van de vragen binnen het domein een goede financiële gezondheid zien.

Oranje: het huishouden laat op het merendeel van de vragen binnen het domein een matige financiële gezondheid zien.

Rood: het huishouden laat op het merendeel van de vragen binnen het domein geen goede financiële gezondheid zien

Individuele huishoudens met hetzelfde financiële gezondheidsniveau kunnen, binnen de bandbreedte van dat niveau, verschillende scores op de individuele domeinen. Ter illustratie: twee huishoudens hebben op basis van hun antwoorden beide het financiële gezondheidsniveau financieel Gezond. Het ene huishouden (zie voorbeeldhuishouden Yilmaz in figuur 2.3) scoort op alle domeinen groen. Het andere huishouden (zie voorbeeldhuishouden Jansen in figuur 2.3) scoort rood op het domein Lenen. Binnen alle gezondheidsniveaus komen dit soort combinaties voor. Een huishouden kan financieel Ongezonder zijn, maar bijvoorbeeld toch groen scoren het domein Lenen, zoals voorbeeldhuishouden Warmerdam in figuur 2.3. Met andere woorden: individuele huishoudens met hetzelfde gezondheidsniveau kunnen, binnen de bandbreedte van dat niveau, anders scoren op de individuele domeinen. Dit betekent daarnaast dat huishoudens zich kunnen verbeteren binnen een financieel domein zonder daarmee automatisch op te klimmen naar een hoger gezondheidsniveau – en andersom.

Door niet alleen naar het algemene financiële gezondheidsniveau te kijken, maar ook naar de subscores, kunnen we zien op welk domein een huishouden nog stappen kan zetten om de financiële gezondheid te verbeteren.

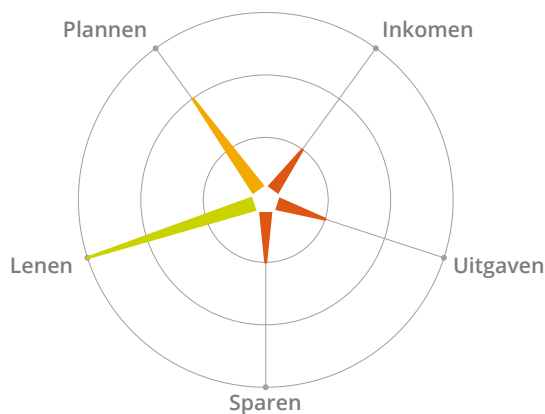
Figuur 2.3 Voorbeeldhuishoudens

Individuele huishoudens met hetzelfde gezondheidsniveau kunnen, binnen de bandbreedte van dat niveau, anders scoren op de individuele domeinen.

Huishouden Warmerdam

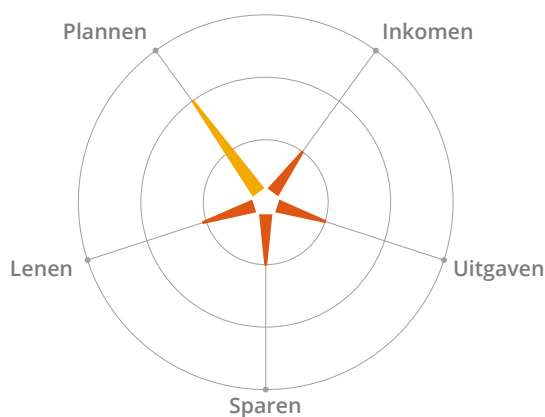
Totaalscore: 49.2

Financieel Ongezond

Huishouden De Wit

Totaalscore: 16.4

Financieel Ongezond

2.6 Kenmerken per domein per gezondheidsniveau

Figuur 2.4 laat voor de vier gezondheidsniveaus zien hoe het financiële gedrag, de houding en het gevoel van mensen over financiële zaken er doorgaans per domein uitzien, maar de kenmerken zoals weergegeven in de figuur zijn geen een-op-eenreflectie van de score. Het financiële gedrag en de antwoorden die huishoudens in een specifiek gezondheidsniveau relatief vaak geven, kunnen jaarlijks verschillen.

Zo zien we in de praktijk dat in 2024 32% van de financieel Ongezonde huishoudens aangeeft meer uit te geven dan zij aan inkomen ontvangen, terwijl dit in 2023 nog 37% was.

In hoofdstuk 3 presenteren we de resultaten van het onderzoek: welke achtergrondkenmerken zien we bij de vier financiële gezondheidsniveaus en waar zien we verschuivingen ten opzichte van 2023? Waar relevant beschrijven we ook interessante verschuivingen ten opzichte van 2022.

Figuur 2.4 Kenmerken vier financiële gezondheidsniveaus¹⁷

Doorgaans geldt voor de **financieel Gezonde huishoudens** dat ze:

Gezond	Domein	Kenmerk
	Inkomen	Vaker veel geld overhouden aan het eind van de maand.
		Zeer makkelijk kunnen rondkomen.
	Uitgaven	Vaker zeer makkelijk de noodzakelijke kosten voor het levensonderhoud kunnen betalen.
		Vaker veel minder uitgeven dan wat er aan inkomsten binnenkomt.
	Sparen	Vaker zeer zeker zijn dat grote uitgaven haalbaar zijn.
		Structureel elke maand sparen.
	Lenen	Geen consumptieve schulden hebben.
		Zich geen zorgen maken over hun eventuele schulden.
	Plannen	Financiële plannen hebben voor de langere termijn.
		Zeker zijn dat er goede financiële plannen zijn gemaakt voor het pensioen.

Doorgaans geldt voor de **financieel Toereikende huishoudens** dat ze:

Toereikend	Domein	Kenmerk
	Inkomen	Vaker een beetje geld over houden aan het eind van de maand.
		Makkelijk rond kunnen komen.
	Uitgaven	Niet veel moeite hebben met het betalen van noodzakelijke kosten.
		Minder uitgeven dan wat er aan inkomsten binnenkomt.
	Sparen	Vaker zeker zijn dat grote uitgaven haalbaar zijn.
		Vaker regelmatig sparen.
	Lenen	Geen consumptieve schulden hebben, of alleen consumptieve schulden die snel afgelost kunnen worden.
		Zich geen tot een beetje zorgen maken over hun eventuele schulden.
	Plannen	Financiële plannen hebben voor de middellange termijn.
		Zeker zijn dat ze goede financiële plannen hebben voor het pensioen.

¹⁷ Wanneer we het over hypotheekschuld hebben, is het beschreven kenmerk specifiek gericht op huiseigenaren. Hiervoor is gekozen omdat een hypotheek feitelijk een schuld is die grote impact heeft op de financiële gezondheid van het huishouden. Mensen die huren worden bij deze vraag buiten beschouwing gelaten. Dit heeft geen impact op hun score. Dit geldt voor alle vier de overzichten.

Doorgaans geldt voor de **financieel Kwetsbare huishoudens** dat ze:

Kwetsbaar	Domein	Kenmerk
	Inkomen	Vaker precies rondkunnen komen.
		Vaker hun inkomen voor de komende zes maanden kunnen voorspellen.
	Uitgaven	Niet veel maar ook niet weinig moeite hebben met het betalen van noodzakelijke kosten.
		Ongeveer evenveel uitgeven als wat er aan inkomsten binnenkomt.
	Sparen	Vaker enigszins zeker zijn dat grote uitgaven haalbaar zijn.
		Proberen te sparen maar dat dit niet elke maand lukt.
	Lenen	Consumptieve schulden hebben met beperkt inzicht daarin, en geen uitzicht hebben op een schuldevrije situatie op de kortere termijn.
		Zich zorgen maken over hun schulden.
	Plannen	Enkel financiële plannen hebben voor de korte termijn.
		Onzeker zijn of ze goede financiële plannen hebben voor het pensioen.

Doorgaans geldt voor de **financieel Ongezonde huishoudens** dat ze:

Ongezonder	Domein	Kenmerk
	Inkomen	Vaker schulden maken of hun spaargeld gebruiken om rond te komen.
		(Ze) moeilijk rondkomen.
	Uitgaven	(Veel) moeite hebben met het betalen van noodzakelijke kosten voor het levensonderhoud.
		Meer uitgeven dan wat er aan inkomsten binnenkomt.
	Sparen	Vaker (zeer) onzeker zijn over of grote uitgaven haalbaar zijn.
		Vaker niet sparen of alleen sparen bij een financiële meevaller.
	Lenen	Consumptieve schulden hebben met beperkt tot geen inzicht in hoe ze die kunnen aflossen, waardoor ze geen zicht hebben op een schuldevrije situatie, ook niet op de langere termijn.
		Zich veel zorgen maken over hun schulden.
	Plannen	Geen financiële plannen hebben.
		Zeer onzeker zijn of ze goede financiële plannen hebben voor het pensioen.

3. De financiële gezondheid: hoe gezond is Nederland?

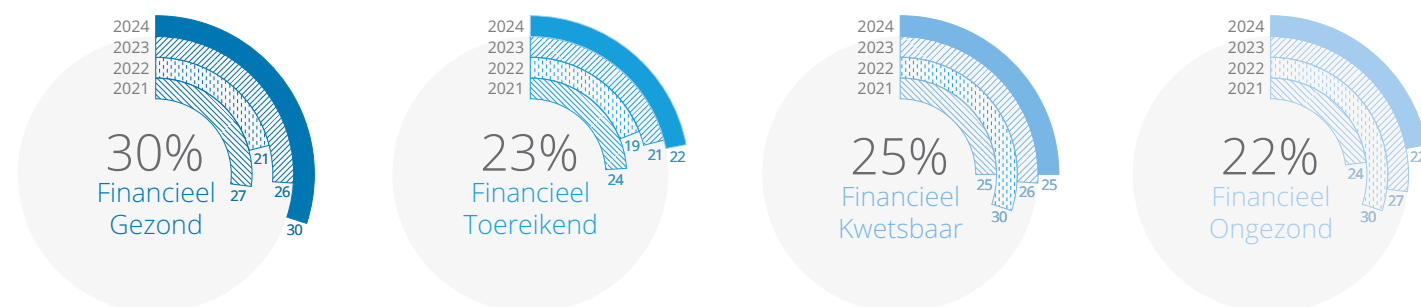
Steeds meer huishoudens lijken een balans te hebben gevonden in de verschillende aspecten van hun financiële leven. Maar nog steeds blijft een aanzienlijke groep achter. In dit hoofdstuk bespreken we de status van, en de veranderingen in, de financiële gezondheid van Nederland. Daarnaast gaan we in op de achtergrondkenmerken per financieel gezondheidsniveau, de verschuivingen binnen de verschillende domeinen en de regionale verschillen.

3.1 Verbetering op de uiterste financiële gezondheidsniveaus

Ten opzichte van 2023 zien we een aanzienlijke stijging van het percentage financieel Gezonde huishoudens in Nederland (van 26% in 2023 naar 30% in 2024). Tegelijkertijd daalde het percentage financieel Ongezonde huishoudens flink (van 27% in 2023 naar 22% in 2024). Deze ontwikkeling kan mogelijk worden verklaard door het economisch herstel dat het afgelopen jaar doorzette, in combinatie met de loongroei. Ook de maatregelen die de overheid heeft doorgevoerd, zoals de verhoging van de huurtoeslag, het kindgebonden budget en de kinderopvangtoeslag, kunnen hierbij een rol hebben gespeeld.¹⁸

In 2024 bevond iets meer dan de helft van de huishoudens zich in de financieel Gezonde of Toereikende groep (53%, tegenover 47% in 2023). Dit betekent dat het aandeel huishoudens in de financieel Kwetsbare en Ongezonde categorieën is gedaald (van 53% in 2023 naar 47% in 2024). Opvallend is dat de middengroepen qua omvang stabiel bleven: 22% van de huishoudens was in 2024 financieel Toereikend (tegenover 21% in 2023) en 25% financieel Kwetsbaar (tegenover 26% in 2023). Met andere woorden, we zien vooral verbeteringen aan de uiteinden van het financiële gezondheidsspectrum: bij de financieel Gezonde en Ongezonde huishoudens.

Figuur 3.1 Nederland in financiële gezondheidsniveaus in 2021, 2022, 2023 en 2024, in %

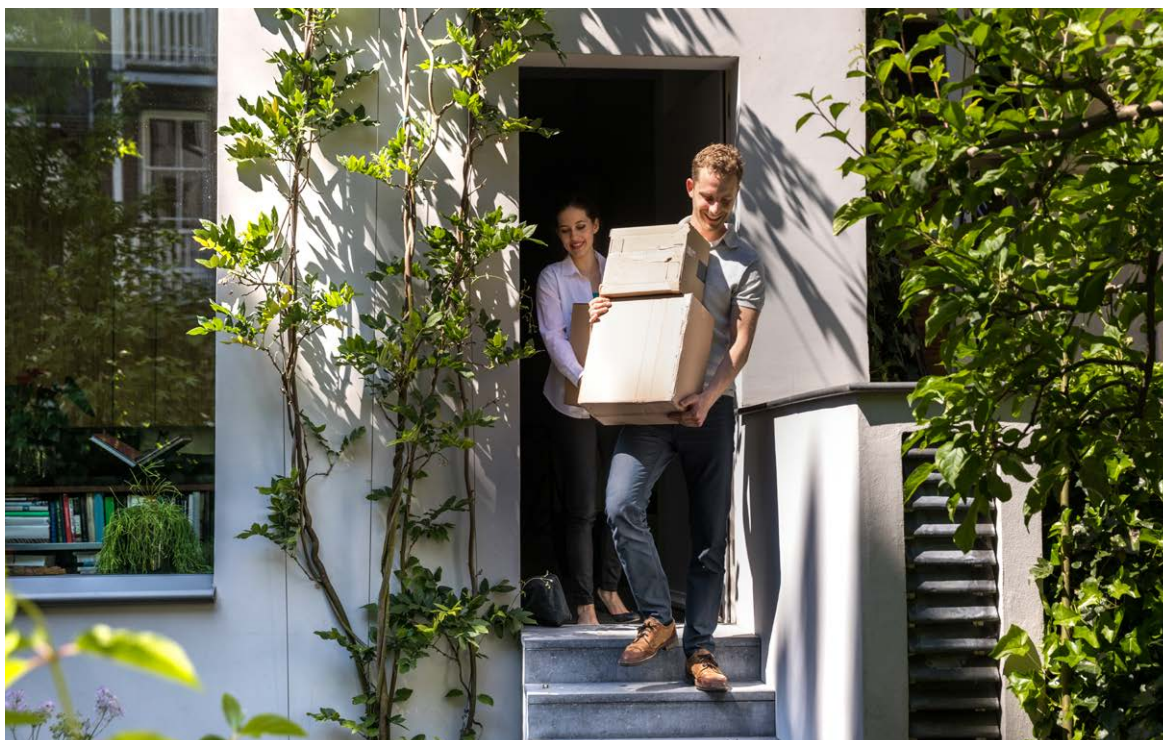
¹⁸ DNB, 2024e. CBS, 2024b.

3.2 Wat typeert huishoudens in de vier financiële gezondheidsniveaus?

De financiële gezondheid van een huishouden bestaat niet in een vacuüm, maar wordt beïnvloed door factoren als het soort inkomen, de hoogte van dat inkomen, leeftijd en geslacht. Om zicht te krijgen op de verschillen tussen huishoudens, hebben we in de vragenlijst vragen opgenomen over demografische kenmerken. De resultaten laten zien dat sommige kenmerken (bijvoorbeeld 'man' of '35-44-jarigen') significant vaker voorkomen binnen bepaalde financiële gezondheidsniveaus.

Figuur 3.2 geeft een overzicht van de belangrijkste kenmerken per financieel gezondheidsniveau in 2024.¹⁹ Het is belangrijk om de gegevens in dit overzicht niet als absoluut te beschouwen. Als bepaalde kenmerken van individuen of huishoudens vaker voorkomen binnen een van de financiële gezondheidsniveaus, wil dat niet zeggen dat mensen met die kenmerken per definitie binnen een van de vier financiële gezondheidsniveaus vallen. Een voorbeeld: mensen die getrouwd zijn of een geregistreerd partnerschap hebben, komen vaker voor binnen de financiële gezondheidsniveaus Gezond en Toereikend dan mensen met een andere burgerlijke staat. Dit betekent niet dat getrouwde mensen nooit financieel Kwetsbaar of financieel Ongezonder zijn. Het betekent alleen dat we dit achtergrondkenmerk in de resultaten van 2024 vaker terugzien onder de huishoudens die financieel Toereikend of Gezond zijn.

Als we de kenmerken per financieel gezondheidsniveau in 2024 vergelijken met die van 2023, zien we dat ze grotendeels hetzelfde zijn. Wel zijn er enkele verschuivingen te zien. Zo zien we bijvoorbeeld dat 65-plussers niet meer vaker voorkomen in het financiële gezondheidsniveau Gezond dan andere leeftijdscategorieën, terwijl dit in 2023 nog wel het geval was. Ook springt de leeftijdscategorie 25-34 jaar er niet meer negatief uit bij de financiële gezondheidsniveaus Kwetsbaar en Ongezonder. En mensen die samenwonen kwamen in 2023 nog relatief vaak voor in het financiële gezondheidsniveau Kwetsbaar, maar dat is nu niet meer het geval.²⁰ In de dwarsdoorsneden in hoofdstuk 5 gaan we nader in op verschuivingen binnen de groepen.

¹⁹ In de figuur is een selectie gemaakt van achtergrondkenmerken uit de vragenlijst die mogelijk belangrijke inzichten kunnen bieden.

²⁰ Zie ook figuur 3.2 in het rapport Financiële gezondheid. Samen navigeren door onzekere tijden (Deloitte, 2023).

Figuur 3.2 Verband tussen achtergrondkenmerken en financiële gezondheidsniveaus in 2024²¹

Financieel Gezond

	Geslacht	Mannen komen in deze groep vaker voor dan vrouwen.
	Leeftijdscategorie	De leeftijdscategorie 45-54 komt in deze groep vaker voor dan in andere groepen.
	Burgerlijke staat	Mensen die getrouwd zijn of geregistreerd partnerschap hebben komen vaker voor in deze groep dan in andere groepen.
	Inkomenscategorie	Mensen met een bovenmodaal inkomen komen vaker voor in deze groep dan in minder gezonde groepen.
	Belangrijkste inkomstenbron huishouden	Mensen in loondienst komen vaker voor in deze groep dan in andere groepen.
	Hoogst afgeronde opleiding	Mensen met een universitaire of hbo-opleiding komen in deze groep vaker voor dan in andere groepen.

Financieel Toereikend

	Geslacht	Mannen komen in deze groep vaker voor dan vrouwen.
	Leeftijdscategorie	De leeftijdscategorie 65+ komt in deze groep vaker voor dan in andere groepen.
	Burgerlijke staat	Mensen die getrouwd zijn of geregistreerd partnerschap hebben komen vaker voor in deze groep dan in minder gezonde groepen.
	Inkomenscategorie	Mensen met een bovenmodaal inkomen komen vaker voor in deze groep dan in minder gezonde groepen.
	Belangrijkste inkomstenbron huishouden	Gepensioneerden komen vaker voor in deze groep dan in andere groepen.
	Hoogst afgeronde opleiding	Mensen met een universitaire opleiding komen in deze groep vaker voor dan in minder gezonde groepen.

²¹ De categorieën zijn niet cumulatief. Dat wil zeggen: de achtergrondkenmerken zijn niet in samenhang het meest significant, maar op zichzelf voor die specifieke categorie.

Financieel Kwetsbaar

	Geslacht	Vrouwen komen in deze groep vaker voor dan mannen.
	Leeftijdscategorie	De leeftijdscategorie 18-24 komt in deze groep vaker voor dan in gezondere groepen.
	Burgerlijke staat	Mensen die alleenstaand zijn komen vaker voor in deze groep dan in gezondere groepen.
	Inkomenscategorie	Mensen met een modaal of benedenmodaal inkomen komen vaker voor in deze groep dan in gezondere groepen.
	Belangrijkste inkomstenbron huishouden	Mensen die een uitkering of studiefinanciering ontvangen komen in deze groep vaker voor dan in gezondere groepen.
	Hoogst afgeronde opleiding	Mensen met een vmbo-gt/tl-diploma of met een havo- of vwo-diploma komen vaker voor in deze groep dan in gezondere groepen.

Financieel Ongezond

	Geslacht	Vrouwen komen in deze groep vaker voor dan mannen.
	Leeftijdscategorie	De leeftijdscategorie 18-24 komt in deze groep vaker voor dan in gezondere groepen.
	Burgerlijke staat	Mensen die alleenstaand of gescheiden zijn komen vaker voor in deze groep dan in gezondere groepen.
	Inkomenscategorie	Mensen met een benedenmodaal inkomen komen vaker voor in deze groep dan in gezondere groepen.
	Belangrijkste inkomstenbron huishouden	Mensen die een uitkering of studiefinanciering ontvangen komen in deze groep vaker voor dan in andere groepen.
	Hoogst afgeronde opleiding	Mensen met een lbo- of vmbo-basis/-kader-diploma en mensen met een mbo-diploma komen vaker voor in deze groep dan in andere groepen.

3.3 De scores op de domeinen per gezondheidsniveau onder de loep

In de breedte is de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens in 2024 dus verbeterd. Blijft dit beeld overeind als we dieper in de cijfers duiken? In deze paragraaf bespreken we de verschuivingen van de scores per financieel gezondheidsniveau, uitgesplitst naar de vijf domeinen. Dit biedt ons meer inzicht in de verschillende financiële gezondheidsniveaus en laat zien waar nog ruimte voor verbetering is. In hoofdstuk 4 volgt een gedetailleerde uitleg van de veranderingen per domein.

Hoewel er op het totaalniveau van de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens een verbetering te zien is ten opzichte van 2023, blijkt dat dit zich niet doorvertaalt naar alle domeinen. Figuur 3.3 toont voor de vier financiële gezondheidsniveaus per domein hoeveel procent van de huishoudens een goede (groen), matige (oranje) of slechte (rood) subscore had in 2023 en 2024.²² We zien dat de scores op de domeinen Inkomen, Uitgaven en Plannen op de verschillende financiële gezondheidsniveaus weinig beweging laten zien ten opzichte van 2023. Er zijn wel significante verschuivingen op de domeinen Sparen en Lenen zichtbaar. Zo verbeterden financieel Gezonde én Ongezonde huishoudens zich op beide domeinen. Bij de financieel Gezonde huishoudens zien we een stijging van het percentage groene scores op het domein Sparen van 85% naar 88%, en een daling van de rode scores op het domein Lenen van 7% naar 5%. Financieel Ongezonde huishoudens laten een veel lichtere, maar

significante verbetering zien op het domein Sparen (van 0,1% naar 0,6% groene scores). Toch is nog steeds slechts een zeer klein deel van de financieel Ongezonde huishoudens in staat om structureel geld te sparen. Op het domein Lenen vond een grotere verandering plaats, met een daling van het percentage financieel Ongezonde huishoudens met een rode score van 44% naar 39%. Op dit domein steeg ook het percentage financieel Kwetsbare huishoudens met een groene score (van 31% naar 36%).

Dat de meeste veranderingen plaatsvonden op de domeinen Lenen en Sparen is niet verrassend, aangezien deze nauw met elkaar samenhangen. De verbeteringen zijn mogelijk deels te verklaren door een combinatie van hogere inkomens, tijdelijke steunmaatregelen, lagere kosten door afnemende inflatie en een groeiend bewustzijn van het belang van financiële buffers.

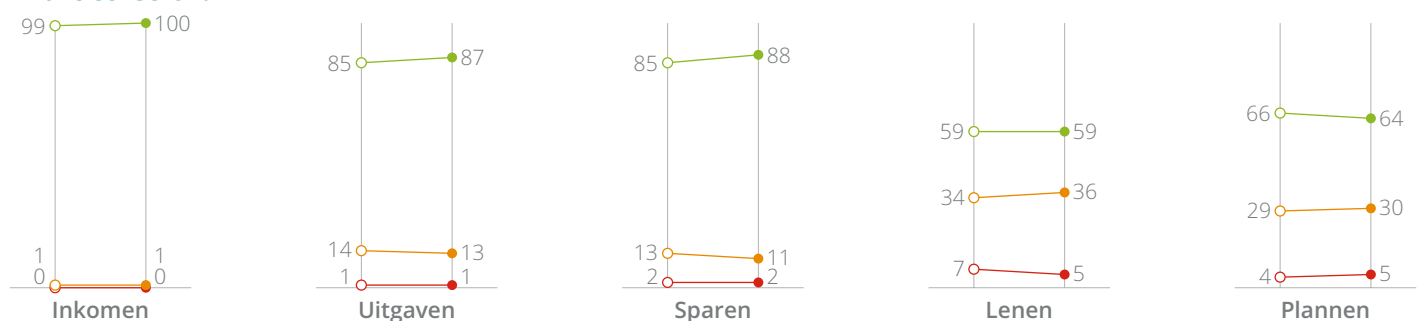
Dat de uitkomsten op de domeinen Inkomen, Uitgaven en Plannen per gezondheidsniveau nagenoeg gelijk bleven ten opzichte van vorig jaar, betekent ook dat de huishoudens die structureel in de problemen zitten door bijvoorbeeld een laag inkomen, hoge vaste lasten en beperkte financiële veerkracht, nog geen verbetering hebben doorgemaakt. Hierdoor zijn zij nog steeds kwetsbaar voor externe schokken, zoals inflatie, onverwachte kosten en stijgende energierekeningen. Dit onderstreept het belang van structurele en duurzame oplossingen om de meest kwetsbare huishoudens te ondersteunen.

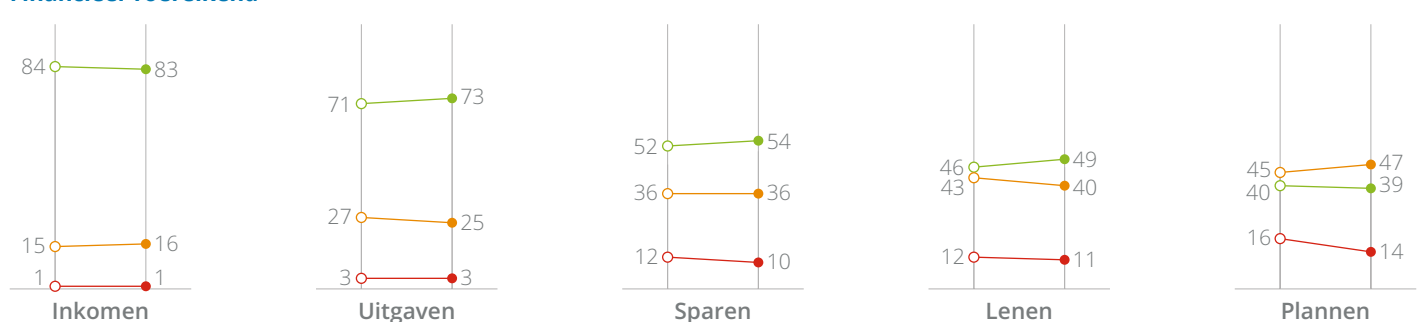
²² Binnen de vier niveaus van financiële gezondheid kan er variatie tussen de scores bestaan. Het financiële gezondheidsniveau wordt bepaald door de bandbreedte waarbinnen de totaalscore van een respondent valt. Respondenten kunnen dus verschillende totaalscores hebben en toch behoren tot hetzelfde financiële gezondheidsniveau. Er is binnen elk niveau dan ook variatie in de score per domein (Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen of Plannen). Het kan zo zijn dat een huishouden qua totaalscore op het financiële gezondheidsniveau Gezond zit, maar op een of meer domeinen minder goed scoort. Door te kijken naar de verdeling van scores binnen de domeinen, krijgen we meer zicht op de aandachtspunten per financieel gezondheidsniveau en de ontwikkelingen daarin. Zie hoofdstuk 2 voor verdere toelichting op de subscores per domein.

Figuur 3.3 Overzicht subscores per domein voor de vier financiële gezondheidsniveaus, in 2023 en 2024, in %

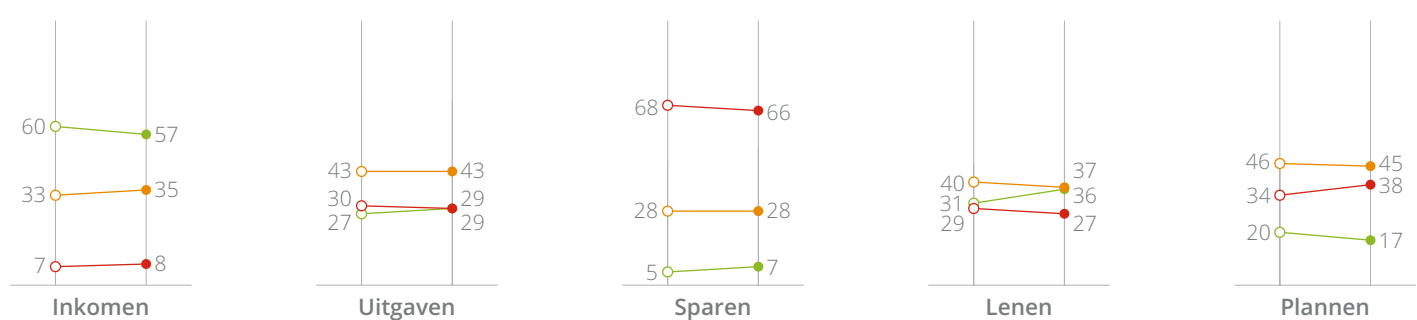
Financieel Gezond

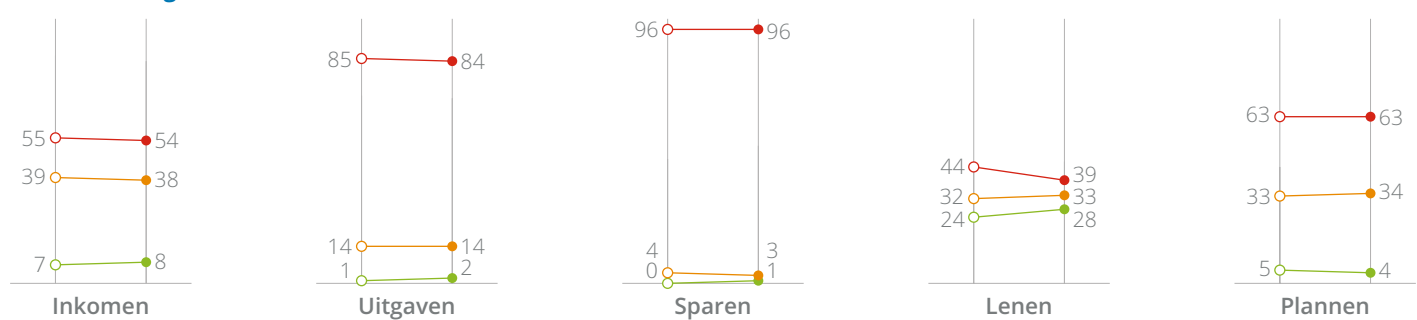
Financieel Toereikend

Financieel Kwetsbaar

Financieel Ongezonder

3.4 Verschuivingen van de scores per regio

Als we inzoomen op de regionale uitkomsten, zien we dat in alle Nederlandse regio's het percentage financieel Gezonde huishoudens verder is gestegen. Figuur 3.4 laat zien in welke regio's in 2024 de meeste en de minste financieel Gezonde huishoudens te vinden waren. In de regio's West (33%) en Oost (31%) wonen naar verhouding de meeste financieel Gezonde huishoudens. Daarmee heeft regio Oost regio Zuid (29%) ingehaald, die in eerdere jaren nog de tweede regio was na regio West. In de drie grootste steden nam het percentage financieel Gezonde huishoudens flink toe, van 25% in 2023 naar 30% in 2024. Ten opzichte van 2022 is dit een stijging van 10 procentpunt. Regio Noord telde nog steeds een lager percentage financieel Gezonde huishoudens dan de andere regio's, en het verschil is groter geworden: 25% tegenover gemiddeld 30% (2023: 22% tegenover gemiddeld 25%).²³ Dit is ook opnieuw de regio met de meeste financieel Ongezonde huishoudens (28%), direct gevolgd door de drie grootste steden (27%).

Gezien deze uitkomsten is het geen verrassing dat regio Noord ook op drie van de vijf domeinen de hekkensluiter is. Huishoudens in deze regio haalden het hoogste percentage rode scores op de domeinen Inkomen, Uitgaven en Plannen. Op de domeinen Sparen en Lenen zijn het de drie grootste steden waar relatief de meeste huishoudens een rode score behaalden. In lijn met het overkoepelende beeld tonen deze regio's ten opzichte van 2023 wel vooruitgang. Zo scoren regio Noord en de drie grote steden beter op de domeinen Uitgaven, Sparen en Lenen dan in 2023.

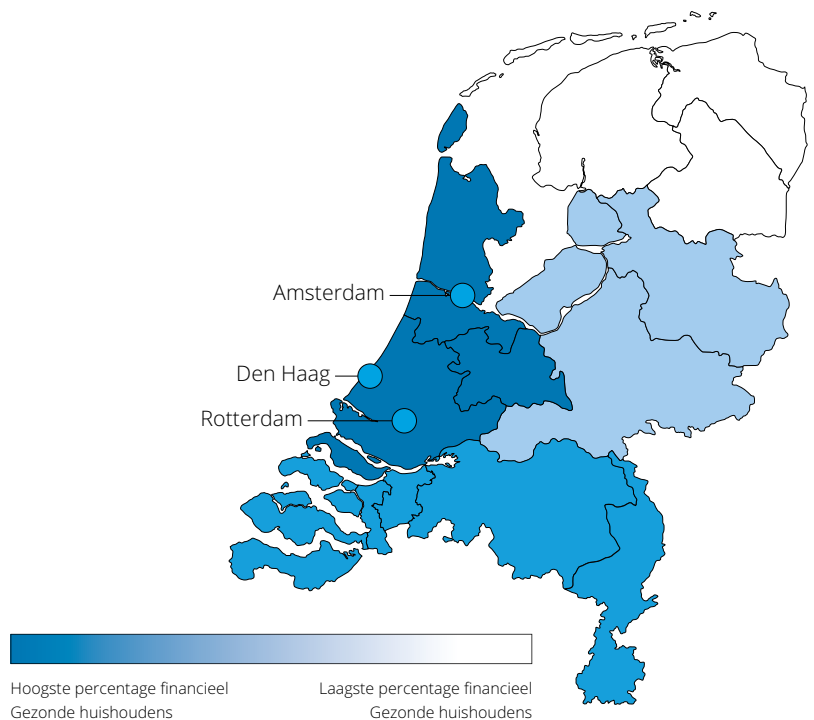
Regio West en Zuid springen er al jaren positief uit. Regio Oost laat een aantal verbeteringen zien op de domeinen. Na regio West scoren regio Oost en regio Zuid in 2024 de hoogste percentages groene scores op het domein Sparen. Regio Oost is hiermee significant verbeterd ten opzichte van 2023. Op het domein Inkomen nadert regio Oost regio Zuid. Ook hier is regio West opnieuw de koploper. Alleen op het domein Lenen liggen de scores per regio dicht bij elkaar, en steekt geen enkele regio erbovenuit.

Kortom, op regionaal niveau wordt opnieuw bevestigd dat er, ondanks een algemene verbetering, significante verschillen zijn tussen de regio's. Regio Noord, en in iets mindere mate de drie grootste steden, blijven achter op de meeste domeinen.

Mogelijke verklaringen zijn het beperkte aantal beschikbare banen en het lagere inkomens- en vermogensniveau in regio Noord,²⁴ en de hogere kosten voor levensonderhoud en de hoge woningprijzen in de grote steden.²⁵ Dat de regio's West, Oost en Zuid relatief veel groene en weinig rode scores halen komt mogelijk doordat deze regio's relatief meer profiteren van economische groei, hogere inkomens en bredere toegang tot sociale voorzieningen, werkgelegenheid en voorzieningen op de individuele domeinen.

De uitkomsten benadrukken dat er ruimte is voor verdere verbetering en dat de uitdagingen op het gebied van financiële gezondheid variëren per huishouden en per regio. Maar we zien ook dat er verschuivingen binnen én tussen regio's mogelijk zijn. Beslissingen die op gemeentelijk niveau worden genomen over sociale voorzieningen, werkgelegenheid en woningbouw, kunnen invloed hebben op de financiën van inwoners. Het is daarom van belang dat gemeenten dit in het achterhoofd houden bij het nemen van dit soort beslissingen.

Figuur 3.4 Overzicht % financieel Gezonde huishoudens per regio en de drie grootste steden in 2024

²³ Onder regio Noord vallen de provincies Drenthe, Friesland en Groningen, in regio Oost gaat het om de provincies Flevoland, Gelderland en Overijssel, in regio West om de provincies Utrecht, Noord-Holland en Zuid-Holland en in regio Zuid om de provincies Limburg, Noord-Brabant en Zeeland. Onder de drie grootste steden verstaan we Amsterdam, Rotterdam en Den Haag plus de randgemeenten.

²⁴ CBS, 2024i.

²⁵ CBS, 2024f, 2024l.

4. De financiële gezondheid van Nederland per domein

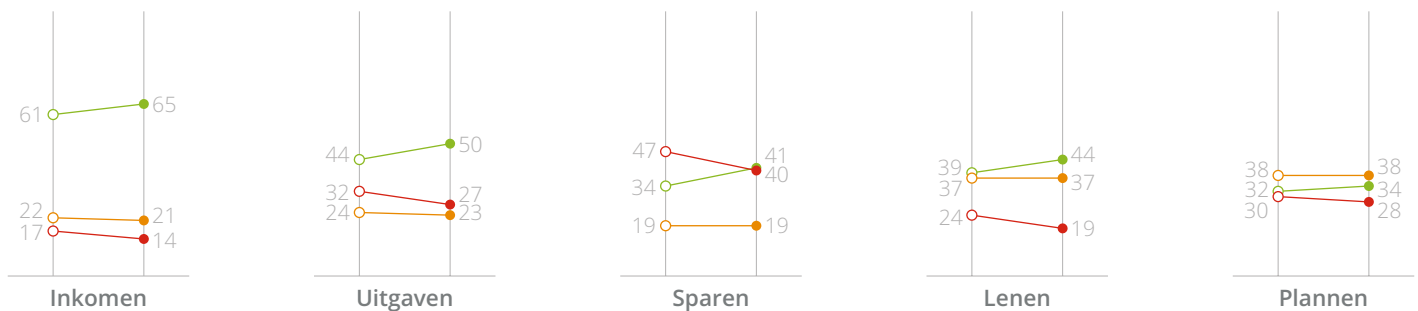
Op vier van de vijf domeinen (Inkomen, Uitgaven, Sparen en Lenen) doen Nederlandse huishoudens het beter dan een jaar eerder. Wat valt op bij het vergelijken van de resultaten met 2023 en waar zien we interessante verschuivingen? In dit hoofdstuk kijken we eerst vanuit een overkoepelend perspectief naar de uitkomsten over de domeinen heen. Vervolgens lichten we per domein opvallende uitkomsten uit.

4.1 De scores op de vijf domeinen

In hoofdstuk 3 zagen we dat de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens het afgelopen jaar is verbeterd. Daarbij werd duidelijk dat de verschillende financiële gezondheidsniveaus geen beweging laten zien op de domeinen Inkomen, Uitgaven en Plannen, maar wel op Sparen en Lenen. Om meer zicht te

krijgen op de uitkomsten, zoomen we in dit hoofdstuk nader in op de vijf domeinen. Waar we in hoofdstuk 3 keken naar de veranderingen binnen de domeinen per financieel gezondheidsniveau en per regio, kijken we hier naar de totaaluitskomsten per domein op landelijk niveau.

Figuur 4.1 Subscores op de domeinen van 2023 en 2024, in %

Wanneer we overstappen van de financiële gezondheidsniveaus naar de totaaluitskomsten per domein, zien we dat de ontwikkeling die we in 2023 zagen, zich in 2024 doorzette: vergeleken met 2023 is op bijna alle domeinen een verbetering zichtbaar. Dit jaar zien we niet alleen een toename van het percentage groene scores bij de domeinen Inkomen, Uitgaven en Sparen, maar ook bij het domein Lenen. Dat was in 2023 nog niet het geval. Het percentage huishoudens met een groene score op het domein

Lenen steeg van 40% in 2023 naar 44% in 2024, terwijl het percentage huishoudens met een rode score daalde van 24% naar 19%. Deze verbetering lijkt verband te houden met een daling van het percentage huishoudens met consumptieve schulden (schulden anders dan een hypotheek of studieschuld). Ook BKR signaleert hierin een dalende trend.²⁶

²⁶ BKR, 2024.

Bij het domein Sparen springt de verbetering nog meer in het oog. Het percentage huishoudens met een groene score binnen dat domein steeg van 34% in 2023 naar 41% in 2024. Tegelijkertijd nam het percentage huishoudens met een rode score af van 47% naar 40%. In 2023 liet het domein Sparen ook al een opvallende positieve groei zien (ten opzichte van 2022). In twee jaar tijd hebben Nederlandse huishoudens op het domein Sparen dus gemiddeld een flinke stap gezet. 71% van de huishoudens spaart structureel, terwijl dit in 2023 nog 66% was. Daarnaast zijn de gemiddelde spaarbedragen hoger en neemt de hoeveelheid spaargeld toe. Dat laatste sluit aan bij cijfers van DNB: zij constateerden in 2024 ook een groei van de individuele spaarquote, het deel van het inkomen dat mensen sparen of beleggen ten opzichte van hun totale inkomen.²⁷

Of het huishoudens lukt om te sparen, wordt voor een belangrijk deel bepaald door de verhouding tussen inkomsten en uitgaven. In 2024 leken huishoudens de domeinen Inkomen en Uitgaven opnieuw beter in balans te hebben dan een jaar eerder. We zien een stijging van het percentage huishoudens met een groene score op het domein Inkomen, van 61% in 2023 naar 65% in 2024. Ook het percentage huishoudens dat groen scoort op het domein Uitgaven nam toe, van 44% naar 50%. Meer huishoudens dan in 2023 zagen hun inkomen het afgelopen jaar dus stijgen, en tegelijkertijd hielden meer huishoudens aan het eind van de maand geld over. Deze verschuivingen hangen mogelijk samen met de economische ontwikkelingen

die we in hoofdstuk 1 van dit rapport schetsten: in 2024 stegen de lonen gemiddeld harder dan de inflatie.²⁸ Het CBS registreerde zelfs de hoogste cao-loonstijging in veertig jaar.²⁹ Dit neemt niet weg dat de lonen over de afgelopen vijf jaar minder hard zijn gestegen dan de inflatie, waardoor ze (nog) niet op gelijke voet met elkaar staan. Daarnaast lijkt de daling van de werkloosheid, die in 2020 werd ingezet, in 2024 tot stilstand te zijn gekomen.³⁰

Net als voorgaande jaren vormt het domein Plannen een constante factor. Het percentage huishoudens met een groene score bleef nagenoeg gelijk³¹ (34% in 2024 tegenover 32% in 2023). Anders dan in 2023 daalde daarbij wel het percentage huishoudens met een rode score, van 30% naar 28%. Als het gaat om de bewustwording van het belang van een goede financiële planning, zien we bij de Nederlandse huishoudens nog veel ruimte voor verbetering.

Het algemene beeld binnen de domeinen ten opzichte van vorig jaar is positief, maar dat geldt niet voor alle Nederlandse huishoudens. In hoofdstuk 5 gaan we nader in op enkele groepen die opvallen, zoals huishoudens in de leeftijdscategorie 18-24 jaar. In het vervolg van dit hoofdstuk komen de meest opvallende uitkomsten per domein aan bod. Waar zien we interessante verschuivingen binnen de domeinen Inkomen, Uitgaven, Sparen, Lenen en Plannen?

²⁷ DNB, 2025.

²⁸ DNB, 2024e.

²⁹ CBS, 2024c.

³⁰ CBS, 2025d.

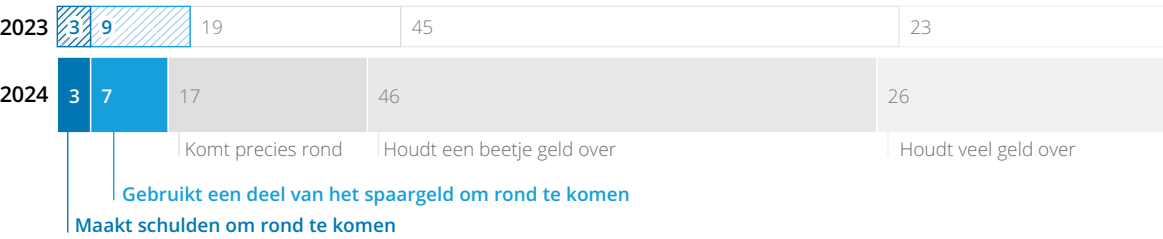
³¹ Zoals beschreven in hoofdstuk 2 is via de Chi-kwadraattoets beoordeeld of er sprake is van een significante toe- of afname ten opzichte van het voorgaande jaar. Het kan daarom voorkomen dat een percentage wel hoger of lager is dan het percentage van het voorgaande jaar, maar dat geen sprake is van een significant verschil, waarmee het percentage niet wezenlijk anders is dan het voorgaande jaar.

Inkomen

De hoogte van het inkomen steeg het vaakst bij de financieel Gezonde huishoudens.

Het domein Inkomen meet in hoeverre een huishouden in staat is een inkomen te genereren dat voldoende, frequent en voorspelbaar is. Het gaat hierbij om inkomen uit bijvoorbeeld werk, een uitkering of de verhuur van een woning.³²

Figuur 4.2 De financiële situatie van Nederlandse huishoudens, in 2023 en 2024, in %

Net als in 2023 ontving in 2024 ruim de helft van de Nederlandse huishoudens een inkomen dat vergelijkbaar was met dat van voorgaande jaren. Tegelijkertijd nam het percentage huishoudens waarvan het inkomen steeg toe, van 23% naar 26%. De financieel Gezonde huishoudens lijken vrijwel geheel verantwoordelijk te zijn voor deze stijging: zij zijn het afgelopen jaar vaker meer gaan verdienen dan minder gezonde huishoudens. Gaf in 2023 nog 31% van deze groep aan een (veel) hoger inkomen te hebben ontvangen dan in eerdere jaren, in 2024 gold dit voor 36%. Bij de financieel Toereikende huishoudens (van 24% naar 27%), de financieel Kwetsbare huishoudens (van 24% naar 22%) en de financieel Ongezonde huishoudens (15% in beide jaren) zien we geen significante verschillen ten opzichte van 2023. Met andere woorden, vooral de huishoudens die het financieel al goed voor elkaar hadden zijn er qua inkomen op vooruitgegaan.

Zekerheid over het inkomen kan het financiële welzijn mede bepalen. We zien hierin geen significante verschillen ten opzichte van 2023. Een kleine meerderheid van de huishoudens (56%) kan het inkomen voor de komende twaalf maanden voorspellen (in 2023: 53%). Ruim een tiende (11%) kan het inkomen niet goed voorspellen, zelfs niet voor een kortere periode (in 2023: 12%). Binnen de financieel Ongezonde groep zien we relatief veel huishoudens die hun inkomen niet goed kunnen voorspellen: 27% (tegenover 24% in 2023).

De ontwikkeling van het inkomen maakt op zichzelf nog niet duidelijk in hoeverre het inkomen in de praktijk daadwerkelijk volstaat voor een huishouden. Daarom vroegen we hoe goed huishoudens kunnen rondkomen van dat inkomen. Hierin is een positieve ontwikkeling te zien: het percentage huishoudens dat (zeer) makkelijk kan rondkomen steeg de afgelopen jaren van 46% in 2022 via 51% in 2023 naar 57% in 2024. Bijna driekwart (72%) houdt maandelijks een beetje tot veel geld over (zie figuur 4.2). Dit was in 2023 nog 69% en een jaar eerder 64%. Het niveau van 2021, toen dit voor 70% van de huishoudens gold, is daarmee overtroffen.

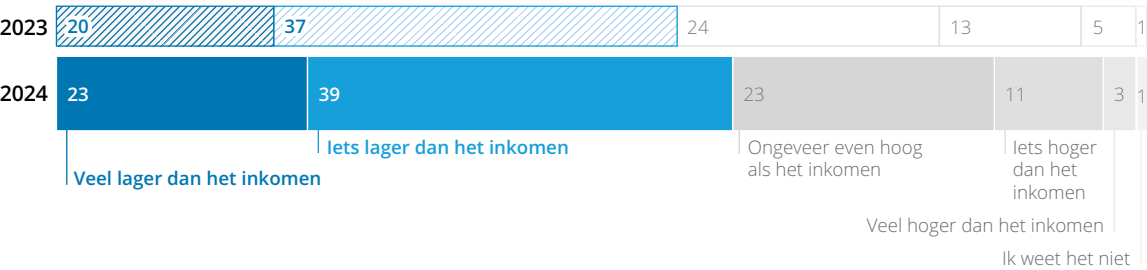
³² Alle toelichtingen op de inhoud van het specifieke domein zijn identiek aan de toelichting die gegeven is in de vragenlijst.

Uitgaven

Ruim de helft van de huishoudens kan (zeer) makkelijk de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud betalen.

Het domein Uitgaven richt zich op de relatie tussen enerzijds het inkomen en vermogen en anderzijds verschillende typen uitgaven: dagelijkse uitgaven, incidentele (onverwachte) uitgaven en/of grote uitgaven. Met uitgaven doelen we op zowel noodzakelijke uitgaven zoals huur/hypotheek, elektriciteit, water en boodschappen als niet-noodzakelijke uitgaven zoals een vakantie of merkkleding.

Figuur 4.3 De balans tussen inkomen en uitgaven van Nederlandse huishoudens, in 2023 en 2024, in %

Op het domein Uitgaven zet de positieve ontwikkeling die in 2023 is ingezet zich voort. Had in 2023 nog 57% van de huishoudens in de afgelopen twaalf maanden totale uitgaven die (veel) lager waren dan hun inkomen, in 2024 gold dit voor 62%. Tegelijkertijd werd de groep huishoudens waarvan de inkomsten en uitgaven niet in balans waren het afgelopen jaar 4 procentpunt kleiner (van 18% in 2023 naar 14% in 2024).

In lijn daarmee geven respondenten opnieuw vaker aan dat het de afgelopen twaalf maanden (zeer) makkelijk voor hun huishouden was om de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud te betalen: van 50% in 2023 naar 56% in 2024. Daarmee zijn we terug op het niveau van 2021. De verbetering is echter niet gelijk verdeeld over de financiële gezondheidsniveaus. We zien op dit punt alleen een significante verandering bij de financieel Kwetsbare huishoudens, die een stijging laten zien van 7 procentpunt (van 29% in 2023 naar 36% in 2024). Bij de vraag of huishoudens alle rekeningen kunnen betalen zien we dezelfde ontwikkeling: Nederlanders kunnen makkelijker alle rekeningen betalen (van 58% in 2023 naar 64% in 2024), maar ook hier is alleen een stijging te zien bij de financieel Kwetsbare huishoudens (van 45% naar 49%) en bleven de andere financiële gezondheidsniveaus nagenoeg gelijk. Dat het percentage financieel Gezonde en Toereikende huishoudens niet is veranderd, is te verklaren: vrijwel alle huishoudens in deze groepen konden de rekeningen al zonder problemen betalen (Gezond: beide jaren: 99%; Toereikend: beide jaren 93%).

Dat we geen verbetering zien bij het percentage financieel Ongezonde huishoudens is wel noemenswaardig. Slechts een kleine groep (5% in beide jaren) kan alle rekeningen zonder problemen betalen. De financieel Ongezonde huishoudens lijken daarmee achter te blijven op de rest en niet mee te profiteren van de economische verbeteringen.

In 2024 vroegen we voor het eerst of huishoudens de afgelopen twaalf maanden bepaalde dingen niet konden doen of kopen door hun financiële situatie.³³ Konden ze bijvoorbeeld het lidmaatschap van sport- of hobbyclubs of de bibliotheek niet betalen, geen gezonde producten kopen of geen vrienden en familie bezoeken of ontvangen? Het gaat daarbij om situaties die zich in elk geval één keer voordeden, en niet noodzakelijkerwijs het hele jaar door. De meeste huishoudens (78%) hebben het afgelopen jaar niets hoeven te laten vanwege hun financiële omstandigheden. Maar dit geldt wel veel minder vaak voor de financieel Ongezonde huishoudens (33%). Veruit het vaakst (51%, tegenover 15% gemiddeld) noemt deze groep dat ze het afgelopen jaar geen sociale activiteiten konden ondernemen, zoals uit eten of een dagje naar een pretpark. 21% (tegenover 6% gemiddeld) van de financieel Ongezonde huishoudens kon geen gezonde voeding kopen, 18% (tegenover 5% gemiddeld) kon geen vrienden of familie ontvangen/bezoeken en eveneens 18% (tegenover 6% gemiddeld) kon geen bijscholing, cursussen of opleidingen volgen die nodig zijn om hun kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

³³ Bij de vraag 'Welke situaties heeft uw huishouden de afgelopen twaalf maanden meegemaakt door uw financiële omstandigheden?' konden respondenten meerdere antwoorden geven.

We vroegen dit keer ook welke rekening mensen als eerste niet zouden betalen als ze niet meer aan hun financiële verplichtingen zouden kunnen voldoen. Veruit de meeste mensen geven aan dat zij in dat geval hun internet- en telefoonrekening als eerste niet zouden betalen. Dit geldt voor de verschillende financiële gezondheidsniveaus in ongeveer gelijke mate (gemiddeld 31%), behalve voor de financieel Ongezonde groep (25%). Zij zouden er vaker dan gemiddeld voor kiezen om de rekening van de zorgverzekering (13%, tegenover 6% gemiddeld), de nutsvoorzieningen (5%, tegenover 3% gemiddeld) en de huur/hypotheek (7%, tegenover 5% gemiddeld) niet te betalen.

Opvallend is dat financieel Ongezonde mensen het minst vaak aangeven dat ze de rekening van de kinderopvang als eerste niet zouden betalen (5%, tegenover 7% gemiddeld). Na de internet- en telefoonrekening wordt binnen alle financiële gezondheidsniveaus de aflossing of rentebetaling op de creditcard, persoonlijke leningen of achteraf betalen bij online aankopen met ongeveer 17% het vaakst genoemd. Dit sluit aan bij onderzoek van het Nibud, waarin de respondenten ook aangaven de minste prioriteit te geven aan abonnementen, contributies en de aflossing op de creditcard.³⁴

³⁴ Nibud, 2024.

Sparen

Meer Nederlandse huishoudens hebben een flinke buffer opgebouwd, maar de verschillen tussen gezondheidsniveaus zijn groot.

Binnen het domein Sparen gaat het om de mate waarin huishoudens geld opzijzetten voor de nabije en verre toekomst. Sparen verwijst naar spaargeld in brede zin, dus inclusief beleggingen en extra sparen voor het pensioen.

Figuur 4.4 De periode waarin Nederlandse huishoudens kunnen rondkomen bij het verlies van het inkomen, in 2023 en 2024, in %

Op het domein Sparen lijkt een positieve trend te zijn ingezet: in 2022 spaarde 64% van de Nederlandse huishoudens maandelijks, in 2023 steeg dit percentage naar 66%, en in 2024 liep het op naar 71%. Huishoudens doen het daarmee nog beter dan in 2021 (69%). Net als in 2023 sparen de meeste huishoudens elke maand een wisselend bedrag (39%, tegenover 38% in 2023). De grootste stijging zien we bij de huishoudens die elke maand een vast bedrag sparen: van 28% in 2023 naar 32% in 2024. Dit lijkt gemiddeld gezien te duiden op een verbetering van de financiële situatie van huishoudens. Hierbij geldt weer dat financieel gezondere huishoudens vaker structureel sparen dan financieel minder gezonde huishoudens. Het percentage huishoudens dat niet spaart, schommelt al een aantal jaren rond de 6%. De financieel Ongezonde huishoudens springen hier in 2024 met 16% uit. Het percentage huishoudens dat probeert te sparen maar dit niet elke maand voor elkaar krijgt, daalde (van 20% naar 17%).

Naast de regelmaat waarmee mensen kunnen sparen, zegt ook de hoogte van de inleg veel over de financiële situatie van huishoudens. Opnieuw sparen meer huishoudens gemiddeld meer dan €1.000 per maand: van 15% in 2023 naar 18% in 2024. De verschillen tussen de financiële gezondheidsniveaus zijn groot. Zo zien we dat financieel Gezonde huishoudens veel vaker (45%) dan financieel Toereikende (12%), Kwetsbare (5%) en Ongezonde (2%) huishoudens maandelijks minimaal dit bedrag sparen. Bijna een op de vijf huishoudens (17%, tegenover 20% in 2023) spaart gemiddeld minder dan €100 per maand. Het grootste deel van de Nederlandse huishoudens spaart tussen de €100 en €500 per maand (38%, tegenover 40% in 2023).

De financiële weerbaarheid wordt verder bepaald door de hoeveelheid spaargeld die huishoudens hebben opgebouwd. De positieve ontwikkeling die in 2023 is ingezet, heeft een vervolg gekregen. Zo zou inmiddels 50% van de huishoudens makkelijk het geld bij elkaar kunnen krijgen om direct de volgende dag een uitgave te kunnen doen ter hoogte van het maandinkomen (2022: 40%, 2023: 45%). Toch is er nog steeds een groep die het geld waarschijnlijk niet bij elkaar zou kunnen krijgen, ook niet door te lenen of bijvoorbeeld iets te verkopen (6%, tegenover 7% in 2023). Dit komt het vaakst voor bij financieel Ongezonde huishoudens (23%). Dit benadrukt dat, ondanks de positieve trend in spaargedrag, de financiële ongelijkheid tussen huishoudens groot blijft en vooral de financieel kwetsbaarder groepen moeite blijven houden met het opbouwen van buffers.

We hebben de respondenten ook gevraagd hoe zeker zij zijn dat een grotere uitgave van het huishouden haalbaar is, zoals de aanschaf van een auto of het bekostigen van een vakantie. Het gaat hierbij dus niet om de vraag of huishoudens hun maandinkomen direct paraat hebben, maar of ze nu of in de toekomst grotere uitgaven kunnen doen. Ruim de helft (54%) is hier (zeer) zeker van (2022: 39%, 2023: 46%). Op dit vlak zijn de afgelopen jaren dus grote stappen gezet. De grootste stijging zien we bij de financieel Toereikende huishoudens (van 75% in 2023 naar 81% in 2024).

Om nog beter zicht te krijgen op de buffers van huishoudens hebben we gevraagd hoelang ze kunnen rondkomen als hun belangrijkste bron van inkomsten zou wegvallen. Meer huishoudens dan in 2023 zouden zes maanden of langer kunnen rondkomen: van 60% in 2023 naar 64% in 2024. Bij de financieel Toereikende huishoudens zien we juist een lichte daling van het percentage dat zes maanden of langer zou kunnen rondkomen (van 50% naar 48%). Ondertussen is er nog steeds een groep huishoudens die nauwelijks een financiële buffer heeft. Net als vorige jaren zou ongeveer 4% maximaal een maand kunnen rondkomen zonder geld te lenen of te verhuizen.

Huishoudens kunnen verschillende dingen doen met het geld dat zij sparen, zoals investeren. 63% van de Nederlandse huishoudens geeft aan niet te investeren.³⁵ Dit percentage is al jaren stabiel.

De mate waarin huishoudens erop vertrouwen dat het inkomen na hun pensioen voldoende zal zijn, zegt tot slot ook iets over hun financiële positie op (de langere) termijn. Anders dan in 2023 zien we nu een duidelijke stijging van dit vertrouwen: 55% heeft er vertrouwen in dat het pensioen voldoende zal zijn, tegenover 50% in 2023. Opvallend is dat deze stijging alleen binnen de financieel Ongezonde groep te zien is: van 19% naar 24%. De andere financiële gezondheidsniveaus laten nagenoeg geen verandering zien in dit vertrouwen. Toch geldt nog steeds: hoe financieel gezonder, hoe meer vertrouwen huishoudens hebben. We zien een daling van het percentage respondenten dat weet dat het inkomen onvoldoende zal zijn (van 26% naar 22%). De meesten doen daar iets aan, bijvoorbeeld extra sparen of beleggen (15%). Een kleine groep van 7% doet hier niets aan.

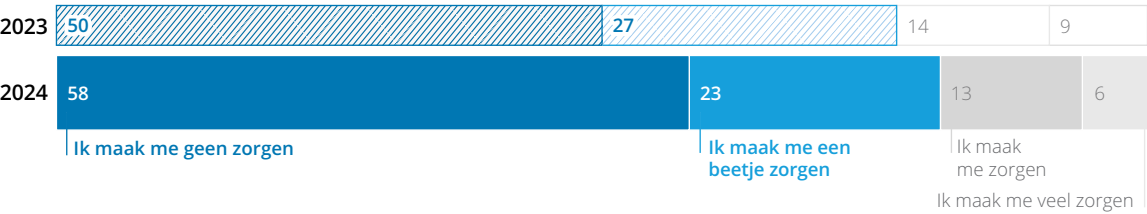
³⁵ Investerings kunnen zeer divers zijn (denk aan aandelen, obligaties en onroerend goed). We hebben in de vragenlijst niet expliciet gevraagd naar de aard van de investering. Het gaat hier dus om investeren in de breedste zin van het woord.

Lenen

Minder huishoudens hebben consumptieve schulden in 2024.

Het domein Lenen richt zich op de aard en omvang van de lopende schulden van een huishouden, en het terugbetaalperspectief in relatie tot de huidige levensstandaard en het inkomen en/of vermogen. Daarbij is onderscheid gemaakt tussen enerzijds consumptieve schulden – zoals een persoonlijke lening, geld dat is geleend van bijvoorbeeld vrienden of familie, en openstaande rekeningen – en anderzijds hypotheek en studieschulden.

Figuur 4.5 De mate van zorgen van huishoudens over hun consumptieve schulden, in 2023 en 2024, in %

Ook op het domein Lenen zet de positieve trend zich voort. Het percentage Nederlandse huishoudens met consumptieve schulden – dus los van hypotheek en studieschuld – daalde met 4 procentpunt van 47% in 2022 en 2023 naar 43% in 2024.³⁶ Van deze groep weet 54% precies hoe die schulden eruitzien (2022: 46%, 2023: 49%). Bovendien verwachten meer huishoudens hun schulden binnen een jaar af te lossen zonder hun levensstijl te veranderen: van 24% in 2023 naar 29% in 2024. De grootste groep verwacht de schulden binnen één tot vijf jaar te kunnen afbetalen: 30% (in 2023: 32%).

Zorgen over schulden kunnen veel impact hebben op het welzijn van mensen. Nederlanders maken zich de afgelopen jaren steeds minder zorgen over de schulden van hun huishouden: 58% van de mensen met schulden maakt zich daar geen zorgen over, tegenover 50% in 2023 en 43% in 2022. De grootste stijging van het percentage mensen dat zich geen zorgen maakt zien we bij de financieel Kwetsbare huishoudens (van 47% naar 54%) en financieel Ongezonde huishoudens (van 17% naar 20%). Een mogelijke verklaring voor de afname in zorgen kan zijn dat deze groepen meer financiële ruimte ervaren door lagere schuldenlasten, een toename van spaargeld of een groter vertrouwen in hun financiële kennis.

Het percentage huishoudens met een hypotheek blijft stabiel op 67% in 2024. Van de respondenten met een hypotheek is 54% zeker dat zij hun hypotheekschuld op tijd kunnen aflossen, een stijging ten opzichte van 2023 (49%) en 2022 (44%). Hoewel dit een positieve trend is, ligt het vertrouwen nog steeds aanzienlijk lager dan in 2021, toen 66% van de respondenten hier zeker van was. Financieel Ongezonde huishoudens boeken vooruitgang: hun vertrouwen in aflossing steeg van 15% naar 20%, terwijl hun onzekerheid hierover afnam van 42% naar 33%. Tegelijkertijd is een groeiend aantal financieel Ongezonde huishoudens (van 8% in 2023 naar 13% in 2024) van plan hun hypotheek af te lossen door een nieuwe lening af te sluiten, wat hun financiële kwetsbaarheid juist vergroot. Dit kan te maken hebben met de gestegen rente en beperkte mogelijkheden om grote bedragen af te lossen, waardoor sommige huishoudens kiezen voor herfinanciering om de maandlasten te spreiden.

³⁶ BKR, dat het aantal personen met consumptieve schulden registreert, signaleert al langer een dalende trend: tussen 2019 en 2024 daalde het percentage van 66% naar 51% (BKR, 2024). Het onderzoek van BKR richt zich op personen, waar dit rapport zich op huishoudens richt. Dat kan het gevonden verschil verklaren.

Plannen

Op het gebied van financiële planning laten Nederlandse huishoudens geen vooruitgang zien.

Het domein Plannen kijkt naar de mate waarin huishoudens financiële plannen maken en bijhouden – voor zowel de korte als de lange termijn – om zo hun (levens)doelen te behalen. Denken ze na over de besteding van hun geld? Maken ze financiële overzichten en nemen ze maatregelen om zich te verzekeren tegen grote risico's? Financiële planning helpt huishoudens om meer grip te krijgen op de financiële situatie.

Figuur 4.6 De periode waarover Nederlandse huishoudens financiële plannen maken, in 2023 en 2024, in %

Waar Nederlandse huishoudens op de andere vier domeinen in 2024 duidelijke verbeteringen laten zien, geldt dit in veel mindere mate voor het laatste domein, Plannen. Bijna driekwart (73%) van de huishoudens maakt financiële plannen voor de toekomst (2023: 72%). Nog steeds houdt ruim een kwart van de huishoudens zich hier niet mee bezig. Financieel Gezonde huishoudens hebben zich op dit punt wel verbeterd (van 72% in 2023 naar 77% in 2024), terwijl financieel Kwetsbare huishoudens juist minder zijn gaan plannen in 2024 (van 78% naar 75%). Bij de andere financiële gezondheidsniveaus bleef dit percentage stabiel.

Huishoudens kunnen grip houden op hun financiële situatie door een overzicht van inkomsten en uitgaven te maken. Het percentage huishoudens dat dit nooit doet, bleef in 2024 met 14% nagenoeg gelijk (2023: 13%). Meer dan een kwart van de huishoudens maakt maandelijks een overzicht van inkomsten en uitgaven (26%, tegenover 27% in 2023). We zien hierin geen grote verschillen tussen de gezondheidsniveaus.

Dat ruim een kwart van de huishoudens geen financiële plannen maakt voor de toekomst, zien we terug als we kijken naar de plannen voor het pensioen. Het percentage huishoudens dat zulke plannen niet heeft gemaakt, steeg zelfs van 24% in 2023 naar 26% in 2024. Die stijging is toe te schrijven aan een toename bij de financieel Ongezonde huishoudens (van 34% naar 40%) en bij de financieel Kwetsbare huishoudens (van 25% naar 28%). Net als in 2023 ontbreekt het bij ongeveer een kwart van de Nederlanders ook aan inzicht in de hoogte van het inkomen na de pensioendatum. Twee derde van deze groep geeft aan dat zij zich niet bezighouden met hun pensioen, de rest geeft aan dat zij niet weten hoe zij dit inzicht kunnen verkrijgen. Nog steeds is ruim een derde (37%) van de respondenten (zeer) zeker dat ze goede plannen voor hun pensioen hebben gemaakt, terwijl het percentage Nederlanders dat hier (zeer) onzeker over is, is afgenomen (van 15% in 2023 naar 12% in 2024). Bij de financieel Ongezonde huishoudens zien we een daling in de onzekerheid: van 30% naar 25% in 2024. Financieel Ongezonde huishoudens maken dus minder plannen, maar als ze plannen maken, zijn ze minder onzeker dan de jaren ervoor over de kwaliteit van die plannen.

Een belangrijke nuance bij deze uitkomsten is dat leeftijd een belangrijke rol speelt bij de mate waarin mensen inzicht hebben in hun toekomstige pensioensituatie. Van de jongste respondenten, van 18 tot 24 jaar, geeft bijvoorbeeld maar liefst 40% aan niet te weten hoe hun inkomen er na hun pensioendatum uitziet. De bekendheid met het nieuwe pensioenstelsel varieert sterk tussen leeftijdsgroepen, zo blijkt ook uit de pensioenpeiling van Nibud.³⁷ Jongere groepen hebben echter nog een relatief lange tijd om inzicht te vergaren en zich voor te bereiden op hun pensioensituatie.

Nederlandse huishoudens zijn wel weer iets zekerder geworden over het behalen van andere financiële doelen, zoals het kopen van een huis of vervroegd met pensioen gaan. Was in 2022 nog 37% hier (zeer) zeker over, in 2023 steeg dit naar 39% en in 2024 naar 43%. Tegelijkertijd is er nog steeds een vrij grote groep die zegt zeker te weten dat ze hun financiële doelen niet gaan behalen (8%, tegenover 9% in 2023).

Een goede financiële planning heeft ook te maken met de mate waarin huishoudens onverwachte hoge kosten van bijvoorbeeld ingrijpende gebeurtenissen of schade kunnen opvangen. Het percentage huishoudens dat (zeer) zeker weet dat hun verzekeringen forse schade voldoende zullen dekken blijft al een paar jaar constant: 55%. Datzelfde geldt voor het percentage huishoudens dat dit vertrouwen niet heeft: 10%. We vroegen ook of huishoudens zouden kunnen rondkomen bij verlies van inkomsten of hogere uitgaven als gevolg van bijvoorbeeld een echtscheiding of arbeidsongeschiktheid als zelfstandige. Huishoudens zijn er iets vaker (zeer) zeker van dat ze zouden rondkomen na zo'n gebeurtenis: van 41% in 2023 naar 44% in 2024. Net als voorgaande jaren ervaren de financieel Ongezonde en financieel Kwetsbare huishoudens veel onzekerheid. Nog steeds geeft zo'n twee vijfde van de financieel Ongezonde huishoudens en ruim een kwart van de financieel Kwetsbare huishoudens aan (zeer) onzeker te zijn of zij nog zouden rondkomen.

³⁷ Nibud, 2024.

5. Dwarsdoorsneden van Nederland

In de eerdere hoofdstukken hebben we steeds gekeken naar de financiële gezondheid van Nederland als geheel. Uiteraard bestaan er binnen de totale populatie van huishoudens aanzienlijke verschillen in de financiële situaties waarin zij zich bevinden. Welke lijnen tekenen de contrasten? Welke factoren beïnvloeden het financiële welzijn en de veerkracht? In dit hoofdstuk focussen we op enkele doorsneden van de samenleving, die de verschillen tussen bepaalde groepen zichtbaar maken. De analyses tonen aan dat financiële gezondheid niet losstaat van zowel de maatschappelijke als de persoonlijke context.

Net als in 2023 komen in dit hoofdstuk analyses aan bod van de verbanden tussen financiële gezondheid enerzijds en respectievelijk leeftijd en gender anderzijds. Deze dwarsdoorsneden laten goed zien hoe dynamisch financiële gezondheid kan zijn, maar ook dat sommige verschillen hardnekkig zijn. Waar we vorig jaar in onze dwarsdoorsnede over leeftijd de financiële gezondheid van 18-24-jarigen en 65-plussers uitlichtten, richten we ons nu specifiek op de leeftijdsgroep 18-24 jaar, de jongvolwassenen. Daarnaast bevat dit rapport twee nieuwe dwarsdoorsneden: het aantal gewerkte uren en de mate waarin mensen hun financiën bespreken met de sociale omgeving. Bij beide onderwerpen zien we een duidelijke impact op de financiële gezondheid. Diverse onderwerpen uit het vorige rapport, zoals economische ongelijkheid tussen mannen en vrouwen en de rol van de omgeving bij financiële gezondheid, komen dit jaar zowel in de dwarsdoorsneden als op verschillende plaatsen in het rapport aan bod.

Gezien het feit dat bijna de helft (47%) van alle Nederlanders huishoudens zich in de categorie financieel Kwetsbaar of Ongezonder bevindt, wijden we in dit rapport geen dwarsdoorsnede meer aan dit onderwerp, maar vertrouwen we erop dat de hoofdstukken 1, 3 en 4 voldoende context bieden om het onderwerp te begrijpen. Door in de dwarsdoorsneden de nieuwe inzichten te beschrijven die we in onze analyses hebben opgedaan, hopen we bij te dragen aan een beter begrip van de uitdagingen en kansen die Nederlandse huishoudens tegenkomen in hun streven naar financiële stabiliteit. We zijn dan ook van mening dat de conclusies en aanbevelingen die hieruit voortvloeien waardevolle handvatten kunnen bieden voor beleidsmakers, onderzoekers en andere belanghebbenden die zich inzetten voor het verbeteren van de financiële gezondheid van de Nederlandse bevolking.

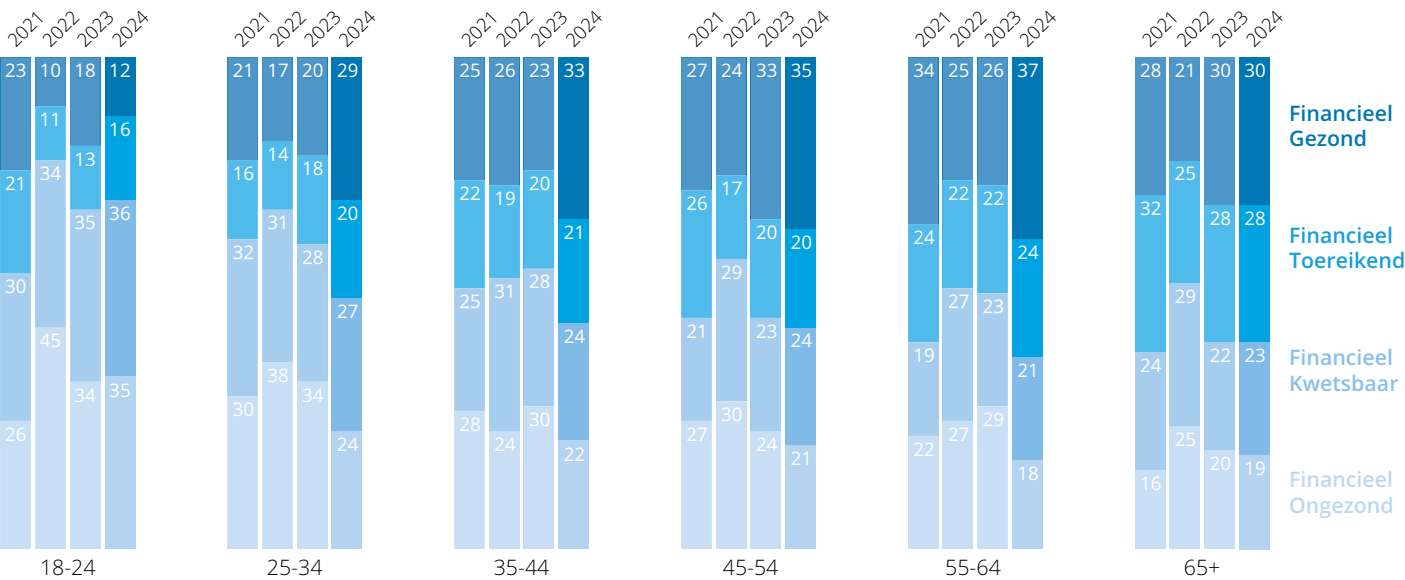
5.1 Tegen de stroom in: flinke achteruitgang financiële gezondheid 18-24-jarigen

Elke levensfase kent specifieke uitdagingen, en dat geldt zeker voor jongvolwassenen (18-24-jarigen).³⁸ In deze editie van ons onderzoek zien we een zorgwekkende ontwikkeling bij deze groep. Jongvolwassenen laten een flinke daling zien van het percentage financieel Gezonde huishoudens: van 18% in 2023 naar 12% in 2024. Ook het percentage financieel Ongezonde huishoudens in deze leeftijdscategorie blijft onverminderd hoog (35%, tegenover 34% in 2023). Terwijl het percentage huishoudens in de twee laagste gezondheidsniveaus in de totale populatie daalde van 53% naar 47%, bleef

het percentage 18-24-jarigen in deze niveaus ongeveer gelijk (71%, tegenover 69% in 2023). Daarmee wijkt deze groep sterk af van het overkoepelende beeld dat de financiële gezondheid van huishoudens ten opzichte van 2023 is gestegen.

De daling van het percentage financieel Gezonde huishoudens onder jongvolwassenen volgt op een forse stijging in 2023 (van 10% in 2022 naar 18% in 2023). In dat jaar bewogen de 18-24-jarigen nog wel mee met de overige leeftijdsgroepen, die vrijwel allemaal een stijging lieten zien³⁹ (figuur 5.1). Wat ligt er ten grondslag aan de achteruitgang van de jongvolwassenen in 2024?

Figuur 5.1 Financiële gezondheidsniveaus per leeftijdscategorie in 2021, 2022, 2023 en 2024, in %

Een diverse groep in een veranderende maatschappij

De levensfase van 18-24-jarigen verschilt in financieel opzicht wezenlijk van elke andere levensfase. Terwijl zij hun eerste stappen richting onafhankelijkheid zetten, worden ze geconfronteerd met financiële uitdagingen waar ze als kind niet of in veel mindere mate mee te maken hadden. Ze moeten leren omgaan met een budget, financiële plannen maken en beginnen met het regelen van hun verzekeringen. Met andere woorden, in financieel opzicht krijgen jongvolwassenen in één klap veel op hun bord. Maar deze eerste fase van economische zelfstandigheid legt wél de basis voor hun toekomstige financiële gezondheid.

De economische en maatschappelijke omstandigheden bepalen voor een belangrijk deel in hoeverre het huishoudens lukt om financiële uitdagingen het hoofd te bieden. Wat dat betreft hebben jongvolwassenen het in het huidige klimaat niet makkelijk. Weliswaar is er nog steeds een groot aantal banen beschikbaar,⁴⁰ jongeren werken vaak onder tijdelijke contracten,⁴¹ wat veel onzekerheid en onvrede met zich meebrengt.⁴² Tegelijkertijd wordt het moeilijker om een stabiele en betaalbare woonplek te vinden.⁴³

³⁸ We gebruiken de term 'jongvolwassenen' in dit rapport specifiek om de groep 18-24-jarigen te beschrijven.

³⁹ Deloitte, 2024.

⁴⁰ CBS, 2025b.

⁴¹ CBS, 2025e.

⁴² Zie bijvoorbeeld Rouvroye, 2024.

⁴³ DNB, 2024c. Eshuis, 2023; ING, 2023.

Het is daarbij van belang om te benadrukken dat de groep 18-24-jarigen zeer divers is. Jongvolwassenen staan op een belangrijk kruispunt in hun leven, waarin zij elk hun eigen keuzes maken. Zo geeft een kwart van deze groep aan fulltime te werken, terwijl 37% studeert – met of zonder bijbaantje. Daarnaast woont een groot deel van de 18-24-jarigen nog bij hun ouders, terwijl een ander deel al op zichzelf woont. Deze variaties in werk- en woonsituatie hebben een belangrijke impact op de financiële situatie van jongvolwassenen.

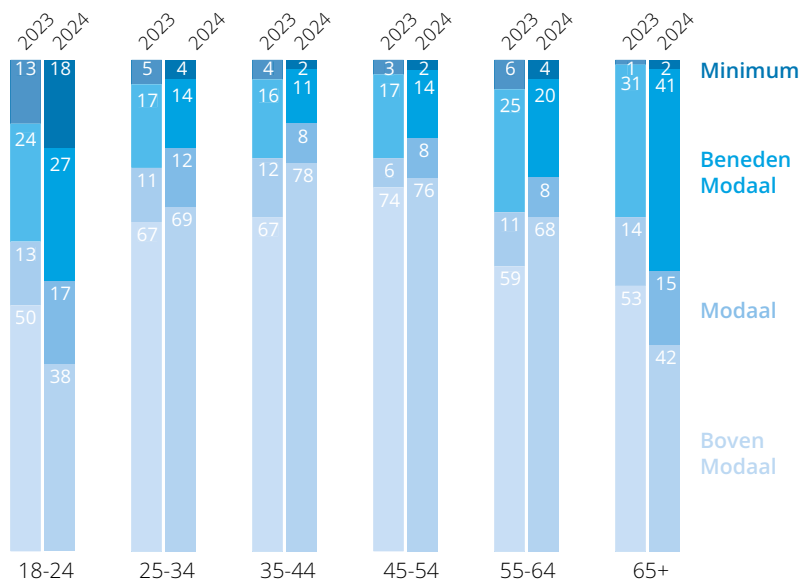
Voor al op het domein Inkomen zorgwekkende ontwikkeling

Als we kijken naar de veranderingen per domein, dan zien we alleen een significante verslechtering op het domein Inkomen ten opzichte van 2023. Niet alleen halen minder 18-24-jarigen een groene score op dit domein (van 55% naar 52%), we zien ook een flinke stijging van het percentage rode scores (van 18% naar 25%). De inkomenssituatie van een kwart van de 18-24-jarigen laat dus te wensen over, wat doorwerkt op hun gehele financiële gezondheid.

De belangrijkste inkomstenbron van jongvolwassenen is net als in 2023 loondienst (69%), gevolgd door studiefinanciering (14%) en werk als zelfstandige (5%). Jongvolwassenen werken relatief weinig uren per week: 17% werkt minder dan 12 uur (tegenover gemiddeld 5%) en 14% werkt 12 tot 20 uur (tegenover gemiddeld 6%), wat deels verklaarbaar is doordat velen nog studeren. Het is daarom ook niet verwonderlijk dat hun inkomens relatief laag zijn. Wel valt op dat het percentage 18-24-jarigen met een laag inkomen in 2024 steeg (figuur 5.2). Bijna de helft verdient minder dan modaal. In 2023 was dat nog 37%. Daarnaast steeg het percentage jongvolwassenen met een minimuminkomen gestegen van 13% naar 18%, tegenover een stabiel gemiddelde van 5%. Deze leeftijdsgroep werkt bovendien vaker met flexibele contracten, wat hun werkzekerheid en financiële stabiliteit volgens het CBS verder onder druk zet.⁴⁴

Gezien de relatief lage inkomens hebben 18-24-jarigen doorgaans meer moeite om de eindjes aan elkaar te knopen dan de andere leeftijdsgroepen. De sterke loonstijgingen hebben in absolute zin minder effect op kleinere contracten en lagere inkomens. Daarnaast verdween voor studenten vanaf september 2024 de koopkrachtcompensatie, terwijl hun kosten doorstegen. Zo steeg het collegegeld met 9,3% en was de gemiddelde huurstijging van een studentenkamer bijna 6%.⁴⁵ De stijgende kosten en het wegvallen van koopkrachtcompensatie zorgen voor een daling van de reële koopkracht van studenten, waardoor zij meer moeten lenen, minder kunnen besteden aan consumptie en mogelijk meer financiële stress ervaren. Het wekt in die zin geen verbazing dat we op het punt van hun financiële situatie een verslechtering zien.

Figuur 5.2 Hoogte inkomen per leeftijdscategorie in 2023 en 2024, in %⁴⁶

⁴⁴ CBS, 2018.
⁴⁵ Kamernet, 2024.
⁴⁶ Deze categorieën zijn in 2024 opnieuw geijkt om een nauwkeuriger begrip van de financiële situatie te bieden.

Aantal impactvolle levensgebeurtenissen afgenomen

Jongvolwassenen vormen een diverse groep die volop in beweging is. Ze doen veel dingen voor het eerst, niet alleen op financieel vlak. Op het gebied van wonen, werken en hun persoonlijke leven maken ze dan ook gemiddeld meer impactvolle gebeurtenissen mee dan de oudere groepen. Dat zien we in dit onderzoek over 2024 ook weer terug. Er zijn 18-24-jarigen die de afgelopen twaalf maanden stappen hebben gezet zoals de start van een studie (15% versus 3% gemiddeld) of juist het afronden ervan, of die met een nieuwe (voltijd) baan startten (26% versus 11% gemiddeld). 16% van de jongvolwassenen geeft aan voor het eerst op zichzelf te zijn gaan wonen (tegenover gemiddeld 3%).

In onze vorige onderzoeken zagen we dat huishoudens die het jaar ervoor impactvolle levensgebeurtenissen hadden meegemaakt, vaker financieel Kwetsbaar of financieel Ongezonder waren dan mensen die zulke gebeurtenissen niet hadden meegemaakt. Dat jongvolwassenen gewoonlijk meer impactvolle levensgebeurtenissen meemaken, kan deels bijdragen aan het gemiddeld lagere financiële gezondheidsniveau van deze groep. Maar hoewel deze groep dus ook in 2024 meer van zulke gebeurtenissen meemaakte dan gemiddeld, zien we hierin juist een opmerkelijke daling ten opzichte van 2023. Zo steeg het percentage jongvolwassenen dat geen veranderingen in de persoonlijke situatie (van 59% naar 65%) of in de woonsituatie (van 50% naar 56%) had ervaren. De daling van het percentage financieel Gezonde 18-24-jarigen in 2024 lijkt dus niet direct toegeschreven te kunnen worden aan de hoeveelheid ingrijpende gebeurtenissen.

Overigens is het van belang te benadrukken dat het voor jongvolwassenen normaal is, en bovendien bevorderlijk voor hun ontwikkeling, om bepaalde impactvolle gebeurtenissen mee te maken. Het Nederlands Jeugdinstituut stelt bijvoorbeeld dat het belangrijk is dat jongvolwassenen het ouderlijk huis verlaten.⁴⁷ Het stimuleert zelfstandigheid en het gevoel van autonomie. Uit cijfers van het CBS blijkt echter dat jongvolwassenen juist steeds langer thuis blijven wonen. De hoge kosten die op jezelf gaan wonen met zich meebrengt, spelen hierin vaak een rol.⁴⁸

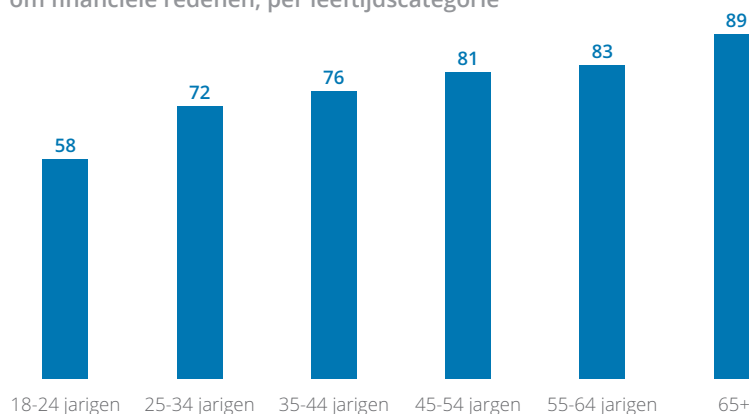
Twee op de vijf 18-24-jarigen maken schulden of gebruiken spaargeld om rond te komen

Aanmerkelijk meer 18-24-jarigen dan in 2023 geven aan schulden te maken of te hebben om rond te komen: we zien een stijging van 4% naar 9%. Ruim een op de tien (11%, 2023: 10%) gebruikt een deel van het spaargeld om rond te komen. Nog steeds houden de meeste jongvolwassenen – meer dan in 2023 – een beetje geld over (van 41% naar 45%). Tegelijkertijd daalde het percentage 18-24-jarigen dat veel geld overhoudt, van 22% naar 16% in 2024. Jongvolwassenen zijn dus in het algemeen krappier bij kas komen te zitten.

17% van de jongvolwassenen geeft dan ook aan (zeer) moeilijk rond te kunnen komen, een stijging van 5 procentpunt ten opzichte van 2023.⁴⁹ Dit terwijl alle andere leeftijdsgroepen op dit punt juist een daling laten zien, met uitzondering van de leeftijdsgroep 25-34-jarigen, bij wie het percentage gelijk bleef. Daarnaast was het voor 18-24-jarigen het afgelopen jaar vaker dan voor alle andere leeftijdsgroepen (zeer) moeilijk om de noodzakelijke kosten voor het levensonderhoud te betalen. Dit percentage steeg van 11% in 2023 naar 16% in 2024, terwijl het gemiddelde daalde van 15% naar 11%.

Door hun financiële omstandigheden hebben jongvolwassenen in 2024 ook meer dan gemiddeld weleens iets moeten laten (figuur 5.3): 8% (tegenover gemiddeld 4%) maakte mee dat zij hun sport- of hobbyclub of bibliotheek niet konden betalen, 11% (tegenover gemiddeld 6%) dat zij geen gezonde voeding konden kopen en maar liefst 29% (tegenover gemiddeld 15%) dat zij geen sociale activiteiten konden ondernemen. Al met al lukte het de jongste groep in 2024 dus minder goed hun uitgaven in balans te houden met hun inkomsten.

Figuur 5.3 Het percentage Nederlanders dat in 2024 niets hoefde te laten om financiële redenen, per leeftijdscategorie

⁴⁷ NJI, 2025.

⁴⁸ CBS, 2024k.

⁴⁹ Volgens de Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen van GGD GHOR Nederland heeft 28% van de jongvolwassenen (16-25 jaar) moeite om alles te betalen wat moet (GGD GHOR, 2025). Uit onderzoek van het Nibud (2024) blijkt dat 40% van de jongvolwassenen (tot 30 jaar) moeite heeft om rond te komen.

In 2023 constateerden we dat 18-24-jarigen meer ruimte leken te ervaren om te sparen. Deze verbetering zette in 2024 niet door. Er vond geen verandering plaats in de frequentie of hoogte van de bedragen die zij maandelijks sparen. Waar andere leeftijdsgroepen vaker dan in 2023 een buffer hebben ter hoogte van minimaal het maandinkomen (+ 5 procentpunt), blijven jongvolwassenen steken op het niveau van 2023. Hierdoor lopen zij verder achter op het gemiddelde van de Nederlandse huishoudens.

Minder risicovol gedrag en toegenomen bewustzijn over financiële zaken bij jongvolwassenen

Nog steeds maken 18-24-jarigen in 2024 vaker dan andere leeftijdsgroepen gebruik van risicovollere producten en/of diensten en doen zij meer miskopen. Het gebruik van risicovollere producten is kenmerkend voor de leeftijdsfase waarin jongvolwassenen zich bevinden. Bijna een op de zes (16%) 18-24-jarigen deed bijvoorbeeld het afgelopen jaar aan online gokken, terwijl gemiddeld een op de dertien (8%) dit deed. Deze percentages zijn vergelijkbaar met vorig jaar.

Toch is er een positieve verschuiving te zien in het gedrag van jongvolwassenen. Zo deden jongvolwassenen in de twaalf maanden voor het onderzoek minder vaak een miskoop dan een jaar eerder (59%, tegenover 68% in 2023). Dat is extra goed nieuws omdat het aantal (web)winkels dat klanten de optie biedt om aankopen achteraf te betalen, juist steeg. Achteraf betalen, ook wel bekend als Buy Now, Pay Later (BNPL), verlaagt de drempel om iets te kopen wat je graag wil hebben, wat mogelijk de kans op impulsieve aankopen vergroot. Juist jongeren zijn vatbaar voor impulsaankopen, mede doordat de hersengebieden die impulsen controleren nog in ontwikkeling zijn. BNPL wordt daarom in verband gebracht met het grote aantal jongeren met schulden.⁵⁰ Opnieuw zien wij in ons onderzoek bevestigd dat achteraf betalen populair is onder jongvolwassenen. Net als in 2023 maakte 44% van de 18-24-jarigen in het jaar voorafgaand aan het onderzoek hier gebruik van. Daarmee zitten zij ruim boven het Nederlandse gemiddelde (2024:34%, 2023: 36%). Vanwege de potentiële risico's van BNPL is nieuwe Europese regelgeving rond BNPL op komst. Uiterlijk november 2026 moeten aanbieders van BNPL voldoen aan strengere eisen rond kredietwaardigheidstoetsen en transparantie. Alle Europese landen moeten hun wet hierop aanpassen.⁵¹

Naast het percentage 18-24-jarigen dat een miskoop deed is ook het percentage jongvolwassenen met consumptieve schulden afgenomen, van 56% naar 47%. Ook daalde het percentage dat in de afgelopen twaalf maanden gebruikmaakte van cryptovaluta, zoals bitcoins, van 19% naar 14%. Daarmee nadert deze groep het gemiddelde van 11% in 2024.

Het is opvallend dat de houding van 18-24-jarigen als het gaat om uitgeven, lenen en sparen zich, net als in 2023, positief heeft ontwikkeld. Gaf in 2023 nog 20% van deze groep aan liever geld te lenen om iets direct te kopen dan hiervoor te sparen, in 2024 daalde dit percentage naar 18%. Bijna driekwart geeft aan liever te bezuinigen dan te moeten lenen voor alledaagse uitgaven (74%, tegenover 66% in 2023). Het percentage jongvolwassenen dat rekening houdt met dingen die ze over een tijdje moeten betalen steeg van 64% naar 70%. In lijn daarmee geeft deze groep vaker aan geld liever te bewaren voor onverwachte uitgaven dan het uit te geven: van 52% naar 58%. Ter vergelijking: in 2022 ging het nog om 43%.

Het bewustzijn rond dit thema is de afgelopen jaren dus flink toegenomen binnen deze leeftijdsgroep, terwijl hun financiële situatie lijkt te zijn verslechterd. Dit onderstreept dat jongvolwassenen zich in een lastige positie bevinden, waarin ze hun kennis en inzichten niet direct kunnen vertalen naar een betere financiële situatie.

Bijna een kwart van de 18-24-jarigen voelt zich machteloos over financiën

Gezien deze uitkomsten is het niet verrassend dat we een sterke stijging zien van het aantal jongvolwassenen dat zich machteloos voelt als ze aan hun financiële situatie denken: van 19% in 2023 naar 24% in 2024 (figuur 5.4). Gemiddeld geldt dit voor 12% van de Nederlanders (2023: 14%). Daarnaast zegt bijna een derde van de 18-24-jarigen (30%, tegenover 28% in 2023) alleen bezig te zijn met de rekeningen die ze nu moeten betalen en de rest later wel te zien. Dit geldt gemiddeld voor 15% (2023: 18%).

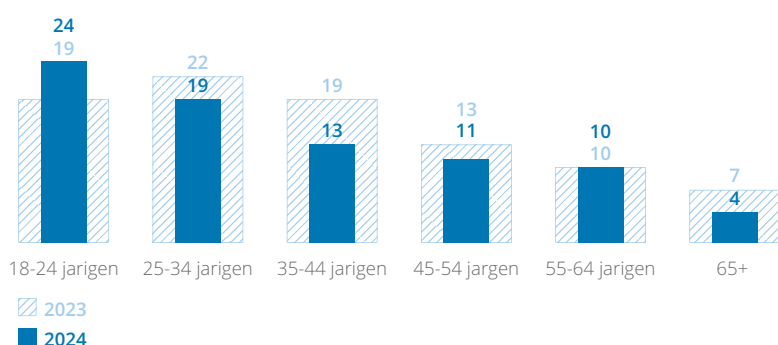
⁵⁰ Nederlands Jeugdinstituut, 2024.

⁵¹ Europese Commissie, 2024.

Toch geeft nog steeds het grootste deel van de 18-24-jarigen aan financiële plannen te maken (81%, tegenover gemiddeld 73%). Vaker dan in 2023 geven ze aan rekening te houden met toekomstige financiële verplichtingen (van 64% naar 70%). Dit wijst erop dat, hoewel jongvolwassenen zich vanwege hun financiële situatie sterk richten op het heden, ze hun focus verleggen naar de toekomst wanneer dat mogelijk is. De financiële plannen die ze maken zijn net als vorig jaar meestal gericht op de komende paar maanden (35%), terwijl de meeste Nederlandse huishoudens die plannen maken zich richten op het komende jaar (24%). Het is van belang op te merken dat dit passend is bij de levensfase waarin jongvolwassenen zich bevinden.

Eerder benoemden we al dat 18-24-jarigen relatief veel impactvolle levensgebeurtenissen meemaken. Als onderdeel van de financiële planning is het belangrijk dat huishoudens zich voorbereiden op zulke gebeurtenissen, zoals plotselinge arbeidsongeschiktheid, zodat zij de eventuele negatieve gevolgen hiervan kunnen opvangen. Bijna een kwart (23%) van de 18-24-jarigen was er in 2024 (zeer) onzeker over dat zij zo'n gebeurtenis zouden kunnen opvangen (2023: 24%). Bijna een op de tien weet dat zij niet kunnen rondkomen mocht zo'n gebeurtenis zich voordoen. We zien hier een stijging ten opzichte van 2023 (van 6% naar 9%). Deels zal dit te maken hebben met de relatief kleine buffers die de jongste groep heeft kunnen opbouwen, vanwege hun jonge leeftijd én vanwege hun verslechterde inkomenspositie.

Figuur 5.4 Percentage Nederlanders dat zich machteloos voelt als ze denken aan hun financiële situatie, per leeftijdscategorie in 2023 en 2024

Jongvolwassenen onder druk: financiële zorgen en mentale uitdagingen stapelen zich op

Jongvolwassenen hebben het zwaar, zoveel is duidelijk. En niet alleen in financieel opzicht: uit onderzoek van GGD GHOR Nederland blijkt dat de mentale gezondheid van jongvolwassenen (van 16 tot 25 jaar) onder druk staat. Veel jongvolwassenen ervaren eenzaamheid, stress en prestatiedruk, en minder dan de helft heeft veel vertrouwen in de eigen toekomst. Jongvolwassenen maken zich zorgen over de woningmarkt en stijgende prijzen.⁵² De uitkomsten van ons onderzoek sluiten hierbij aan. Ze roepen het beeld op van een groep die hard werkt, veel ballen in de lucht probeert te houden en daarbij het afgelopen jaar duidelijk stappen heeft gezet om meer controle te krijgen over hun financiële situatie, maar die zich tegelijkertijd vaak geconfronteerd ziet met hoge uitgaven terwijl hun inkomsten onvoldoende meestijgen.

Om de positie van jongvolwassenen inzichtelijk te maken heeft het Nibud voor studenten voorbeeldbegrotingen opgesteld (zie kader). Hierin is te zien dat de saldi voor verschillende studentengroepen negatief uitvallen wanneer alleen met de vaste inkomensbestanddelen wordt gerekend. Om te kunnen rondkomen, moeten studenten dit bedrag aanvullen met inkomsten uit werk en/of een studielening.

Voor een deel van de jongvolwassenen zal het opstapelen van zorgen tijdelijk zijn, omdat hun financiële situatie verbetert als ze ouder worden, een opleiding afronden en een vast inkomen hebben. Maar voor sommigen blijft de stapel groeien. In deze levensfase wordt immers het fundament voor financiële gezondheid gelegd, en als dat fundament niet stevig genoeg is, kan een financiële achterstand ontstaan die moeilijk in te halen is. Dit leidt tot extra zorgen over bijvoorbeeld werkzekerheid, hoge woonlasten en andere financiële druk. Dit probleem is niet alleen de verantwoordelijkheid van jongvolwassenen zelf. Vanuit de overheid, beleidsmakers en marktpartijen zijn betere voorwaarden nodig waaronder jongvolwassenen hun financiële leven kunnen vormgeven. Denk aan maatregelen gericht op het stimuleren van de economie, toegankelijk onderwijs, het bevorderen van betaalbare woningen en sociale vangnetten. Daarnaast is het van cruciaal belang dat strengere regels worden ingevoerd voor kredietleningen en dat de betrokken partijen eerder aan de bel trekken bij betalingsachterstanden, bijvoorbeeld bij de zorgverzekering. Op die manier kunnen jongvolwassenen in de positie worden gebracht om daadwerkelijk zelf grip te krijgen op hun financiën.

⁵² GGD GHOR, 2025.

Vereenvoudigde weergave van de Nibud-minimumvoorbeeld-begrotingen voor studenten (2024)⁵³

Deze begrotingen voor een hbo/wo-student met een kamer, een hbo/wo-student met een studio en een mbo-student met een studio zijn gebaseerd op het Nibud-studentenonderzoek (2024) waaraan studenten tot 30 jaar, representatief op de gegevens van DUO, hebben deelgenomen.

Houd er rekening mee dat in het genoemde inkomen geen inkomen uit werk/stage of een bedrag voor een studielening

is meegenomen. We gaan er daarbij van uit dat de student een aanvullende beurs ontvangt. Mochten studenten geen aanvullende beurs ontvangen, dan gaan we ervan uit dat ouders een bedrag als bijdrage leveren aan hun kind voor onderhoudskosten. De saldi komen nu negatief uit: dit bedrag zal voor sluitende begrotingen moeten worden gedekt door inkomen uit werk/stage, en/of studielening.

Aan de inkomstenkant gaan we in deze begrotingen uit van zorgtoeslag, maar geen huurtoeslag bij een leeftijd van 18 t/m 22 jaar.

	Hbo/wo-student 'kamer'	Hbo/wo-student studio	Mbo-student studio
Inkomen	882,99	882,99	888,78
Inkomen uit werk			
Basisbeurs	302,39	302,39	326,16
Overig (aanvullende beurs + zorgtoeslag)	580,6	580,6	562,62
Uitgaven	1.554	1.714	1.646
Woonlasten	500	500	500
Energie + water	61	135	135
Overige vaste lasten (incl. vervoer, abonnementen)	49	79	79
Onderwijs	236	236	168
Verzekeringen	178	183	183
Voeding	241	265	265
Kleding en persoonlijke verzorging	88	88	88
Inboedel en onderhoud	42	65	65
Vrijtijdsuitgaven	113	113	113
Overig	46	50	50
Saldo	-671	-831	-757

⁵³ Nibud, 2024.

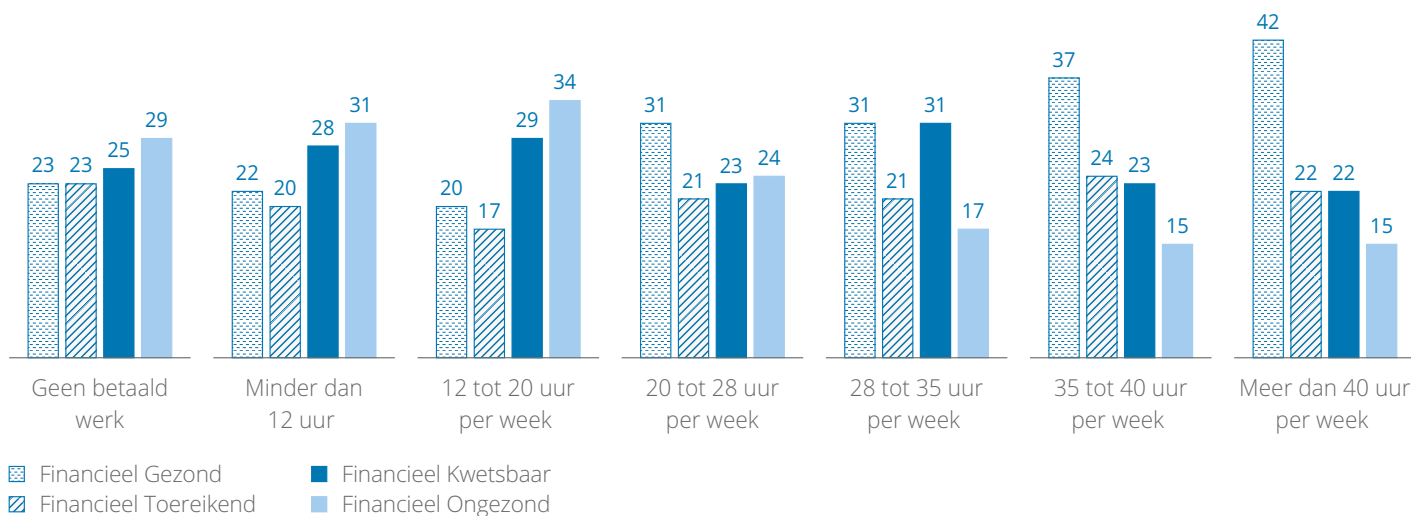
5.2 Meer werken loont, nu en later

Financiële gezondheid is het vermogen om zowel nu als in de toekomst financiële verplichtingen en behoeftes comfortabel en met een gevoel van controle te vervullen. Inkomen is een van de domeinen die dit vermogen beïnvloeden. De primaire inkomstenbron voor Nederlanders is inkomen uit betaald werk.⁵⁴ Om meer inzicht te krijgen in hoe dit inkomen is opgebouwd, hebben we de respondenten in deze editie van ons onderzoek daarom gevraagd hoeveel uur zij gemiddeld per week tegen betaling werken. In deze paragraaf richten we ons op de relatie tussen het aantal betaalde werkuren en de financiële gezondheid. We gaan daarbij ook in op de kenmerken van Nederlanders die weinig of helemaal niet werken. Daarnaast bekijken we welke keuzes ten grondslag liggen aan de beslissing om een specifiek aantal uur per week te werken, en waar aanknopingspunten liggen om mensen te bewegen meer te gaan werken.

Meer werken lijkt te lonen

Uit ons onderzoek blijkt dat de financiële gezondheid van Nederlanders die fulltime werken aanzienlijk beter is dan die van mensen die minder uren werken. Van de respondenten die 35 tot 40 uur per week werken, is 38% financieel Gezond en 24% financieel Toereikend (figuur 5.5). Het percentage financieel Gezond stijgt naar 42% bij mensen die meer dan 40 uur per week werken en blijft bij de groep financieel Toereikend ongeveer gelijk (22%). Heel anders is het beeld bij de groepen die niet of relatief weinig werken. Dat is op zichzelf niet verrassend: het leven is duurder geworden en wie weinig inkomsten heeft, moet meer moeite doen om de eindjes aan elkaar te knopen. Vooral de groep die 12 tot 20 uur werkt springt er negatief uit. Niet meer dan een op de vijf van deze groep is financieel Gezond. Maar ook respondenten die minder dan 12 uur per week of helemaal niet werken vallen veel minder vaak dan gemiddeld in het financiële gezondheidsniveau Gezond (respectievelijk 22% en 23%).

Figuur 5.5 Financieel gezondheidsniveau per aantal uur betaald werk in 2024, in %

Mensen die fulltime werken scoren relatief goed op de domeinen Inkomen, Uitgaven, Sparen en Plannen. Nederlanders die niet, minder dan 12 uur, of tussen de 12 en 20 uur per week werken, scoren juist vaker slechter op deze domeinen. Deze groepen kampen met meer financiële uitdagingen. Uit CBS-onderzoek blijkt bovendien dat het uurloon gemiddeld lager is bij banen met minder uren, wat de financiële onzekerheid verder zal vergroten.⁵⁵ Hierdoor ervaren deze werknemers regelmatig financiële uitdagingen.

Het aantal uur dat Nederlanders tegen betaling werken, varieert in ons onderzoek sterk. In totaal werkt 37% van de respondenten (bijna) fulltime: 30% van de respondenten geeft aan tussen de 35 en 40 uur per week te werken en 7% werkt meer dan 40 uur.⁵⁶ Daarnaast geeft 15% aan tussen de 28 en 35 uur per week te werken. Een op de tien Nederlanders heeft een kleine baan en werkt tot 20 uur per week. Bijna een op de drie Nederlanders (30%) werkt niet. Van deze groep is 60% met pensioen.

⁵⁴ CBS, 2023a.

⁵⁵ CBS, 2021.

⁵⁶ In het vervolg van deze tekst verwijzen we met 'fulltime' naar de categorieën '35-40 uur per week' en 'meer dan 40 uur per week', al geldt vaak een werkweek van 36 uur of meer als fulltime. Waar relevant maken we wel onderscheid tussen deze categorieën.

Loonstijging: Nederlanders die meer dan 28 uur werken plukken de vruchten

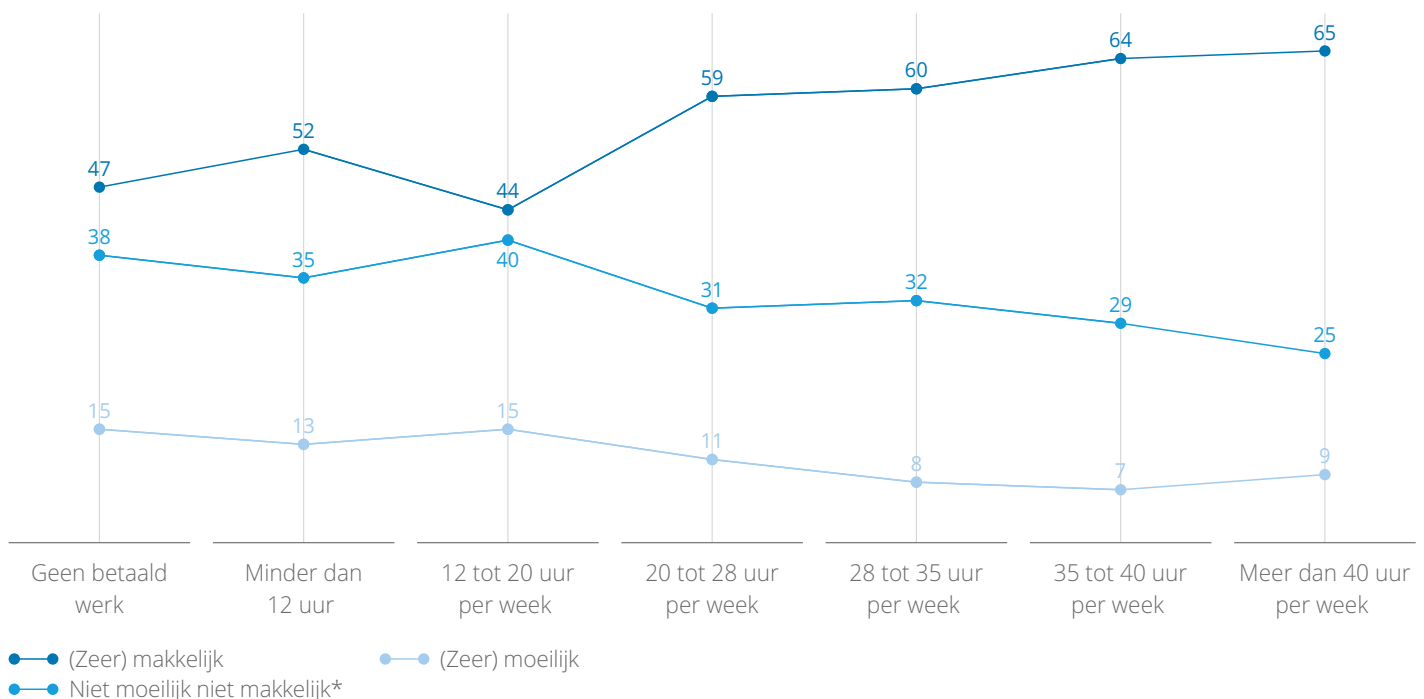
Twee derde van de Nederlanders die fulltime werken geeft aan (zeer) makkelijk rond te kunnen komen. Dit percentage is significant hoger dan bij Nederlanders die minder uren werken. De groep die 12 tot 20 uur werkt lijkt het op dit punt het zwaarst te hebben. 18% geeft aan (zeer) moeilijk rond te kunnen komen, meer nog dan Nederlanders die niet of minder dan 12 uur per week werken (beide 16%).

Ongeveer een op de drie Nederlanders die meer dan 28 uur per week werken, rapporteert dat hun inkomen in de afgelopen twaalf maanden (veel) hoger was dan daarvoor. Het besteedbare inkomen voor deze Nederlanders is daarmee significant vaker vooruitgegaan dan dat van Nederlanders die minder dan 28 uur werken. Voor die laatste groep geldt dat gemiddeld ongeveer 20% een hoger inkomen had. Een mogelijke verklaring voor dit verschil is dat de lonen

in 2024 aanzienlijk zijn gestegen (zie ook hoofdstuk 1), wat beter merkbaar is naarmate mensen gemiddeld meer uren werken. Daarnaast hebben mensen met grotere contracten vaak een hoger uurloon. Daardoor profiteren zij nog meer van dezelfde procentuele loonstijging. Mensen met kleinere contracten blijven op dit punt dus achter, terwijl hun situatie ook in andere opzichten ongunstig is.

Deze verschillen tussen groepen (niet-)werkenden zien we terug bij het domein Uitgaven. Nederlanders die fulltime werken ervaren beduidend meer financiële ruimte dan andere groepen. Zo kan bijna twee derde van deze groep (65%) de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud (zeer) makkelijk betalen, tegenover 48% van de parttime werkenden en 47% van de niet-werkenden (figuur 5.6). Daarnaast heeft deze groep het afgelopen jaar veel vaker dan andere groepen geen activiteiten hoeven te laten vanwege hun financiële situatie (82%).

Figuur 5.6 Mate waarin (niet-)werkenden de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud kunnen betalen in 2024, in %

Voor al het contrast met Nederlanders die tussen de 12 en 20 uur per week werken is groot. Niet alleen kon deze groep in 2024 het minst vaak (zeer) makkelijk de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud betalen (44%), ze konden ook het vaakst minimaal één keer in de afgelopen twaalf maanden geen sociale activiteit ondernemen (27%), geen gezonde voeding kopen (10%), de sportclub of bibliotheek niet betalen (7%)

of geen opleiding betalen die hun kansen op de arbeidsmarkt vergroot (13%).

Mensen die weinig werken en niet kunnen rondkomen hebben relatief vaak geen contract met vaste uren, zijn zzp'er of werken op oproepbasis.⁵⁷ Nulurencontracten en deeltijdcontracten bieden werkgevers weliswaar flexibiliteit en helpen kosten te

⁵⁷ SER, 2021.

drukken, maar wisselende inkomsten kunnen voor werknemers onzekerheid met zich meebrengen en financieel plannen lastig maken.⁵⁸ Het is van belang dat werkgevers zich bewust worden van de effecten die verschillende typen contracten kunnen hebben op de financiële gezondheid van hun werknemers. Deze bewustwording kan bijdragen aan het bevorderen van financiële gezondheid en welzijn voor een breder deel van de bevolking.

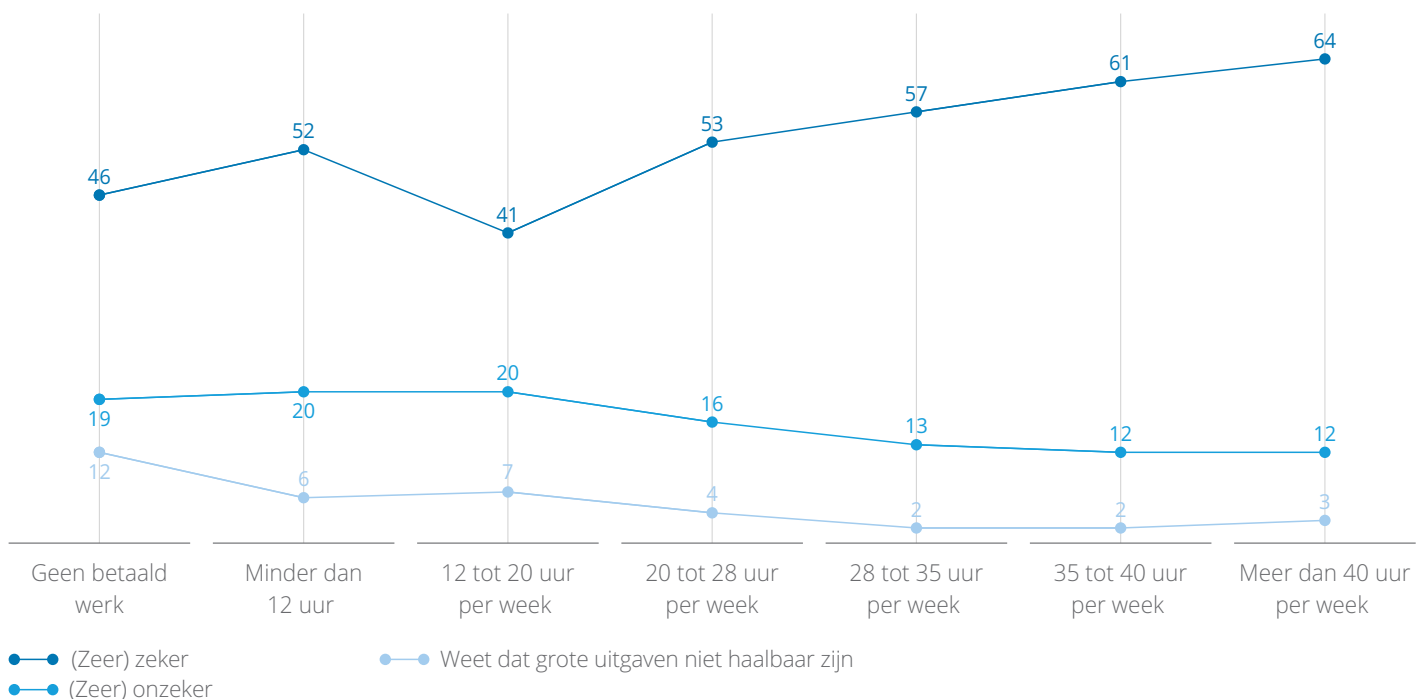
Fulltime werkenden hebben meer financiële ruimte

Het is geen verrassing dat fulltime werkende Nederlanders ook op het domein Sparen positief uit de bus komen. Zo geven zij vaker dan andere groepen aan (zeer) zeker te weten dat grote uitgaven haalbaar zijn (63%) en hebben ze relatief vaak een redelijke buffer opgebouwd. Nederlanders zonder betaald werk of die minder dan 20 uur per week werken hebben meer moeite om financiële tegenslagen op te vangen.

Ongeveer een op de vijf is (zeer) onzeker over de haalbaarheid van grote uitgaven. Niet-werkenden geven het vaakst aan dat zulke uitgaven voor hen niet haalbaar zijn (12%) (figuur 5.7). De groep die niet of minder dan 20 uur per week werkt, spaart ook minder dan fulltime werkenden. Ze sparen significant vaker dan andere groepen minder dan € 100 euro per maand (27% tegenover 10%).

Opmerkelijk genoeg haalt 59% van de niet-werkende Nederlanders een groene score op het domein Lenen. Maar liefst 77% van deze groep heeft geen consumptieve schulden en 58% is zeker dat zij hun hypotheekschuld op tijd zullen aflossen. Tegelijkertijd maakt deze groep het vaakst geen financiële plannen (44%). Een reden hiervoor kan zijn dat 60% van deze groep gepensioneerd is, waardoor zij relatief vaak (een groot deel van) hun hypotheek al hebben afgelost.

Figuur 5.7 Mate waarin (niet-)werkenden er zeker van zijn dat grote uitgaven haalbaar zijn in 2024, in %

Het beeld dat we verder zien op de domeinen Lenen en Plannen is naar verwachting, waarbij in grote lijnen geldt: hoe meer mensen werken, hoe meer grip ze hebben op hun (eventuele) schulden, hoe meer ze gericht zijn op de lange termijn en hoe zekerder ze zijn van de kwaliteit van hun pensioenplannen.

Meer werken zorgt voor ruimte en controle, maar niet bij iedereen

Uit ons onderzoek kunnen we concluderen dat Nederlanders die meer uren werken, een aanzienlijk grotere kans hebben om financieel gezond te zijn. Zij halen niet alleen hogere scores op de meeste financiële domeinen, maar hebben ook een groter gevoel van controle over hun financiële situatie en minder gevoelens van machteloosheid dan mensen die minder werken. Deze uitkomsten zijn logisch, want

⁵⁸ Nibud, 2024.

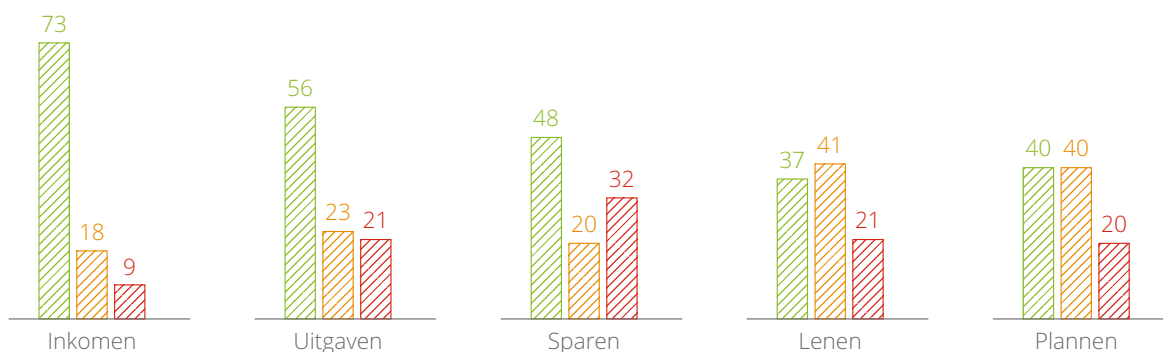
mensen die meer werken verdienen doorgaans meer en creëren daarmee meer financiële ruimte.

Het is wel belangrijk om genuanceerd naar deze uitkomsten te kijken. Hoewel Nederlanders die meer uren per week werken aanzienlijk vaker financieel Gezond of Toereikend zijn, zien we dat alsnog een substantieel deel van de fulltime werkenden weinig financiële ruimte heeft of onvoldoende controle over hun financiën ervaart. Bijna twee op de vijf (37%) Nederlanders die fulltime werken zijn financieel Kwetsbaar of Ongezonder. Deze groep heeft dus, ondanks dat zij fulltime werken, moeite met rondkomen of kan dit helemaal niet.

De uitdaging voor de meeste fulltime werkenden in deze groep lijkt niet te liggen bij het domein Inkomen (figuur 5.8), waarop gemiddeld meer dan 70% van deze groepen een groene score behaalt. De problemen manifesteren zich op de domeinen Uitgaven en Sparen.

Op het domein Uitgaven behaalt 21% van de fulltime werkende Nederlanders een rode score, en op het domein Sparen zelfs maar liefst 32%. De uitgaven van deze groep lijken te groot om deze te kunnen dekken met hun inkomen. Mogelijk ontstaat deze disbalans tussen inkomsten en uitgaven door aanhoudende stijgingen van vaste lasten en boodschappen. Het gebrek aan financiële planning kan de disbalans nog eens versterken. Deze groep werkenden valt vaak buiten de sociale vangnetten, wat hen beperkt in hun toegang tot financiële ondersteuning. En aangezien zij al fulltime werken, is hun handelingsperspectief gering. Het is voor deze groep van belang dat zij hun inkomen en uitgaven weten te balanceren. Een goede financiële planning is daarbij noodzakelijk. Daarnaast zouden werkgevers een voldoende hoog en stabiel inkomen moeten bieden.

Figuur 5.8 Scores fulltime werkenden op de verschillende domeinen (gemiddelde van 35-40 en meer dan 40 uur) in 2024, in %

Veel vrouwen, jongvolwassenen, ouderen en alleenstaanden werken weinig

Ook met de genoemde nuancering blijft de boodschap overeind dat meer werken loont. Toch werkt een op de tien Nederlanders minder dan 12 uur, of tussen de 12 en 20 uur per week. Dit betreft werk waarvoor zij betaald krijgen, dus geen vrijwilligerswerk of mantelzorg. Wie zijn deze mensen?

Wat ten eerste opvalt, is dat de meeste mensen in deze twee groepen vrouw zijn. Van de groep die minder dan 12 uur per week werkt is 61% vrouw, en dit geldt zelfs voor 70% van de groep die tussen de 12 en 20 uur werkt. Hoewel vrouwen in 2024 een inhaalslag hebben gemaakt ten opzichte van mannen, hebben ze nog altijd gemiddeld een lagere financiële gezondheid

dan mannen (zie paragraaf 5.3). Dat zij minder werken dan mannen kan hierbij een belangrijke factor zijn. Dit onderstreept dat het verschil in financiële gezondheid tussen mannen en vrouwen niet alleen voortkomt uit loonverschillen, maar ook deels uit het aantal gewerkte uren en het vervullen van andere typen banen, waardoor vrouwen gemiddeld minder financiële stabiliteit en groeikansen hebben.

Daarnaast maken jongvolwassenen (18-24-jarigen) en ouderen (65-plussers) significant vaker deel uit van deze groepen dan mensen uit de andere leeftijdscategorieën. Dat geldt vooral voor de groep die minder dan 12 uur per week werkt: van deze groep is 40% tussen de 18 en 24 jaar en een kwart ouder dan 65 jaar. Ook in de groep die tussen de 12 en 20 uur per week werkt zijn 18-24-jarigen het meest vertegenwoordigd (28%). Zij worden gevolgd door 45-54-jarigen (16%) en 65-plussers (13%). Het is daardoor niet verwonderlijk dat relatief veel respondenten uit deze twee groepen aangeven te werken naast hun studie (<12 uur: 40%; 12-20 uur: 15%) of juist te werken terwijl ze AOW ontvangen (<12 uur: 17%; 12-20 uur: 5%). Bij beide groepen komt dit significant vaker voor dan bij Nederlanders die meer uren werken.

Verder valt op dat zich binnen deze groepen veel alleenstaanden bevinden: ongeveer een derde leeft alleen (<12 uur: 34%; 12-20 uur: 30%). Dit aandeel ligt aanzienlijk hoger dan bij Nederlanders die meer uren werken, waar de percentages tussen de 16% en 18% schommelen. Van alleenstaanden is bekend dat ze financieel kwetsbaarder zijn. Ze hebben lagere inkomens dan mensen in meerpersoonshuishoudens en weinig financiële buffers, hebben relatief vaak moeite met rondkomen en hebben bijvoorbeeld ook een hoge energierekening.⁵⁹ Dat alleenstaanden het financieel moeilijker hebben wekt geen verbazing: zaken als huisvesting, nutsvoorzieningen en de dagelijkse boodschappen drukken veel zwaarder op hun budget.⁶⁰ Het helpt daarbij zeker niet dat het veelal alleenstaanden zijn die weinig uren werken.

Tot slot zien we dat relatief veel mensen uit deze twee groepen een uitkering ontvangen omdat zij bijvoorbeeld arbeidsongeschikt of werkloos zijn (maar dus wel in deeltijd werken naast hun uitkering). Het gaat om 11% van de Nederlanders die minder dan 12 uur per week werken en om 7% van de mensen die tussen de 12 en 20 uur werken. Bij deze mensen wordt het inkomen dus aangevuld met hun uitkering.

Het is belangrijk om te benoemen dat sommige groepen, zoals studenten die een fulltime studie volgen, gepensioneerden, mantelzorgers en uitkeringsgerechtigden een beperkt handelingsperspectief hebben, waarbij extra uren werken niet mogelijk is. De huishoudens die het financieel lastig hebben maar dit handelingsperspectief missen, zouden extra moeten worden ondersteund door de overheid en hun werkgever.

Ruimte voor groei: aansluiten bij behoeften parttimers

Tegelijkertijd zijn er ook parttime werkenden die wél een handelingsperspectief hebben. Voor een aanzienlijk deel van de parttimers is betaald werk de voornaamste bron van inkomsten. Dit geldt voor 50% van de respondenten die minder dan 12 uur per week werken en voor maar liefst 87% van de respondenten die tussen de 12 en 20 uur werken. Dat zo'n groot deel van deze laatste groep afhankelijk is van de inkomsten die ze genereren met relatief weinig werk, kan verklaren waarom juist deze groep er op meerdere punten negatief uitspringt. Hierbij is wel het belangrijk om te belichten dat een deel van deze groep wellicht een partner heeft waarmee zij het inkomen delen, waardoor zij financieel wat meer ruimte hebben.

⁵⁹ DNB, 2023b. Nibud, 2024.

⁶⁰ Leclaire, 2024.

Voor deze groepen valt mogelijk nog winst te behalen op het financiële gezondheidsniveau via de keuze die zij maken in het aantal werkuren per week. Er zijn verschillende factoren waardoor Nederlanders zich laten beïnvloeden bij die keuze. Uit ons onderzoek blijkt dat de balans tussen werk en vrije tijd de belangrijkste overweging is voor het aantal uur per week dat Nederlanders werken. Dit geldt voor 60% van de Nederlanders die tussen de 12 en 20 uur werken, en voor 46% van de Nederlanders die minder dan 12 uur werken. De hoogte van het salaris komt op de tweede plek. Daarnaast geeft een op de drie Nederlanders die tussen de 12 en 20 uur per week werken aan dat de keuze voor het aantal werken per week berust op hun gezondheid. Dit is een grotere groep dan bij Nederlanders die meer of minder werken (gemiddeld: 24%).

Het CBS mat in 2023 meer dan een half miljoen onderbenutte deeltijdwerkers. Dit zijn mensen die meer willen en kunnen werken.⁶¹ Ook onderzoek van DNB wijst erop dat er bewegingsruimte is in het aantal uur dat deeltijdwerkers willen werken. Zo wil een kwart van de Nederlanders meer uren werken bij een hogere beloning. Een op de tien is bereid meer te werken als de baas hierom zou vragen.⁶² Stichting Het Potentieel Pakken stelt ook dat er een grote groep Nederlanders is die wel meer wil werken, maar vastzit aan kleine contracten.⁶³

Er is dus ruimte voor verbetering. Hier ligt een belangrijke rol voor werkgevers. Het is namelijk belangrijk dat er aandacht is voor de wensen en behoeften van parttime werkende Nederlanders. Voor een deel van deze groep is de mogelijkheid tot contractuitbreiding belangrijk, en/of het realiseren van langere diensten of diensten die beter aansluiten bij het privéleven. Als werkgevers hierover meedenken en passender contracten creëren, die bovendien meer rekening houden met een goede balans tussen werk en vrije tijd, ontstaat meer ruimte voor parttimers om meer te gaan werken.

Daarnaast is het van belang dat werkgevers voldoende aandacht besteden aan de financiële gezondheid van hun medewerkers. Slechts 4% van de Nederlandse huishoudens zou bij financiële uitdagingen of moeilijkheden geholpen willen worden door hun werkgever, terwijl het essentieel is dat werkgevers op de hoogte zijn van deze problemen. Werknemers die financiële problemen ondervinden, presteren vaak slechter en melden zich vaker ziek. Bovendien

brengen zij extra kosten met zich mee, zoals de tijd die verloren gaat door loonbeslag. Aangezien de financiële gezondheid van parttime werkenden regelmatig achterblijft bij die van fulltime werknemers, zou het voor werkgevers waardevol kunnen zijn om in gesprek te gaan met parttime medewerkers om te verkennen op welke manieren zij ondersteuning kunnen bieden. Om zo'n gesprek succesvol te maken is een (psychologisch) veilige werkomgeving noodzakelijk. Daarnaast is het belangrijk dat het onderwerp hoog op de agenda van werkgevers blijft staan en structureel gecommuniceerd wordt met de werknemers.⁶⁴

Ook de overheid heeft hierin een rol. Hoewel de overheid in 2024 enkele stappen heeft gezet om de arbeidsparticipatie te stimuleren, zoals het verlagen van de heffingskorting,⁶⁵ zou het goed zijn als er bij beleidsmakers meer bewustwording ontstaat over de voordelen van meer werken op korte en lange termijn.

Tegelijkertijd is het essentieel om bij parttimers zelf kennis en bewustzijn te creëren over de gevolgen van meer werken, nu en later. Of werken nu loont is namelijk afhankelijk van verschillende factoren, zoals toeslagen en belastingen. Het is belangrijk dat mensen hier inzicht in krijgen (zie kader). Daarnaast heeft de beslissing om parttime te werken invloed op de (verre) toekomst. Meer werken zorgt immers niet alleen voor meer inkomen nu, deze keuze beïnvloedt onder andere ook de pensioenopbouw en dus de financiële gezondheid in de toekomst. Naast individuele aanpassingen en inzicht is het van belang dat systemische veranderingen plaatsvinden die het lonend maken om meer uren te werken, zoals het betaalbaarder maken van kinderopvang.

Zoals we in deze dwarsdoorsnede hebben beschreven, bevinden fulltime werkenden zich vaker in de financieel Gezonde en Toereikende groepen dan Nederlanders die parttime werken. Er is echter onbenutte ruimte bij een deel van de deeltijdwerkers, namelijk de parttimers die meer uren per week willen en kunnen werken. Dit kan niet alleen een verbetering van het financiële gezondheidsniveau teweegbrengen, maar helpt ook mee met het verlichten van de druk op de arbeidsmarkt.

⁶¹ CBS, 2024d, 2024e.

⁶² DNB, 2023c.

⁶³ Stichting Het Potentieel Pakken, 2023.

⁶⁴ Nationale Coalitie Financiële Gezondheid, 2025.

⁶⁵ Rijksoverheid, 2024b.

Inzicht in wat (meer) werken oplevert is cruciaal

Meer werken is voor veel mensen de manier om inkomen te verhogen en kan een belangrijke bijdrage leveren aan de financiële gezondheid van werknemers. Meer werken kan daarnaast een oplossing zijn voor werkgevers die op de huidige krappe arbeidsmarkt moeite hebben voldoende werknemers te vinden. Dit speelt zeker in sectoren die kampen met grote krapte en waar veel werknemers in deeltijd werken, zoals het onderwijs en de zorg. Het huidige kabinet zegt sterk te willen inzetten op het stimuleren van meer werken en hanteert het uitgangspunt dat meer werken ook meer moet lonen.

Maar wanneer loont meer werken voldoende? Het complexe toeslagenstelsel maakt deze vraag lastig te beantwoorden. Veel werknemers vrezen dat een hoger inkomen betekent dat ze toeslagen verliezen en er netto nauwelijks op vooruitgaan. Dit vormt een drempel om extra uren te maken, terwijl de werkelijkheid vaak anders is: meer werken loont in veel gevallen wél. Het probleem is dat mensen dit vooraf niet goed kunnen inschatten en dat hoeveel er onderaan de streep overblijft

bij meer uren werken, per persoon kan verschillen. Ook bij de keuze om minder te gaan werken spelen aannames over de financiële gevolgen van deze stap een belangrijke rol. Na de geboorte van het eerste kind kiezen stellen er regelmatig voor dat de partner met het laagste inkomen, in veel gevallen de vrouw, een stap terug doet. Terwijl het financieel soms voordeliger is als beide partners een kleiner stapje terug doen.

Een sterk vereenvoudigd toeslagenstelsel zou het voor werknemers veel makkelijker maken de gevolgen van deze keuzes te overzien. Maar het valt niet te verwachten dat dit op korte termijn al een oplossing biedt. Het is daarom belangrijk dat werknemers voor zichzelf goed kunnen uitrekenen wat meer of minder werken hen oplevert. Het Nibud helpt daarom werknemers en werkgevers om inzicht te krijgen in de financiële consequenties van een verandering in het aantal uren werken. Met de WerkUrenBerekenaar kunnen werknemers zelf of met hulp van hun werkgever uitrekenen wat dit hun zal kosten of opleveren. Op deze manier kunnen zij een financieel weloverwogen keuze maken om meer of minder te werken.

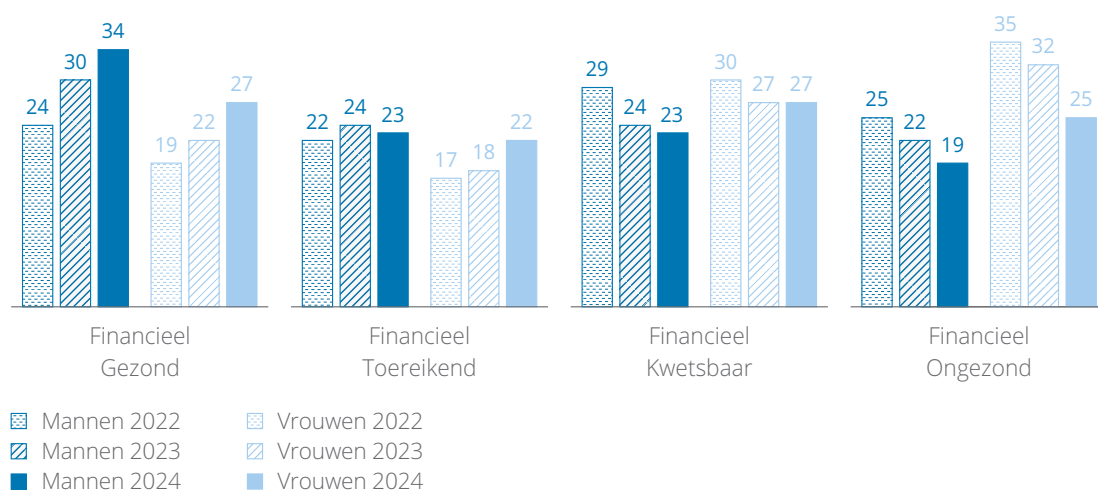

5.3 Economische gelijkheid: vrouwen begonnen aan inhaalslag, maar opmars gaat traag

In eerdere hoofdstukken bleek al dat de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens in 2024 voor het tweede jaar op rij is verbeterd. In 2023 zagen we daarbij dat zowel mannen als vrouwen het beter deden dan een jaar eerder, maar dat mannen zich sterker hadden verbeterd dan vrouwen. Het verschil tussen deze twee groepen werd daardoor juist groter.⁶⁶ In 2024 zien we een ander beeld. Opnieuw zijn zowel mannen als vrouwen vooruitgegaan, maar dit jaar zien we juist een grotere verschuiving bij vrouwen. Met name bij de financieel Ongezonde groep is een duidelijke ontwikkeling zichtbaar: het percentage financieel Ongezonde mannen nam af met 3 procentpunt (van 22% naar 19%), terwijl dit percentage bij vrouwen met maar liefst 7 procentpunt daalde (van 32% naar 25%). Het verschil tussen mannen en vrouwen in deze groep is dus kleiner geworden.

Ondanks deze positieve ontwikkeling valt nog steeds een kleine meerderheid van de vrouwen (2024: 52%, 2023: 60%) in een van de twee laagste gezondheidsniveaus. Het verschil met mannen (2024: 42%, 2023: 46%) is echter afgenomen. Op het financiële gezondheidsniveau Gezond zien we positieve ontwikkelingen voor mannen en vrouwen. Het percentage financieel Gezonde vrouwen steeg van 22% naar 27%, terwijl we bij mannen een stijging van 30% naar 34% zien. Ruim een kwart van de vrouwen is dus financieel Gezond, versus ruim een derde van de mannen. De kloof tussen mannen en vrouwen is hiermee afgenomen (figuur 5.9).

Figuur 5.9 Financiële gezondheidsniveaus per geslacht in 2022, 2023 en 2024, in %

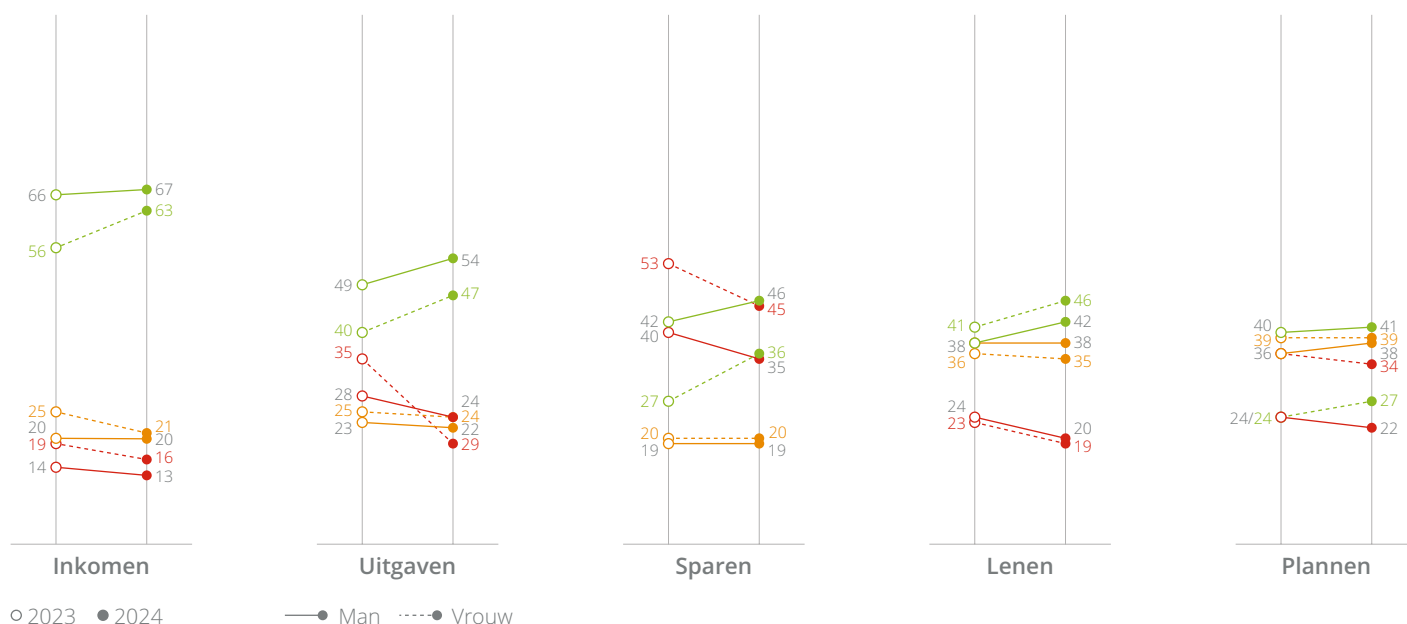

In figuur 5.10 is te zien dat op de domeinen Uitgaven, Sparen en Lenen het percentage groene scores bij vrouwen in 2024 harder groeide dan bij mannen. Wel halen nog steeds op vier van de vijf domeinen meer mannen dan vrouwen een groene score. Alleen op het domein Lenen zien we – net als voorgaande jaren – iets vaker een groene score bij vrouwen dan bij mannen. De inhaalslag van vrouwen zien we het duidelijkst terug op de domeinen Inkomen en Sparen. De stijging van het percentage groene scores van vrouwen is op het

domein Sparen het grootst: van 27% naar 36%. Bij de mannen steeg dit percentage van 42% naar 46%. Daarna zien we de sterkste stijging op het domein Inkomen: van 56% naar 63%, terwijl deze score bij mannen nagenoeg gelijk bleef (67%). Ook op het domein Uitgaven steeg het percentage groene scores van vrouwen in 2024 (van 40% naar 47%), waarmee zij 2 procentpunt zijn ingelopen op mannen (van 49% naar 54%).

⁶⁶ De vragen uit ons onderzoek zijn deels gericht op het huishouden en deels gericht op het individu (bijvoorbeeld huishoudelijke uitgaven versus houding). Dit betekent dat we bij de vergelijking tussen mannen en vrouwen rekening moeten houden met het feit dat de uitkomsten beïnvloed kunnen worden door de andere leden van het huishouden. Een vrouw met een mannelijke partner zal in haar antwoorden bijvoorbeeld rekening houden met de gezamenlijke situatie. Daardoor zal zij als respondent in de subgroep vrouw vallen, maar haar antwoorden representeren zowel die van haar als die van haar mannelijke partner (en vice versa voor een mannelijke respondent). Daarnaast zijn er natuurlijk eenpersoonshuishoudens waar dit effect niet geldt. Ondanks deze kleuring zien we significante verschillen tussen mannelijke en vrouwelijke respondenten.

Figuur 5.10 Subscore per domein per geslacht in 2023 en 2024, in %

In het vervolg van deze paragraaf bekijken we per domein hoe we de ontwikkelingen kunnen duiden. Overigens zijn de verschillen tussen mannen en vrouwen niet in alle opzichten kleiner geworden. Als het gaat om bijvoorbeeld vertrouwen in de (financiële) toekomst, houding ten opzichte van financiële zaken en financiële kennis en vaardigheden, lijken bepaalde patronen diepgeworteld te zijn. Hier gaan we in deze paragraaf ook nader op in.

Vrouwen komen veel vaker makkelijk rond dan in 2023

In vergelijking met 2023 hielden zowel meer mannen als meer vrouwen in 2024 geld over, maar bij vrouwen zien we een sterkere stijging. Hield in 2023 nog 65% van de vrouwen een beetje tot veel geld over, in 2024 gold dat voor 70%. Daarmee zijn vrouwen een stuk dichterbij mannen gekomen (van 73% naar 74%). Mannen geven nog steeds vaker dan vrouwen aan (zeer) makkelijk te kunnen rondkomen, maar de kloof wordt kleiner: bij vrouwen steeg dit percentage van 46% in 2023 naar 54% in 2024, bij mannen van 57% naar 61%.

In aansluiting bij dit beeld geven zowel vrouwen als mannen vaker aan dan in 2023 dat het voor hen de afgelopen twaalf maanden (zeer) makkelijk was om de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud te betalen, maar laten vrouwen een aanmerkelijk sterkere

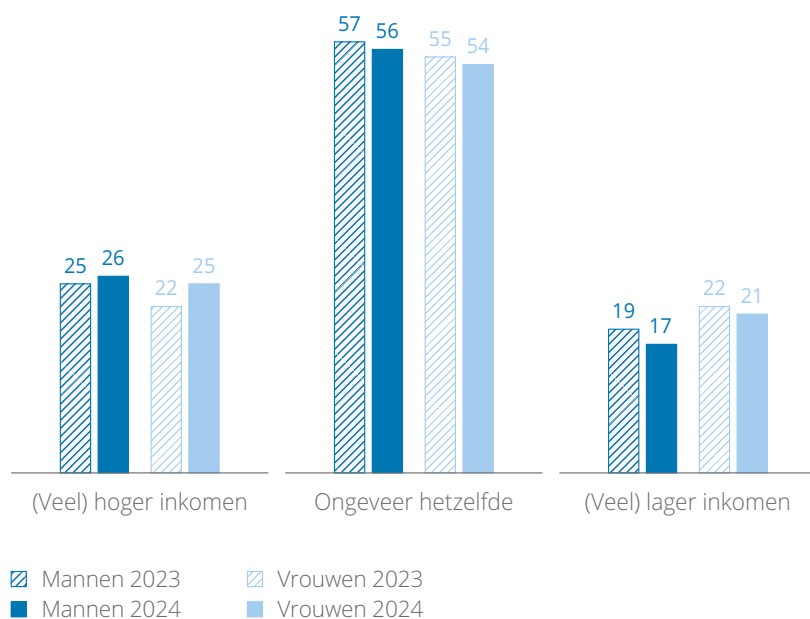
toename zien. Bij vrouwen steeg dit percentage met 9 procentpunt (van 45% naar 54%), bij mannen slechts met 3 procentpunt (van 55% naar 58%). Als het gaat om de balans tussen inkomsten en uitgaven hebben mannen dus nog steeds een voorsprong op vrouwen, maar die is in 2024 wel flink geslonken.

Inkomenskloof lijkt nog niet gedicht

De mate waarin huishoudens kunnen rondkomen hangt voor een belangrijk deel af van de hoogte van het inkomen. De afgelopen jaren wezen we op de hardnekkige inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen. De inhaalslag die vrouwen hebben gemaakt op het gebied van financiële gezondheid lijkt te duiden op een positieve verandering.

Kijken we naar het inkomen in vergelijking met eerdere jaren, dan is het percentage mannen en vrouwen dat het afgelopen jaar een (veel) hoger inkomen had dan voorheen nu vrijwel gelijk: bij vrouwen steeg dit van 22% naar 25% in 2024, terwijl bij mannen dit percentage nagenoeg gelijk bleef (26%, 2023: 25%). Daarmee is er geen verschil meer tussen mannen en vrouwen in het aandeel werkenden dat het afgelopen jaar te maken had met een inkomensstijging (figuur 5.11). Dit is een stap in de goede richting.

Figuur 5.11 Verskil in stijging van het inkomen tussen mannen en vrouwen in 2023 en 2024, in %

Toch is het percentage vrouwen met een benedenmodaal inkomen in 2024 (31%) nog steeds veel hoger dan bij mannen (23%), terwijl het percentage mannen met een bovenmodaal inkomen (65%) nog steeds veel hoger is dan bij vrouwen (58%).⁶⁷ De inkomensverschillen tussen mannen en vrouwen zijn in Nederland dus nog niet verdwenen. Daar zijn drie belangrijke redenen voor. Allereerst is de loonkloof tussen man en vrouw voor vergelijkbaar werk nog niet volledig verdwenen.⁶⁸ De Europese Unie heeft een wet aangenomen om deze loonkloof tegen te gaan. Lidstaten hebben vanaf maart 2023 drie jaar om te voldoen aan deze wet.⁶⁹ Ten tweede werken er meer vrouwen parttime (tot 35 uur) dan mannen (45% versus 21%), waardoor zij vaker een benedenmodaal inkomen ontvangen (zie ook paragraaf 5.2). Het verschil tussen mannen en vrouwen op het gebied van parttime werken dient zich al direct na het afstuderen aan en wordt in de jaren daarna, bijvoorbeeld bij de komst van een kind, alleen maar groter, zo blijkt uit cijfers van het CBS.⁷⁰ Ten derde werken vrouwen vaker in laagbetaalde sectoren, bijvoorbeeld in het onderwijs, de zorg of de culturele sector.⁷¹

Mannen hebben vaker grote buffers, maar ook vaker schulden dan vrouwen

Nog steeds bevinden meer vrouwen dan mannen zich dus in een onzekere financiële situatie. Dit wordt bijvoorbeeld geïllustreerd door de mate waarin zij hun inkomen kunnen voorspellen. Iets meer dan de helft van de vrouwen (52%) geeft aan dat zij het inkomen voor twaalf maanden of meer kunnen voorspellen. Dit percentage is wel gestegen ten opzichte van 2023 (48%), terwijl het voor mannen nagenoeg gelijk bleef (61%).

In een onzekere financiële situatie is het belang van een buffer extra groot. Net als in voorgaande jaren hadden vrouwen in 2024 minder grote buffers dan mannen. Maar hier zien we wel weer dat vrouwen flink op mannen zijn ingelopen: het percentage vrouwen dat zes maanden of langer kan rondkomen als de belangrijkste inkomstenbron wegvalt, steeg van 54% in 2023 naar 61% in 2024. Bij mannen bleef dit percentage ongeveer gelijk (67%, 2023: 65%). Bij het spaargedrag is een vergelijkbaar beeld te zien. Anders dan voorgaande jaren sparen nu net zoveel vrouwen als mannen elke maand een vast bedrag: 32%. Mannen sparen nog wel vaker dan vrouwen een hoger bedrag, namelijk meer dan € 1.000 per maand (20%, versus 17% van de vrouwen). Dat is gezien hun gemiddeld gunstiger inkomenspositie niet heel verwonderlijk.

Wél verwonderlijk is dat een hoger percentage mannen dan vrouwen – ondanks hun hogere inkomens, grotere buffers en hogere spaarbedragen – schulden heeft (los van hypotheek en studieschuld). Dit was in 2023 ook al zo. Tegelijkertijd maken vrouwen nog steeds veel vaker dan mannen gebruik van achteraf betalen, ook wel Buy Now, Pay Later (BNPL) genoemd (zie ook paragraaf 5.1). Dit is ook een vorm van schuld. Maar liefst 42% van de vrouwen heeft hier in de twaalf maanden voor het onderzoek gebruik van gemaakt, ten opzichte van 26% van de mannen. Dat vrouwen via BNPL vaker geld lenen om aankopen te doen hoeft overigens niet problematisch te zijn, zolang zij zich maar houden aan de betalingstermijn die de aanbieder van BNPL stelt. Uit onderzoek van de AFM blijkt dat veruit de meeste mensen die BNPL gebruiken de betalingstermijn naleven.⁷²

⁶⁷ De percentages in de tekst tellen niet op tot 100%. Dit komt doordat we de percentages beneden- of bovenmodaal verdienende Nederlanders bespreken. Er is ook een groep die modaal verdient. Bij vrouwen ging het in 2023 om 12% en in 2024 om 17%, bij mannen in 2023 om 10% en in 2024 om 11%.

⁶⁸ Gemiddeld is het uurloon van Nederlandse vrouwen 12% lager dan dat van mannen. Vooral in het bedrijfsleven zijn de verschillen groot (CBS, 2024a).

⁶⁹ Europees Parlement, 2023.

⁷⁰ CBS, 2023b.

⁷¹ Nederlandse VrouwenRaad, 2025.

⁷² AFM, 2022.

Hoewel achteraf betalen kan worden beschouwd als risicovol, zien we in 2024 opnieuw dat vrouwen in andere risicovolle activiteiten juist behoudender zijn dan mannen. Mannen maken vaker dan vrouwen gebruik van diensten of producten zoals online goksites (10% versus 5% van de vrouwen) en crypto (14% versus 8%). Daarnaast investeren mannen vaker (42% versus 32%). Vrouwen lijken juist wat meer op zoek naar controle. Meer vrouwen dan mannen geven bijvoorbeeld aan rekening te houden met dingen die ze over een tijdje moeten betalen (78% versus 75%), liever te bezuinigen dan te lenen (86% versus 81%) en liever te sparen dan geld uit te geven (70% versus 66%). Deze uitkomsten sluiten aan bij de literatuur vanuit de gedragswetenschappen over verschillen tussen mannen en vrouwen: mannen nemen gemiddeld meer risico dan vrouwen, mannen overschatten hun kansen en vaardigheden meer en zijn meer op zoek naar beloning.⁷³

Meer aandacht nodig voor inclusieve financiële dienstverlening én het creëren van bewustzijn

Een deel van de verschillen in financiële gezondheid tussen mannen en vrouwen is terug te voeren op de inkomensverschillen die we hiervoor al bespraken. Maar naast inkomen spelen ook huishoudsamenstelling en andere aspecten van de socio-economische omgeving een rol in de financiële gezondheid. Zoomen we daarop in, dan zien we dat vrouwen bepaalde kenmerken vaker vertonen dan mannen. Vrouwen zijn bijvoorbeeld vaker alleenstaand (24% versus 17% van de mannen) en hebben vaker thuiswonende kinderen (44% versus 39%) of een uitkering door arbeidsongeschiktheid (6% versus 4%). Deze kenmerken, zo blijkt uit onze vorige onderzoeken, vertonen een samenhang met een verminderde financiële gezondheid.⁷⁴

Daarnaast verwachten vrouwen minder vaak dan mannen rond te kunnen komen na een heftige gebeurtenis (38% versus 51%), terwijl vrouwen in ons onderzoek juist vaker aangeven een impactvolle gebeurtenis te hebben meegemaakt. Zij geven bijvoorbeeld significant vaker dan mannen aan dat ze het jaar voor het onderzoek minder zijn gaan werken (7% versus 4%), werkloos zijn geworden (3% versus 2%) of ziek of arbeidsongeschikt zijn geworden (3% versus 2%).

Vrouwen geven ook nog steeds minder vaak aan dat ze een gevoel van controle hebben over hun financiële situatie dan mannen (70% versus 76%). Wel steeg dit percentage bij vrouwen met 4 procentpunt, terwijl het bij mannen gelijk bleef. Daarnaast schatten vrouwen hun eigen kennis van en inzicht in financiële zaken lager in: ze geven zichzelf een 7,4, terwijl mannen zichzelf een 7,7 geven. Twee derde van de vrouwen zegt (zeer) kalm te blijven in financieel uitdagende situaties en te vertrouwen op de eigen vaardigheden, tegenover driekwart van de mannen. Vrouwen zijn op dit punt wel iets ingelopen op mannen. Verder vertrouwen minder vrouwen dan mannen erop dat zij hun financiële doelen in de toekomst zullen bereiken (36% versus 50%). Wat hierbij niet helpt, is dat het financiële systeem niet goed afgestemd lijkt op de behoeften van vrouwen. Uit een onderzoek van ABN AMRO⁷⁵ in samenwerking met McKinsey blijkt bijvoorbeeld dat er een gebrek is aan inclusiviteit in de financiële dienstverlening. In dit onderzoek gaf slechts 27% van de vrouwen aan te verwachten dat hun bank goed kan helpen bij het op orde brengen van hun financiën, sparen voor de toekomst en pensioenopbouw. Hier valt nog veel winst te boeken.

Op de langere termijn ziet het er nog steeds minder rooskleurig uit voor vrouwen dan voor mannen. In 2021 werd al duidelijk dat vrouwen gemiddeld 40% minder pensioen ontvangen dan mannelijke gepensioneerden.⁷⁶ Er wordt gesproken over een pensioenkloof tussen mannen en vrouwen (zie kader). Voor de opbouw van aanvullend pensioen zijn de werkzame jaren van groot belang. Dat vrouwen vaker in deeltijd werken heeft een aanzienlijke invloed op hun pensioenopbouw. Uit ons onderzoek blijkt dat vrouwen er veel minder vaak dan mannen (zeer) zeker zijn dat ze goede plannen voor hun pensioen hebben gemaakt (30% versus 44%). Het nieuwe pensioenstelsel biedt niet direct een oplossing voor het probleem van de pensioenkloof. Het belang van de beginjaren van de carrière is in dit stelsel toegenomen. Dit zijn meestal juist de jaren waarin vrouwen kinderen krijgen en soms minder gaan werken. Omdat de beginjaren zwaarder wegen in de pensioenopbouw, heeft minder werken in deze periode een relatief grotere impact op het uiteindelijke pensioen.⁷⁷

⁷³ Byrnes et al., 1999.

⁷⁴ Deloitte, 2021, 2023, 2024.

⁷⁵ ABN AMRO, 2022.

⁷⁶ Netspar, 2021.

⁷⁷ Kali, 2024.

Financiële aansluiting voor vrouwen is van groot belang

Sinds de jaren 70 heeft de emancipatie van vrouwen enorme stappen gemaakt. Meer vrouwen zijn tegenwoordig hoogopgeleid, werken en zijn minder afhankelijk van hun partner.⁷⁸ Helaas kunnen we nog niet spreken van volledige gelijkheid, al zien we in 2024 wel een lichte verbetering. De inhaalslag die vrouwen hebben gemaakt lijkt het gevolg te zijn van gestegen inkomsten. Die inkomsten lijken harder te zijn gestegen dan de uitgaven, waardoor het vrouwen nu beter dan in eerdere jaren lukt om hun inkomsten en uitgaven in balans te houden en daarbij structureel te sparen. Daardoor hebben relatief veel vrouwen de stap kunnen maken naar de financiële gezondheidsniveaus Gezond en Toereikend. Ze zijn daarmee een stuk dichterbij de mannen gekomen, die al langer relatief vaak goed konden rondkomen van hun inkomen. Maar we zijn er nog niet.

We constateren nog steeds grote verschillen tussen mannen en vrouwen, bijvoorbeeld als het gaat om hun feitelijke inkomen, hun houding tegenover de financiële situatie en hun (zelf)vertrouwen als het gaat om die situatie. Veel van deze aspecten hangen met elkaar samen. Het is zeer belangrijk dat vrouwen zich bewust zijn van de financiële gevolgen van de keuzes die zij maken, wanneer zij bijvoorbeeld besluiten parttime te gaan werken. Daarnaast is het essentieel dat zij zelf de verantwoordelijkheid en de regie nemen om actief betrokken te zijn bij de financiën van hun huishouden. Door deze actieve rol te vervullen, kunnen zij niet alleen hun eigen financiële situatie verbeteren, maar ook bijdragen aan een betere gezamenlijke financiële gezondheid. Bovendien is aandacht voor de aansluiting van vrouwen in het financiële systeem van groot belang. Actief bezig zijn met financiële zaken kan vrouwen financieel weerbaarder en zelfredzamer maken.

De pensioenkloof

In Nederland ontvangen vrouwen gemiddeld 40% minder pensioen dan mannen, vaak als gevolg van ongelijkheden op de arbeidsmarkt en de verdeling van zorgtaken. Ondanks dat de arbeidsparticipatie van vrouwen aanzienlijk is toegenomen over generaties, is de pensioenkloof niet kleiner geworden in de afgelopen twintig jaar. Ook zal deze bij onveranderd beleid nog lang groot blijven, omdat vrouwen nog steeds vaker in deeltijd werken dan mannen en minder verdienen.

Het nieuwe pensioenstelsel zal de pensioenkloof niet dichten. In het nieuwe pensioenstelsel krijgt de pensioenopbouw aan het begin van het leven meer gewicht. Dit kan nadelig zijn voor vrouwen, wanneer zij in de eerste helft van het werkende leven kinderen krijgen en minder werken. Aan de andere kant: met het afschaffen van de doorsneesystematiek is er minder herverdeling van vlakke naar stijgende loonprofielen. Dit is relatief gunstig voor vrouwen, die nog altijd vaker een vlak loonprofiel hebben dan mannen.

In landen om ons heen krijgen mensen die informele zorg verlenen vaker een vorm van compensatie, zoals extra pensioenopbouw of een subsidie voor extra pensioenopbouw. Dit zorgt ervoor dat zij geen achterstand oplopen in hun pensioenopbouw wanneer ze tijdelijk minder werken vanwege zorgtaken. Dit komt met name ten goede aan vrouwen, die nog steeds het grootste deel van de onbetaalde zorg op zich nemen.

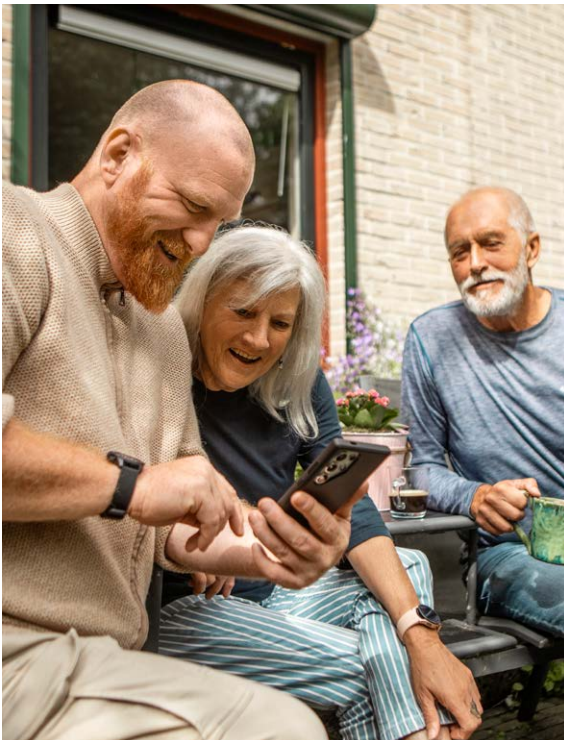
Dit roept de vraag op of ons pensioenstelsel voldoende rekening houdt met informele arbeid. Waarderen we onbetaalde zorgtaken genoeg? Uit onderzoek van het SCP blijkt dat veel koppels in Nederland de zorg eerlijker willen verdelen tussen mannen en vrouwen. In de praktijk blijkt dit echter niet gerealiseerd te worden, waardoor vrouwen vaak toch minder werken en daardoor minder pensioen opbouwen.

⁷⁸ CBS, 2024j.

5.4 Financiële gezondheid onder de loop: het belang van open gesprekken

In de voorgaande editie van dit rapport hebben we ingezoomd op de invloed van de omgeving en de individuele houding op financieel gedrag en financiële gezondheid. Daarbij bleek dat twee op de vijf Nederlanders zelden tot nooit over hun financiën spraken. Daarin is in 2024 niets veranderd. Van oudsher is praten over geld of over financiële problemen een taboe.⁷⁹ Enerzijds omdat we geneigd zijn om mensen die geld overhouden of graag veel geld verdienen, af te keuren. Wie over dit soort onderwerpen praat, bestempelen we dan als opschepperig of gierig. Anderzijds omdat veel mensen zich schamen als ze financiële problemen ervaren, en daarom liever niet het gesprek aangaan.⁸⁰

Om financiële problemen te kunnen oplossen is het van belang dat deze vroegtijdig aan het licht komen. Als mensen niet praten over financiële zaken kunnen eventuele problemen langer onopgemerkt blijven en is er vaak geen opening vanuit andere mensen of organisaties om het gesprek aan te gaan en hulp te bieden. Bovendien ontnemen zij zich op die manier de kans om te leren van anderen: hoe pakken zij het aan?⁸¹ In deze dwarsdoorsnede onderzoeken we welke groepen hun financiële situatie veelvuldig of juist nooit bespreken en hoe dit samenhangt met hun financiële gedrag en gezondheid.

Mensen die vaak over geld praten, zijn vaker financieel Gezond

Relatief veel financieel Gezonde mensen geven aan regelmatig tot vaak over hun financiën te praten: 23% versus 19% gemiddeld. Mensen die het financieel goed hebben, praten dus iets meer over hun financiën. Van de financieel Ongezonde Nederlanders praat juist een relatief kleinere groep regelmatig of vaak over dit onderwerp (17% versus 19% gemiddeld). Toch is de groep die zelden tot nooit over hun financiën praat het grootst, ook onder de groep financieel Ongezonde Nederlanders (43% versus 41% gemiddeld).

Geldgesprekken: teken van voorspoed én financiële zorgen

Zoomen we in op de kleine groep die vaak over hun financiële situatie praat (3%) en hun scores per domein, dan zien we dat deze groep uiteenlopende scores laat zien op het domein Inkomen. Aan de ene kant houdt deze groep relatief vaak veel geld over (36% versus 26% gemiddeld). Tegelijkertijd gebruiken deze mensen relatief vaak een deel van het spaargeld om rond te komen (13% versus 7% gemiddeld) of maken ze schulden om rond te komen (8% versus 3% gemiddeld). Dit suggereert dat zowel financiële problemen als juist een financieel zeer rooskleurige situatie aanleiding vormen om het gesprek over geld aan te gaan.

De groep die vaak over hun financiële situatie praat kan dan ook vaker dan gemiddeld (zeer) makkelijk rondkomen (63% versus 57% gemiddeld), maar ook vaker (zeer) moeilijk (18% versus 12% gemiddeld). In lijn daarmee kon deze groep de afgelopen twaalf maanden meer dan andere groepen zeer makkelijk (28% versus 21% gemiddeld) óf juist zeer moeilijk (5% versus 2% gemiddeld) de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud betalen.

Op het moment van grote veranderingen in het inkomen bespreken Nederlanders vaker hun financiële situatie. Zo geeft 10% (tegenover 2% gemiddeld) van de mensen die vaak over hun financiën praten aan dat hun inkomen het afgelopen jaar veel lager was dan het jaar ervoor. Tegelijkertijd geeft 40% van deze groep aan dat hun inkomen het afgelopen jaar (veel) hoger was dan het jaar ervoor (versus 26% gemiddeld). Daar staat tegenover dat de grootste groep die nooit over hun financiële situatie praat (61%) in de afgelopen twaalf maanden ongeveer hetzelfde inkomen had als voorheen. Bij een stabiel inkomen lijken mensen dus minder geneigd over hun financiën te praten, bijvoorbeeld omdat er minder noodzaak of aanleiding is om dit onderwerp te bespreken.

⁷⁹ Zie bijvoorbeeld De Boer, 2021; Van der Dool, 2022; Kouters, 2023.

⁸⁰ Van Dam, 2022; Kouters, 2023.

⁸¹ Kouters, 2023.

De rol van ervaringen, levensgebeurtenissen en demografie bij praten over geld

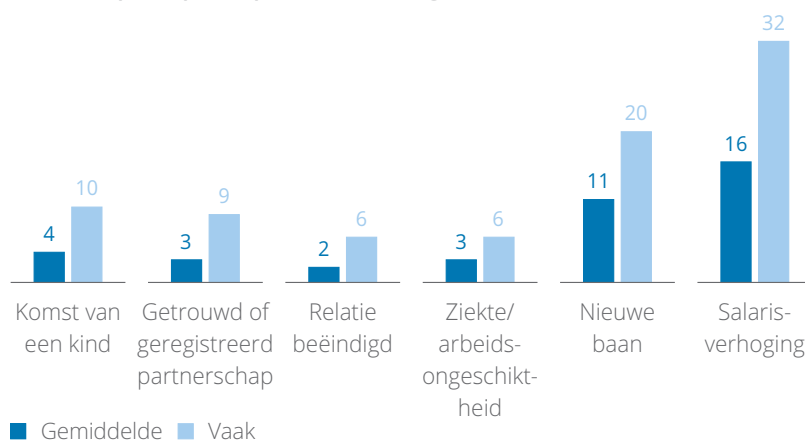
Opvallend is dat de groep die vaak over hun financiën praat significant meer dan gemiddeld aangeeft financiële problemen te hebben gehad tijdens hun jeugd (12% tegenover 3% gemiddeld). De mate waarin mensen de behoefte voelen om hun financiële situatie met anderen te bespreken lijkt daarmee deels te kunnen voortkomen uit eerdere ervaringen met financiële onzekerheid, die zelfs teruggaan naar hun jonge jaren. Mogelijk zijn zij daardoor actiever bezig met hun financiële situatie.

Verder heeft deze groep het afgelopen jaar vaker veranderingen in hun persoonlijke en professionele leven ervaren dan mensen die minder praten (figuur 5.12). Salarisverhoging vormt daarbij de uitschieter, gevolgd door een nieuwe baan. Hier is dus een duidelijk verband zichtbaar: bij impactvolle levensgebeurtenissen, zowel privé als professioneel, praten mensen regelmatig over hun financiën.

Op demografisch vlak zien we dat de groep die vaker praat gemiddeld veel jonger is dan de groep die minder vaak over hun financiële situatie praat. De grootste groep (26%) die regelmatig tot vaak over hun financiën praat bevindt zich in de leeftijdscategorie 25 tot 34 jaar, terwijl deze groep 16% van de totale populatie uitmaakt. Daarnaast bestaat de groep die hier regelmatig of vaak over praat uit 18% (versus 11% binnen het totaal) 18-24-jarigen en 20% (versus 15% binnen het totaal) 35-44-jarigen. Als we dieper ingaan op de jongste leeftijdscategorie, zien we echter dat jongeren die er financieel niet goed voor staan moeilijk met anderen praten omdat zij zich bijvoorbeeld kwetsbaar voelen.⁸²

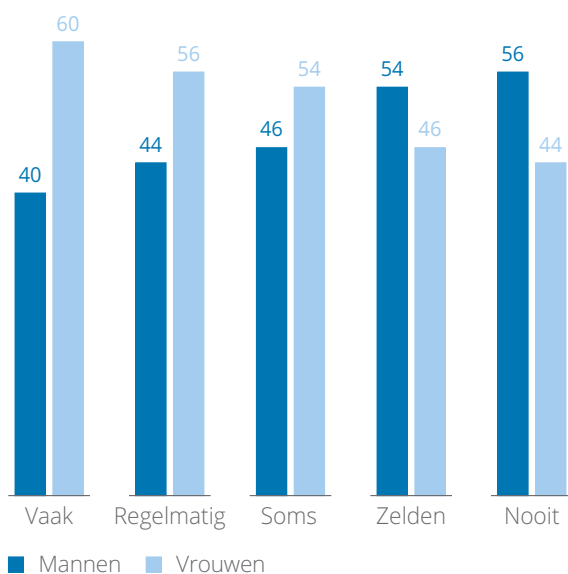
We zien ook grote verschillen in geslacht (figuur 5.13). Vrouwen praten meer over hun financiële situatie dan mannen. Van de mensen die vaak over hun financiën praten is 40% man en 60% vrouw (bij een man-vrouwverhouding binnen het totaal van 49%-51%). Van de groep die hier regelmatig over praat is 56% vrouw en 44% man.

Figuur 5.12 Percentage mensen dat gemiddeld en vaak over hun financiën praat per impactvolle levensgebeurtenis, in 2024

⁸² Zie ook ING, 2024.

Figuur 5.13 Percentage mannen en vrouwen naar de mate waarin ze over hun financiën praten, in 2024

Wie nooit over zijn financiën praat, spaart minder en heeft vaak een kleinere financiële buffer

Mensen die nooit over hun financiën praten geven vaker dan gemiddeld aan dat grotere uitgaven niet haalbaar zijn (10% versus 6% gemiddeld). Ze sparen vaker niet (12% versus 5% gemiddeld) en een groter deel spaart minder dan € 100 per maand (22% versus 17% gemiddeld). Ze hebben daardoor dikwijls een kleinere financiële buffer dan mensen die frequenter over hun financiële situatie praten. Zo zou 6% van deze groep slechts tussen een week en een maand kunnen rondkomen als hun inkomen wegvalt (versus 4% gemiddeld), en 5% zelfs minder dan een week (versus 2% gemiddeld).

Dit beeld is anders bij de Nederlanders die vaak over hun financiën praten. Zij weten vaker dan gemiddeld zeer zeker dat grote uitgaven haalbaar zijn (42% versus 26% gemiddeld). Binnen deze groep bevinden zich relatief veel mensen die elke maand een vast bedrag sparen (41% versus 32% gemiddeld). 34% (versus 18% gemiddeld) van de Nederlanders die vaak over hun financiën praten spaart zelfs meer dan € 1.000 per maand. Kortom, als het gaat om spaargedrag zien we dat mensen die vaak over hun financiën praten structureler én relatief veel sparen, terwijl mensen die nooit over hun financiën praten juist weinig of helemaal niet sparen.

Kwetsbare groepen blijven vaker stil

De genoemde verschillen bij het spaargedrag werpen licht op een deel van de Nederlanders dat het risico loopt buiten beeld te blijven: de mensen die zelden tot nooit over hun financiële situatie praten (41% van de respondenten). Binnen dit deel vallen twee groepen op: mensen die het financieel moeilijk hebben én mensen die net rondkomen en nóg niet in de financiële problemen zitten.

We zagen al dat Nederlanders die nooit over hun financiële situatie praten, iets vaker financieel Ongezonder zijn. Dat vertaalt zich niet alleen terug in hun spaargedrag. Significant meer mensen die nooit over hun financiën praten geven aan (zeer) moeilijk rond te komen (14% versus 12% gemiddeld), of precies rond te kunnen komen (23% versus 17% gemiddeld). Zij zeggen bovendien significant vaker (17% versus 11% gemiddeld) dat zij hun inkomen niet goed kunnen voorspellen. Verder bleef het inkomen van de meerderheid van deze groep ongeveer gelijk (61% versus 55% gemiddeld), wat in een tijd van hoge inflatie in de praktijk kan betekenen dat hun koopkracht daalde. Ze geven dan ook vaker dan gemiddeld aan dat het voor hen het afgelopen jaar (zeer) moeilijk was om de noodzakelijke kosten voor hun levensonderhoud te betalen (14% versus 11%). Deze uitkomsten suggereren dat juist mensen met een kortere financiële adem minder over hun geldzaken praten, ondanks de mogelijke impact op hun dagelijks leven.

Opvallend genoeg hebben mensen die nooit over hun financiën praten vaker dan gemiddeld geen schulden (65% versus 57% gemiddeld). Maar van het deel dat wel schulden heeft, maakt een relatief grote groep zich daar veel zorgen over: 10% (versus 6% gemiddeld). Bijna een op de vijf mensen die nooit over hun financiën praten (19% versus 11% gemiddeld) weet niet hoelang zij nodig hebben om deze schulden af te lossen. Nederlanders die hier nooit over praten zijn daarnaast relatief vaak geneigd hun hypotheekschuld af te lossen door een nieuwe lening af te sluiten (12% versus 9% gemiddeld). Verder maakt maar liefst de helft van de mensen die nooit praten over hun financiën geen financiële planning (versus 27% gemiddeld). Het grootste deel van deze zwijgende groep heeft nooit een overzicht van hun inkomsten gemaakt (30% versus 14% gemiddeld), en 37% heeft geen pensioenplannen gemaakt (versus 26% gemiddeld). Bovendien geven deze mensen vaker aan (16% versus 8% gemiddeld) te weten dat ze hun financiële doelen niet kunnen bereiken.

De resultaten laten zien dat Nederlanders die nooit over hun financiën praten, relatief minder grip hebben op hun financiële situatie. Ze maken minder vaak een financiële planning, hebben minder inzicht in hun inkomsten en ervaren onzekerheid over hun schulden dan mensen die er frequenter over praten. Dit gebrek aan overzicht en voorbereiding kan ervoor zorgen dat financiële problemen eerder ontstaan of verergeren, terwijl open gesprekken over geld juist kunnen bijdragen aan betere financiële keuzes en stabiliteit.

De 'zwijgende' groep: behoeften en overgedragen gedrag door generaties

Het grootste deel van de groep die nooit over hun financiën praat had tijdens hun jeugd nooit financiële problemen. Toch is het opvallend dat een op de tien aangeeft niet te weten of hun familie vroeger financiële problemen had (versus 6% gemiddeld). Dat zou kunnen betekenen dat binnen deze families thuis niet over de financiële situatie werd gesproken. Daarmee lijkt het erop dat dit type gedrag kan worden overgenomen door volgende generaties. Waar vroeger weinig over de financiële situatie werd gedeeld, zet dat zich voort in het heden.

Verder is deze groep gemiddeld ouder: bijna drie op de vijf mensen die hier nooit over praten zijn ouder dan 55 jaar (versus 41% van de 55-plussers binnen het totaal). Dat is niet heel verrassend, omdat het taboe op praten over geld vroeger nog veel groter was en het voor veel ouderen waarschijnlijk nog wat minder gebruikelijk is om dit te doen.⁸³ Gezien de resultaten bij de groep die vaak over hun financiën praat is het evenmin verrassend dat de groep die dit nooit doet, uit relatief veel mannen bestaat (56% versus 44% vrouw).

Daarnaast woont meer dan een kwart van deze groep in een sociale huurwoning (26% versus 18% gemiddeld), wat significant meer is dan bij groepen die wél over hun financiën praten.

Van de mensen die nooit over hun financiële situatie praten, geeft ruim de helft aan hier geen behoefte aan te hebben. Ruim een kwart (27%) vindt het onderwerp te persoonlijk om met anderen te bespreken. 6% weet niet wat het voor zin heeft en 4% schaamt zich voor de eigen situatie. Met name in die laatste groep bevinden zich veel respondenten die het financieel moeilijker hebben.

Banken populairder dan gemeenten om te praten over financiële problemen

We zagen al dat financieel Kwetsbare en Ongezonde huishoudens minder open zijn over hun financiële situatie dan financieel Gezonde en Toereikende huishoudens. Door de gesloten houding is het een uitdaging om deze huishoudens te herkennen en te bereiken. Respondenten die zelden tot nooit over hun financiële situatie praten, zoeken bij financiële uitdagingen ook significant minder vaak hulp bij experts (4%) dan mensen die daar vaak (19%) of regelmatig (17%) over praten. Ze zoeken daarnaast veel minder vaak hulp bij vrienden of familie (5% versus 32% van de mensen die vaak en 30% van de mensen die regelmatig praten) of hun werkgever (0,2% tegenover 5% van de mensen die vaak en 3% van de mensen die regelmatig praten). Bovendien mist deze groep meestal informatie over beschikbare financiële hulpmiddelen, wat hen belemmert in het zoeken naar hulp en het nemen van actie om hun situatie te verbeteren.

Toch is het van groot belang om deze mensen te bereiken. Zij bevinden zich mogelijk al in financiële problemen of kunnen door toekomstige tegenslagen in die situatie belanden, omdat ze niet voldoende buffer hebben opgebouwd. Nederlanders blijken echter liever niet met hun financiële uitdagingen bij de gemeente of een andere overheidsinstantie aan te kloppen. Slechts een op de tien respondenten geeft aan met financiële moeilijkheden aan te kloppen bij de gemeente, en 9% richt zich tot andere overheidsinstanties. Toch ligt sinds 2021 de taak om inwoners vroegtijdig te helpen bij dreigende schulden dankzij de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wgs) bij de gemeente. Deze wet verplicht gemeenten om in actie te komen wanneer een inwoner in de schulden dreigt te raken. Zij moeten hier zicht op krijgen via vroegsignalering. Bij vroegsignalering worden een aantal typen betalingsachterstanden door de betrokken partijen doorgegeven aan de gemeente (bijvoorbeeld achterstanden bij de energiemaatschappij, verhuurder of zorgverzekeraar), zodat de gemeente vroegtijdig kan ingrijpen. De gemeente zet dan de eerste stap om huishoudens met (dreigende) problematische schulden te helpen.⁸⁴ Er is nog ruimte voor verbetering en stroomlijning tussen gemeenten en bedrijven om deze vroegsignalering op orde te krijgen.⁸⁵

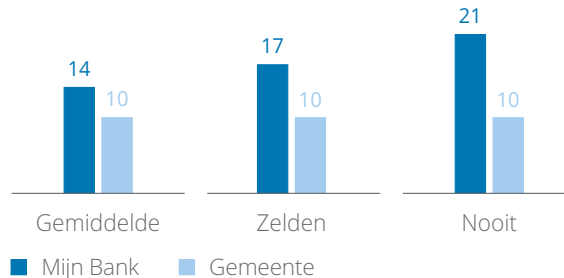
⁸³ Kouters, 2023.

⁸⁴ NWWK, 2024.

⁸⁵ Nationale ombudsman, 2024.

Tegelijkertijd valt op dat 21% van de respondenten die nooit en 17% van de respondenten die zelden over hun financiële situatie praten, naar hun bank zou stappen bij financiële moeilijkheden (versus 14% gemiddeld) (figuur 5.14). Banken vervullen steeds meer een maatschappelijke rol. Zo zijn ze in toenemende mate bezig met het aanbieden van hulp bij geldzorgen en schulden, bijvoorbeeld door financiële coaches en gratis gesprekken te introduceren. Het is essentieel dat gemeenten, banken en overheidsinstanties zich voldoende inzetten en samenwerken om ook de mensen die niet graag over hun financiële situatie praten tijdig te bereiken, zodat financiële moeilijkheden niet onopgemerkt blijven en zich niet opstapelen.

Figuur 5.14 Percentage mensen dat naar de bank of naar de gemeente zou stappen bij financiële moeilijkheden, naar de mate waarin ze over hun financiën praten, in 2024

**Universiteit
Leiden**

Praten over financiën

De bevinding dat mensen weinig praten over hun financiën, zeker jongvolwassenen, die het financieel zwaar hebben, is geen goed teken. Onderzoek – zoals van Shim en Serido,⁸⁶ Van Campenhout⁸⁷ en Zhao en Zhang⁸⁸ – laat zien dat juist jongvolwassenen die met anderen, vaak hun ouders, over financiën praten meer financieel geletterd en financieel vaardig zijn.

Ook partners in een huishouden hebben er baat bij om regelmatig met elkaar over hun financiën te spreken. Een dagboekstudie laat bijvoorbeeld zien dat partners de voordelen van een gesprek over financiën onderschatten.

Hun verwachtingen over hoe een gesprek over financiën met hun partner zal verlopen zijn minder positief dan hoe ze het daadwerkelijke gesprek ervaren. Zo ervaren mensen na het gesprek met hun partner minder financiële stress dan voor het gesprek.⁸⁹ Een effectieve manier om een goed gesprek over financiën te hebben, is simpel: door hier vooraf momenten voor in te plannen.

Proberen om praten over financiën wat meer uit de taboesfeer te halen kan positieve effecten hebben op de financiële situatie van mensen. Onderzoek laat zien dat betere communicatie over financiën ook kan leiden tot een hoger financieel welzijn.⁹⁰

⁸⁶ Shim & Serido, 2011.

⁸⁷ Van Campenhout, 2015.

⁸⁸ Zhao & Zhang, 2020.

⁸⁹ O.a. Donnelly et al., 2023.

⁹⁰ Donnelly et al., 2023

6. Aanbevelingen

Ondanks de verbetering van de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens in 2024, bevindt nog steeds bijna de helft – 47% – van de Nederlandse huishoudens zich in een financieel Kwetsbare of Ongezonde situatie. Daarnaast blijkt uit ons onderzoek dat er nog steeds groepen zijn die niet of nauwelijks meeprofiteren van economische vooruitgang. Dit betekent dat er nog veel werk aan de winkel is en dat blijvende aandacht voor financiële gezondheid hard nodig is.

De uitkomsten in dit rapport geven inzicht in de mate waarin Nederlandse huishoudens en specifieke groepen in de maatschappij, zoals jongvolwassenen, fulltime en parttime werkenden, en vrouwen, financieel Gezond of Ongezonder zijn. Deze inzichten kunnen organisaties helpen om het hulpaanbod nog beter af te stemmen op Nederlandse huishoudens, maar ook op de context en uitdagingen van specifieke groepen in Nederland.

Om de gewenste richting nog preciezer te schetsen, doen wij een aantal aanbevelingen voor de spelers in het ecosysteem van financiële gezondheid en voor Nederlandse huishoudens zelf. Met deze aanbevelingen willen we de inclusiviteit van ons financiële systeem waarborgen. Samen moeten we bouwen aan een maatschappij waarin financiële veerkracht en welvaart voor iedereen toegankelijk is.

Blijf financiële gezondheid hoog op de agenda zetten

- Zet in op structurele en duurzame oplossingen voor de meest kwetsbare huishoudens, om hen te helpen financieel veerkrachtiger te worden.
- Bied gerichte ondersteuning aan financieel kwetsbare groepen zoals jongvolwassenen, fulltime werkenden die niet goed kunnen rondkomen en parttime werkenden.

Dat de financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens in 2024 gemiddeld is verbeterd, is een positieve ontwikkeling. Toch blijven nog veel huishoudens financieel Kwetsbaar of Ongezonder, en profiteert niet iedereen in voldoende mate van de economische vooruitgang. Daarom is het cruciaal dat financiële gezondheid hoog op de agenda blijft staan van zowel publieke als private organisaties. Door samen in te zetten op structurele en duurzame oplossingen, kunnen zij de meest kwetsbare huishoudens helpen om financieel veerkrachtiger te worden.

In 2024 hebben publieke en private partijen gezamenlijk al diverse initiatieven ontplooid om financiële gezondheid op de agenda te zetten en te verbeteren. Meer dan vijftig werkgevers hebben actief bijgedragen aan het bespreekbaar maken van de financiële gezondheid van hun werknemers bij de Nationale Coalitie Financiële Gezondheid (NCFG). Deze werkgevers hebben zich vanuit hun rol en verantwoordelijkheid gecommitteerd aan het thema en kunnen hierdoor gerichte interventies aanbieden. Bovendien heeft het Nibud de afgelopen jaren verschillende tools en programma's ontwikkeld om financiële gezondheid te bevorderen.

Maar we zijn er nog niet. Het verbeteren van de financiële gezondheid is een langdurig proces, waarbij de effecten van initiatieven vaak pas na verloop van tijd zichtbaar worden. Daarnaast blijkt uit ons onderzoek dat een aantal groepen extra aandacht verdienen. Denk aan jongvolwassenen die achterblijven, de groep Nederlanders die fulltime werkt maar toch financieel Kwetsbaar of Ongezonder is, de groep die parttime werkt en daarmee te weinig verdient om rond te komen, en vrouwen, die ondanks een inhaalslag nog steeds gemiddeld een lager financieel gezondheidsniveau hebben dan mannen. Voor al deze groepen is gerichte ondersteuning nodig. Dat is des te belangrijker omdat financiële gezondheid dynamisch is en onderhevig kan zijn aan economische veranderingen. Om opnieuw een sterke daling van de financiële gezondheid te voorkomen en huishoudens financieel weerbaarder te maken, is het noodzakelijk dat het onderwerp bij de overheid, instanties binnen het ecosysteem en werkgevers op de radar blijft staan. Tegelijkertijd ligt een deel van de verantwoordelijkheid bij huishoudens zelf, die het belang van financiële gezondheid meer centraal kunnen stellen door actief aan hun financiële planning te werken. Hierin is de afgelopen jaren weinig vooruitgang te zien, terwijl een goede financiële planning cruciaal is voor financiële veerkracht en een stabiele en voorspelbaarder financiële toekomst.

Stimuleer praten over financiën

- Bevorder een cultuur van openheid rondom financiële zaken, bijvoorbeeld met gerichte campagnes.
- Verbreed de bekendheid van loketten voor financiële hulp of advies en maak deze laagdrempelig voor iedereen.

Praten over je financiële situatie helpt, omdat Nederlanders die praten over hun financiën vaker een hoger financieel gezondheidsniveau hebben. Toch praat slechts 3% van de Nederlanders hier vaak over. Financiële gesprekken helpen om de cirkel te doorbreken en de psychologische druk van financiële stress te verlichten. Daarnaast zorgt praten over financiën voor meer kennis over en inzicht in het onderwerp. Dankzij gesprekken ontstaat ruimte om van elkaar te leren en om elkaar te helpen als er problemen zijn. In een cultuur van openheid en begrip is het bovendien makkelijker om hulp te zoeken waar nodig – proactief en preventief, dus niet pas wanneer financiële problemen zich voordoen. Dit is essentieel voor een gezonde benadering van financiële kwesties in onze samenleving. Met gerichte campagnes kunnen partijen in het financiële ecosysteem zo'n cultuur van openheid bevorderen.

Uit ons onderzoek blijkt dat er een groep Nederlanders is die niet of nét kan rondkomen, die zelden tot nooit over hun financiële situatie praat. Sommige mensen die niet over hun financiën praten geven aan hier geen behoefte aan te hebben. Anderen vinden dit te persoonlijk of schamen zich. Juist de financieel kwetsbaarder groepen kunnen veel baat hebben bij een open gesprek over hun financiën. Het is daarom van belang dat loketten voor laagdrempelig financieel advies of hulp breder bekend worden en voor iedereen, maar vooral voor de kwetsbare groepen, toegankelijk zijn.

Vergroot het inzicht in de positieve effecten van meer werken

- Maak het toeslagensysteem simpeler en inzichtelijker voor alle Nederlanders.
- Ga als werkgever het gesprek aan met je werknemer over het aantal uren dat de werknemer werkt en gebruik de beschikbare tools.

Uit ons onderzoek blijkt dat mensen die meer uren per week werken financieel gezonder zijn dan mensen die minder (kunnen) werken. Meer werken kan resulteren in een hoger inkomen, wat financiële stabiliteit en de mogelijkheid tot sparen en investeren bevordert. Daarnaast is de Nederlandse arbeidsmarkt krap, en blijft dat naar verwachting ook in de toekomst het geval.⁹¹ Een risico hiervan is dat het de economische groei afremt en de houdbaarheid van sociale voorzieningen onder druk zet. Als Nederlanders meer uren gaan werken, zou de druk op de arbeidsmarkt kunnen afnemen.⁹² Volgens het CBS was het onbenutte arbeidspotentieel in het derde kwartaal van 2024 1,2 miljoen personen. In deze groep bevinden zich 504 duizend deeltijdwerkers die meer uur willen of kunnen werken.⁹³ Meer werken is echter niet voor iedereen weggelegd: factoren zoals zorgverplichtingen, gezondheidsproblemen en onzekere arbeidsomstandigheden kunnen het voor veel mensen moeilijk maken om extra uren te maken of te krijgen.

Positief is in elk geval dat een deel van de deeltijdwerkers dus wel bereid en in staat is om meer uren te werken. Een veelgehoord signaal is echter dat het Nederlandse toeslagensysteem erg ingewikkeld is, wat mensen bang maakt voor onbedoelde effecten. Daardoor is de drempel om de stap te zetten naar extra uren werken hoog. De overheid zou het toeslagensysteem simpeler en inzichtelijker moeten maken voor alle Nederlanders. Het vorige kabinet heeft daartoe de opties verkend⁹⁵ en ook het huidige kabinet erkent de noodzaak tot vereenvoudiging,⁹⁶ maar tot concrete stappen is het vooralsnog niet gekomen. De WerkUrenBerekenaar van het Nibud maakt inzichtelijk wat de financiële gevolgen zijn van meer of minder uur werken door naast het salaris ook toeslagen, premies en belastingen te berekenen.

Als het gaat om meer werken ligt er ook een taak voor werkgevers. Zij zouden meer aandacht moeten hebben voor obstakels om meer te werken, zoals kleine deeltijdcontracten en inflexibele roosters.⁹⁷ Daarnaast is het van belang dat werkgevers actief bezig zijn met de financiële gezondheid van hun werknemers. Uit ons onderzoek blijkt dat parttime werknemers vaker financiële uitdagingen ervaren dan werknemers die fulltime werken. Om te weten wat er speelt bij werknemers, kan de werkgever het gesprek aangaan. Dit kan de stress bij de werknemer verlagen, ziekteverzuim tegengaan en kosten besparen. In dit gesprek kunnen werkgevers ook horen wat werknemers van hen nodig hebben om meer te kunnen werken, hoe zij roosters beter kunnen afstemmen en hoe zij het werkplezier van hun werknemers kunnen verhogen.

Kom in actie om jongvolwassenen te ondersteunen

- Bied als werkgever meer stabiliteit aan jongvolwassenen.
- Zorg voor betaalbare huisvesting en verbeter de toegankelijkheid.
- Bied jongvolwassenen financiële educatie en mentale ondersteuning aan.

De financiële gezondheid van 18-24-jarigen is in 2024 hard achteruitgegaan. Daar lijken vooral externe factoren aan ten grondslag te liggen: uit ons onderzoek blijkt juist dat jongvolwassenen het afgelopen jaar bewuster met hun financiën zijn omgegaan. Hun houding tegenover uitgaven, sparen en lenen is positief veranderd. Toch lukt het hun vaak niet om de eindjes aan elkaar te knopen. Bijna een kwart van de 18-24-jarigen voelt zich dan ook machteloos als zij aan hun financiële situatie denken. Zij stellen grote veranderingen in hun leven, zoals op zichzelf wonen, steeds vaker uit.⁹⁷ En dat terwijl dergelijke gebeurtenissen een cruciale rol spelen in de stap naar zelfstandigheid.

Vooraf de inkomenspositie van jongvolwassenen is sterk verslechterd. De tijdelijke koopkrachtmaatregel die voor een deel van deze groep gold is in september 2024 gestopt, terwijl de prijzen in de supermarkt onverminderd hoog bleven. Daarbij profiteerden jongvolwassenen – van wie velen nog studeren – relatief weinig van de loonstijgingen, omdat ze een lager uurloon hebben en vaak minder werken dan de leeftijdsgroepen boven hen. Bovendien werken jongvolwassenen vaak onder tijdelijke contracten, wat veel onzekerheid met zich meebrengt. Er moet meer aandacht

⁹¹ CPB, 2019.

⁹² DNB, 2024b.

⁹³ CBS, 2024d, 2024e.

⁹⁴ Rijksoverheid, 2024a.

⁹⁵ Rijksoverheid, 2024d.

⁹⁶ ESB, 2023.

⁹⁷ SER, 2024.

komen voor de positie van jongvolwassenen op de arbeidsmarkt. Werkgevers kunnen worden aangemoedigd om meer stabiliteit te bieden door flexibele, maar toch langdurige contracten aan te bieden. Daarnaast kunnen initiatieven worden ontwikkeld die jongvolwassenen helpen bij het vinden van werk dat hen niet alleen financiële zekerheid biedt, maar ook de mogelijkheid om werk en studie beter te combineren.

Door de blijvende stijging van huurprijzen heeft deze groep bovendien moeite met het vinden van stabiele en betaalbare huisvesting.⁹⁸ Het is cruciaal dat er meer betaalbare woningen en studentenkamers beschikbaar komen voor jongvolwassenen. Dit kan worden bereikt door samenwerking tussen overheden, woningcorporaties en private investeerders, om de bouw van betaalbare woningen te stimuleren en de huurprijzen via regulering betaalbaar te houden.

Het wekt geen verbazing dat door de genoemde ontwikkelingen het aantal jongvolwassenen met problematische schulden stijgt.⁹⁹ 18-24-jarigen waren in 2024 de hardst groeiende gebruikersgroep van Buy Now, Pay Later (achteraf betalen) – een risicovolle dienst die kan leiden tot een oplopende betalingsachterstand en daarmee tot financiële problemen. Pas eind 2026 zal BNPL worden gezien als krediet en gereguleerd worden. Om te voorkomen dat jongvolwassenen extra schulden maken, is het van belang deze groep beter te ondersteunen in het ontwikkelen van gezonde financiële gewoonten en hen bewust te maken van de risico's van dergelijke diensten. Een effectieve benadering omvat het verbeteren van de financiële vaardigheden en kennis van jongvolwassenen, bijvoorbeeld door het aanbieden van online cursussen die zich richten op budgetteren, sparen en (verantwoord) lenen. Door hun financiële kennis te vergroten, kunnen zij betere beslissingen nemen en risico's beter inschatten.

Daarnaast is het essentieel om het mentale welzijn van jongvolwassenen te bevorderen. Dit kan worden bereikt door sessies aan te bieden die zich richten op het ontwikkelen van mentale veerkracht en copingstrategieën. Door financiële kennis en mentale ondersteuning te combineren, kan deze groep een stevige basis creëren voor hun financiële gezondheid en algehele welzijn op lange termijn.

Om een (financieel) zelfstandig leven voor jongvolwassenen mogelijk te maken, moeten dus verschillende partijen actie ondernemen. Leg de focus op stabiele contracten, betaalbare woonruimte en financiële en mentale weerbaarheid voor deze groep.

⁹⁸ KidsRights, 2025.

⁹⁹ KidsRights, 2025.

Nawoord

Het doel van Deloitte is om een impact te maken die ertoe doet voor de samenleving als geheel. Wij geloven dat we het grootste verschil kunnen maken door onze kerncompetenties, onze kennis en ons netwerk te delen in maatschappelijke initiatieven. Op die manier willen we impact maken op de financiële gezondheid van Nederland. Vanuit Deloitte voeren wij jaarlijks onderzoek uit naar de financiële gezondheid van Nederland. Hiermee willen we helpen om bewustzijn te creëren, veranderingen inzichtelijk te maken, en laten zien waar mogelijke verbeterpunten in onze maatschappij liggen. De komende jaren zal Deloitte zich actief blijven inzetten voor financiële gezondheid van Nederlandse huishoudens. Daarmee doelen we op het aanjagen van (nieuwe) initiatieven, het bundelen en beschikbaar stellen van kennis en het samenbrengen van partners rondom financiële gezondheid.

Tot slot: dit rapport is het product van een samenwerking tussen verschillende partijen die de financiële gezondheid van Nederland willen verbeteren. Een samenwerking als deze – maar dan breder – hebben wij voor ogen met onze boodschap aan het ecosysteem van financiële gezondheid. Wij willen de betrokken partijen bedanken voor hun hulp bij het schrijven dit rapport.

Met jullie feedback en betrokkenheid hebben we onze gezamenlijke ambitie om Nederland financieel gezonder te maken een stukje dichterbij gebracht.

Colofon

Dit rapport is geschreven door:

Deloitte.

Peter van Loon
Partner bij Deloitte
Technology & Transformation
pevanloon@deloitte.nl

Lisa Smits - Besamusca
Senior Manager bij Deloitte
Strategy, Risk & Transactions
Advisory
lismits@deloitte.nl

Inger Hund
Manager bij Deloitte
Enabling Functions
ihund@deloitte.nl

Madelief van den Wildenberg
Consultant bij Deloitte
Strategy, Risk & Transactions
Advisory
mvandenwildenberg@deloitte.nl

Met dank aan:

**Wendy Brink -
den Nieuwenboer**
**Director bij
Deloitte**
Strategy, Risk
& Transactions
Advisory

John Schattorie
**Partner bij
Deloitte**
Technology &
Transformation

Robert Boon
**Partner bij
Deloitte**
Strategy, Risk
& Transactions
Advisory

Menno ter Wal
**Director bij
Deloitte**
Enterprise
Technology and
Performance

Pieter Hofman
**Partner bij
Deloitte**
Technology &
Transformation

Pieter van Doorn
**Partner bij
Deloitte**
Strategy, Risk
& Transactions
Advisory

Dit rapport is tot stand gekomen met medewerking van de volgende partijen:

Cora van Horssen

Hoofd kennisteam bij Nibud

Nouschka Veerman

Wetenschappelijk medewerker
bij Nibud

Marike Knoef

Decaan van de Tilburg School of
Economics and Management en Kroonlid
bij de SER

**Universiteit
Leiden**

Max van Lent

Assistant Professor of Economics bij
Leiden University

Literatuur

ABN AMRO (2022). Banken moeten beter inspelen op specifieke financiële behoeften van vrouwen. Beschikbaar op: <https://www.abnamro.com/nl/nieuws/banken-moeten-beter-inspelen-op-specifieke-financiele-behoeften-van-vrouwen>

AFM (2022). Buy Now, Pay Later. Verkenning van nieuwe trend. Beschikbaar op: <https://www.afm.nl/nl-nl/consumenten/themas/lenen/achteraf-betalen>

AFM (2024). Versnelling noodzakelijk in duurzaamheidstransitie financiële sector. Beschikbaar op: <https://www.afm.nl/nl-nl/consumenten/actueel/2024/januari/agenda-2024>

Algemene Rekenkamer (2024). Grip op menselijke maat. Beschikbaar op: <https://www.rekenkamer.nl/publicaties/rapporten/2024/04/18/grip-op-menselijke-maat>

BKR (2024). Hoge inflatie, minder consumptief krediet. Beschikbaar op: <https://www.bkr.nl/nl/actueel/hoge-inflatie-minder-consumptief-krediet>

Boer, A. de (2021). Praten over geldzorgen taboe: 'Mensen denken al snel dat het je eigen schuld is'. Beschikbaar op: <https://www.nu.nl/geldzaken/6161267/praten-over-geldzorgen-taboe-mensen-denken-al-snel-dat-het-je-eigen-schuld-is.html?referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.nl%2F>

Boisclair, D., Lusardi, A., & Michaud, P. (2017). Financial literacy and retirement planning in Canada. Journal of Pension Economics & Finance, 16 (3), 277-296. Beschikbaar op: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-pension-economics-and-finance/article/abs/financial-literacy-and-retirement-planning-in-canada/E59825F86E-B788347EBAFB0892151ECD>

Byrnes, J., Miller, D., & Schafer, W. (1999). Gender differences in risk taking: A meta-analysis. Psychological bulletin, 125 (3), 367-383. Beschikbaar op: <https://psycnet.apa.org/doiLanding?doi=10.1037%2F0033-2909.125.3.367>

Campenhout, G. van (2015). Revaluing the role of parents as financial socialization agents in youth financial literacy programs. Journal of Consumer Affairs, 49 (1), 186-222. Beschikbaar op: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/joca.12064>

CBS (2018). Toename flexwerk vooral bij jongeren met bijbanen. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/17/toename-flexwerk-vooral-bij-jongeren-met-bijbanen#:~:text=Hiermee%20had%20bijna%20een%20kwart%20van%20de%20werkzame,jongeren%20met%20een%20bijbaan.%20Dit%20meldt%20het%20CBS.>

CBS (2021). Gemiddeld uurloon. Beschikbaar op: https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2021/gemiddeld-uurloon-van-werknemers-in-2019/2-gemiddeld-uurloon?utm_source=chatgpt.com

CBS (2023a). De arbeidsmarkt in cijfers 2023. Beschikbaar op: <https://longreads.cbs.nl/de-arbeidsmarkt-in-cijfers-2023/inkomen/>

CBS (2023b). Vrouwen werken meteen na afstuderen al vaker in deeltijd dan mannen. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/15/vrouwen-werken-meteen-na-afstuderen-al-vaker-in-deeltijd-dan-mannen>

CBS (2024a). Beloningsverschillen tussen mannen en vrouwen; bedrijfstakken (SBI 2008). Beschikbaar op: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/dataset/81920NED/table?fromstatweb>

CBS (2024b). Bruto nationaal inkomen groeit met 8,1 procent in 2023. Beschikbaar op: https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/de-nederlandse-economie/2024/bruto-nationaal-inkomen-groeit-met-8-1-procent-in-2023/4-consumptie-en-besparingen-nederlandse-huishoudens?utm_source=chatgpt.com

CBS (2024c). Cao-loonstijging 2024 hoogste in meer dan veertig jaar. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/01/cao-loonstijging-2024-hoogste-in-meer-dan-veertig-jaar>

CBS (2024d). Dashboard arbeidsmarkt werkenden. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/werkenden>

CBS (2024e). Gezocht, niet beschikbaar. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-beroepsbevolking/gezocht-niet-beschikbaar>

CBS (2024f). Huizenprijzen verder gestegen in de 25 grootste gemeenten. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/45/huizenprijzen-verder-gestegen-in-de-25-grootste-gemeenten>

CBS (2024g). Materiële welvaart in Nederland 2024. Beschikbaar op: <https://duo.nl/particulier/home/actueel/tijdelijke-koopkrachtmaatregel-stopt-vanaf-studiejaar-2024-2025.jsp#:~:text=In%20studiejaar%202023-2024%20kregen%20uitwonende%20scholieren%20en%20studenten,je%20te%20helpen%20vanwege%20de%20sterk%20gestegen%20prijs>

CBS (2024h). Onderbenutte deeltijders: van meer willen werken naar meer gaan werken. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/onderbenutte-deeltijders-van-meer-willen-werken-naar-meer-gaan-werken?onpage=true>

CBS (2024i). Regionale kerncijfers Nederland. Beschikbaar op: <https://opendata.cbs.nl/statline/?dl=16D63#/CBS/nl/datas-et/70072ned/table>

CBS (2024j). Toen en nu: hoe Nederland in 50 jaar veranderde. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/longread/statistische-trends/2024/toen-en-nu-hoe-nederland-in-50-jaar-veranderde>

CBS (2024k). Twintigers hebben nu hoger inkomen, maar minder vaak een koopwoning. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2024/37/twintigers-hebben-nu-hoger-inkomen-maar-minder-vaak-een-koopwoning>

CBS (2024l). Wonen. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/monitor-brede-welvaart-en-de-sustainable-development-goals/hier-en-nu/wonen>

CBS (2025a). Jaarmutatatie consumentenprijsindex; vanaf 1963. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/70936NED>

CBS (2025b). Vacatures; stroomcijfers, seizoengecorrigeerd. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/cijfers/detail/84545NED>

CBS (2025c). Werkenden. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/dashboard-arbeidsmarkt/werkenden>

CBS (2025d). Werkloosheid in december onveranderd op 3,7 procent. Beschikbaar op: <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2025/03/werkloosheid-in-december-onveranderd-op-3-7-procent>

CBS (2025e). Werkzame beroepsbevolking; positie in de werkkring. Beschikbaar op: <https://opendata.cbs.nl/statline/#/CBS/nl/datas-et/85278NED/table?ts=1719489744522>

Clark, R., & Khalaf, C. (2019). Planning for retirement? The importance of time preferences. *Journal of Labor Research*, 40 (2), 127-150. Beschikbaar op: https://ideas.repec.org/a/spr/jlabre/v40y2019i2d10.1007_s12122-019-09287-y.html

Comerton-Forde, C., de New, J., Salamanca, N., Ribar, D., Nicastro, A., & Ross, J. (2020). Measuring financial wellbeing with self-reported bank-record data. *Melbourne Institute: Applied Economic & Social Research*, 26 (20). Beschikbaar op: https://melbourneinstitute.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0006/3547050/wp2020n26.pdf

Commonwealth Bank of Australia & The University of Melbourne (2019). Improving the Financial Wellbeing of Australians. Beschikbaar op: https://www.commbank.com.au/content/dam/commbank-assets/banking/guidance/2018-06/using-survey-banking-data-to-measure-financial-wellbeing.pdf?ei=things_UniMelbPDF

CPB (2019). Arbeidsparticipatie en gewerkte uren tot en met 2060. Beschikbaar op: <https://www.cpb.nl/sites/default/files/omnidownload/CPB-Achtergronddocument-dec2019-Arbeidsparticipatie-en-gewerkte-uren-tot-en-met-2060.pdf>

CPB (2024). Verantwoordingsdocument Raming Centraal Economisch Plan 2024. Beschikbaar op: [https://www.cpb.nl/raming-februari-2024-cep-2024#:~:text=Centraal%20Economisch%20Plan%20\(CEP\)%202024%20%2D%20Verantwoording,overheidsfinancien%2C%20en%20koopkracht%20en%20armoede](https://www.cpb.nl/raming-februari-2024-cep-2024#:~:text=Centraal%20Economisch%20Plan%20(CEP)%202024%20%2D%20Verantwoording,overheidsfinancien%2C%20en%20koopkracht%20en%20armoede)

Dam, E. van (2022). Praten over geld of schulden moet uit de taboefeer: deze psycholoog weet hoe. Beschikbaar op: <https://www.gld.nl/nieuws/7785826/praten-over-geld-of-schulden-moet-uit-de-taboefeer-deze-psycholoog-weet-hoe>

Dijk, W. van, Werf, M. van der, & Dillen, L. van (2022). The psychological inventory of financial scarcity (PIFS): a psychometric evaluation. *Journal of Behavioral and Experimental Economics*, 101. Beschikbaar op: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2214804322001100>

Dool, R. van den (2022). Waarom we moeten praten over geld. Beschikbaar op: <https://www.sg.uu.nl/artikelen/2022/09/waarom-we-moeten-praten-over-geld>

Deloitte (2021). In balans. Samen op weg naar een financieel gezond Nederland. Beschikbaar op: <https://www.deloitte.com/nl/nl/Industries/financial-services/research/financiele-gezondheid-nederland.html>

Deloitte (2023). Herstel van balans. De financiële gezondheid van Nederland in onzekere tijden. Beschikbaar op: <https://www.deloitte.com/nl/nl/Industries/financial-services/research/financiele-gezondheid-nederland.html>

Deloitte (2024). Financiële gezondheid. Samen navigeren door onzekere tijden. Beschikbaar op: <https://www.deloitte.com/nl/nl/Industries/financial-services/research/financiele-gezondheid-nederland.html>

DNB (2023)a. Doorwerking monetair beleid kost tijd en verschilt per land. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/nieuws-2023/doorwerking-monetair-beleid-kost-tijd-en-verschilt-per-land/#:~:text=De%20mate%20waarin%20dat%20gebeurt%20verschilt%20sterk%20per,de%20beleidsrente%20snel%20en%20fors%20verhoogd%20tot%204%25.>

DNB (2023b). Kwetsbaarheid en veerkracht van Nederlandse huishoudens. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/media/ejmp4akx/dnb-os-brede-welvaart.pdf>

DNB (2023c). Wat mensen prikkelt om meer of minder te werken. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/achtergrond-2023/wat-mensen-prikkelt-om-meer-of-minder-te-werken/>

DNB (2024a). Arbeidsmarkt. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/arbeidsmarkt/>

DNB (2024b). Arbeidsmarktkrapte vraagt om breed maatschappelijk debat. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/achtergrond-2024/arbeidsmarktkrapte-vraagt-om-breed-maatschappelijk-debat/>

DNB (2024c). De woningmarkt. Beschikbaar op: https://www.dnb.nl/actuele-economische-vraagstukken/woningmarkt?utm_source=chatgpt.com

DNB (2024d). DNB Najaarsraming. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/publicaties/publicaties-dnb/eov/najaarsraming-2024/#:~:text=Najaarsraming%202024%3A%20Opverende%20groei%20in,2026%20met%201%2C5%25>

DNB (2024e). Overzicht financiële stabiliteit. Najaar 2024. Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/media/jb5dijc0/ofs-najaar-2024.pdf>

DNB (2025). Nederlandse huishoudens sparen recordbedrag: wat zit erachter? Beschikbaar op: <https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/nieuws-2025/nederlandse-huishoudens-sparen-recordbedrag-wat-zit-erachter/>

Donnelly, G., Garcia-Rada, X., Olson, J., Nikolova, H., & Norton, M. (2023). Couples underestimate the benefits of talking about money. Beschikbaar op: https://cepr.org/system/files/2023-07/Couples%20Underestimate%20the%20Benefits%20of%20Talking%20About%20Money%20-%20E.%20Donnelly%20Ximena%20Garcia-Rada%20Jenny%20G.%20Olson%20Hristina%20Nikolova%20Michael%20I.%20Norton_0.pdf

Dunn, A., Robb, H., Celik, N., & Caron, T. (2020). U.S. Financial Health Pulse: 2020 Trends Report. Beschikbaar op: <https://finhealthnetwork.org/research/u-s-financial-health-pulse-2020-trends-report/>

Dunn, A., Wilson, E., Golvala, K., & Garon, T. (2018). U.S. Financial Health Pulse: 2018 Baseline Survey Results. Beschikbaar op: <https://finhealthnetwork.org/research/u-s-financial-health-pulse-2018-baseline-survey-results/>

DUO (2024). Tijdelijke koopkrachtmaatregel stopt vanaf studiejaar 2024-2025. Beschikbaar op: <https://duo.nl/particulier/home/actueel/tijdelijke-koopkrachtmaatregel-stopt-vanaf-studiejaar-2024-2025.jsp#:~:text=In%20studiejaar%202023-2024%20kregen%20uitwonende%20scholieren%20en%20studenten,je%20te%20helpen%20vanwege%20de%20sterk%20gestegen%20prijs>

DUO (2025). Collegegeld. Beschikbaar op: <https://duo.nl/particulier/collegegeld.jsp>

ESB (2023). Los het arbeidstekort op door in gesprek te gaan. Beschikbaar op: https://esb.nu/los-het-arbeidstekort-op-door-in-gesprek-te-gaan?utm_source=chatgpt.com

Eshuis, N. (2023). Meer Nederlanders kampen met geldzorgen, met name jongeren en alleenstaanden. Beschikbaar op: <https://www.volkskrant.nl/nieuws-achtergrond/meer-nederlanders-kampen-met-geldzorgen-met-name-jongeren-en-alleenstaanden-be-97c138/?referrer=>

Europees Parlement (2023). Genderloonkloof: EP keurt bindende regels voor loontransparantiemaatregelen goed. Beschikbaar op: <https://www.europarl.europa.eu/news/nl/press-room/20230327I-PR78545/genderloonkloof-ep-keurt-bindende-regels-voor-loontransparantiemaatregelen-goed>

Europese Commissie (2024). Europese regels geen beletsel voor verbod 'Buy Now, Pay Later'. Beschikbaar op: https://netherlands.representation.ec.europa.eu/nieuws/europese-regels-geen-beletsel-voor-verbod-buy-now-pay-later-2024-10-28_nl

Eurostat (2024). Annual inflation up to 2.2% in the euro area. Beschikbaar op: https://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-euro-indicators/w/2-18122024-ap?utm_source=chatgpt.com

Eurostat (2025). Labour productivity and unit labour costs. Beschikbaar op: <https://data.europa.eu/data/datasets/9rssr5riby8nzy7taw-w9a?locale=en>

Financial Conduct Authority (2017). Financial Lives 2017 survey. Beschikbaar op: <https://www.fca.org.uk/financial-lives/financial-lives-2017-survey>

Financial conduct Authority (2020). Financial Lives 2020 survey. Beschikbaar op: <https://www.fca.org.uk/financial-lives/financial-lives-2020-survey>

GGD GHOR (2025). Landelijke rapportage Gezondheidsmonitor Jongvolwassenen. Beschikbaar op: <https://ggdghor.nl/actueelbericht/blijvende-zorgen-over-mentale-gezondheid-jongvolwassenen-ondanks-lichte-verbetering/>

IBO (2024). Naar een beter werkende schuldenketen. Beschikbaar op: <https://open.overheid.nl/documenten/c9a5939e-2294-4013-abc8-2218e7feb0ee/file>

ING (2023). Financiële gezondheid geeft jongvolwassenen vrijheid, maar leidt ook tot zorgen en stress. Beschikbaar op: <https://nieuws.ing.nl/nl-NL/224557-ing-start-panel-met-gen-z-over-financiele-gezondheid-en-educatie>

ING (2024). ING onderzoek: Helft van jongeren van Generatie Z heeft schulden. Beschikbaar op: <https://nieuws.ing.nl/nl-NL/241043-ing-onderzoek-helft-van-jongeren-van-generatie-z-heeft-schulden>

Kali, S. (2024). Waarom bouwen Nederlandse vrouwen gemiddeld 40% minder pensioen op dan mannen? Beschikbaar op: <https://www.universiteitleiden.nl/nieuws/2024/08/waarom-bouwen-nederlandse-vrouwen-gemiddeld-40-minder-pensioen-op-dan-mannen>

Kamernet (2024). Kamernet Huurrapport Q4 2024. Beschikbaar op: <https://kamernet.nl/tips/verhuurders/huurprijs/kamernet-huurrapport-Q4-2024>

- Kempson, E., Finney, A., & Poppe, C. (2017). Financial well-being. A conceptual model and preliminary analysis. SIFO Consumption Research Norway. DOI: 10.13140/RG.2.2.18737.68961. Beschikbaar op: https://www.researchgate.net/publication/318852257_Financial_Well-Being_A_Conceptual_Model_and_Preliminary_Analysis
- KidsRights (2025). State of youth NL roept Nationale politiek op tot actie. Beschikbaar op: <https://www.kidsrights.org/nl/nieuws/state-of-youth-nl-roept-nationale-politiek-op-tot-actie/>
- Kouters, V. (2023). Over geld praat je wel. Amsterdam: Meulenhoff.
- Leclaire, A. (2024). Is alleen wonen nog betaalbaar? Beschikbaar op: https://www.vn.nl/de-solo-economie-alleen-leven-is-duur?srsId=AfmBOoqCPQJ8bjEn4pYrjL_D_hhTeOpLCtK8nQixHX2s0tCqXBHCrVdM
- Lusardi, A., & Mitchell, O. (2011). Financial literacy around the world: An overview. Journal of pension Economics and Finance 10 (04), 497-508. Beschikbaar op: <https://www.cambridge.org/core/journals/journal-of-pension-economics-and-finance/article/financial-literacy-around-the-world-an-overview/0488F901318E0FBC4C92DC6E-964AB89C>
- Ministerie van Financiën (2024). Voorjaarsnota. Beschikbaar op: <https://www.rijksfinancien.nl/voorjaarsnota/2024/2744660>
- Mitchell, O., & Lusardi, A. (2015). Financial literacy and economic outcomes: Evidence and policy implications. The Journal of Retirement, 3 (1), 107-114. Beschikbaar op: <https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC5445906/>
- Nationale Coalitie Financiële Gezondheid (2025). Bewustzijn. Beschikbaar op: <https://ncfg.nl/kennisdeling/bewustzijn>
- Nationale Ombudsman (2024). Hoe eerder hoe beter. Beschikbaar op: https://www.nationaleombudsman.nl/system/files/bijlage/Hoe%20eerder%20hoe%20beter_0.pdf
- Nederlandse VrouwenRaad (2025). Gelijke lonen. Beschikbaar op: <https://www.nederlandse vrouwenraad.nl/lobby/gelijke-lonen/>
- Netspar (2021). Gelijke rechten, maar geen gelijke pensioenen: de genderkloof in Nederlandse tweedepijlerpensioenen. Beschikbaar op: <https://www.netspar.nl/kennisplein/gelijke-rechten-maar-geen-gelijke-pensioenen-de-genderkloof-in-nederlandse-tweedepijlerpensioenen/>
- NIBC (2024). Waarom we niet over geld praten (en dat wel beter doen). Beschikbaar op: <https://www.nibc.be/nl/blog/waarom-we-niet-over-geld-praten-en-dat-wel-beter-doen/>
- Nibud (2021). Wat betekent meer of minder werken voor mijn portemonnee? Beschikbaar op: <https://www.nibud.nl/nieuws/wat-betekent-meer-of-minder-werken-voor-mijn-portemonnee/>
- Nibud (2024). Geldzaken in de praktijk 2024. Het leven betaalbaar. Beschikbaar op: <https://www.nibud.nl/onderzoeksrapporten/rapport-geldzaken-in-de-praktijk-2024/>
- Nibud (2025). FinanciëleGezondheidsCheck. Beschikbaar op: <https://www.nibud.nl/tools/financielegezondheidscheck/>
- Nji (2024). AFM: Achteraf betalen risico voor jongeren. Beschikbaar op: <https://www.nji.nl/nieuws/afm-achteraf-betalen-risico-voor-jongeren>
- Nji (2025). Waarom is het belangrijk dat jongeren op zichzelf gaan wonen? Beschikbaar op: <https://www.nji.nl/op-jezelf-wonen/waarom-is-het-belangrijk-dat-jongeren-op-zichzelf-gaan-wonen>
- NVB (2024). Gelijke ondernemerskansen voor vrouwen? "Het is fixing the system, niet fixing the women". Beschikbaar op: <https://www.nvb.nl/bank-wereld-online/gelijke-ondernemerskansen-voor-vrouwen-het-is-fixing-the-system-niet-fixing-the-women/>
- NVVK (2024). Voorkomen dat betalingsachterstanden verder oplopen. Beschikbaar op: <https://www.nvbk.nl/thema/vroegsignalering>
- Ottaviani, C., & Vandone, D. (2011). Impulsivity and household indebtedness: Evidence from real life. Journal of Economic Psychology 32 (5), 754-761. Beschikbaar op: <https://psycnet.apa.org/record/2011-21448-012>
- Rijksoverheid (2024a). Alternatieven voor toeslagenstelsel in kaart gebracht. Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/02/09/alternatieven-voor-toeslagenstelsel-in-kaart-gebracht>
- Rijksoverheid (2024b). Kabinet houdt met belastingwijzigingen voor 2025 oog voor portemonnee van werkenden en goed ondernemersklimaat. Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/12/18/kabinet-houdt-met-belastingwijzigingen-voor-2025-oog-voor-portemonnee-van-werkenden-en-goed-ondernemersklimaat>
- Rijksoverheid (2024c). Peiling hulp bij geldstress. Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2024/10/15/peiling-hulp-bij-geldstress>
- Rijksoverheid (2024d). Regeerprogramma. Beschikbaar op: <https://open.overheid.nl/documenten/ronl-f525d4046079b0beabc6f897f-79045ccf2246e08/pdf>
- Rijksoverheid (2024e). Voortgang aanpak geldzorgen, armoede en schulden. Beschikbaar op: <https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2024/06/25/voortgang-aanpak-geldzorgen-armoede-en-schulden>
- Rijksoverheid (2025). Mogelijke alternatieven voor verhoging btw in kaart gebracht. Beschikbaar op: https://www.rijksoverheid.nl/actueel/nieuws/2025/02/07/mogelijke-alternatieven-voor-verhoging-btw-in-kaart-gebracht?utm_source=chatgpt.com
- Rooij, M., Lusardi, A., & Alessie, R. (2011). Financial literacy and retirement planning in the Netherlands. Journal of Economic Psychology 31 (4), 593-608. Beschikbaar op: <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0167487011000195>

Rouvroye, R. (2024). Sociale Vraagstukken: Jongvolwassenen zeggen 'nee bedankt' tegen flexwerk. Beschikbaar op: <https://www.socialevraagstukken.nl/jongvolwassenen-zeggen-nee-bedankt-tegen-flexwerk/>

SER (2021). SER-advies: Werken zonder armoede. Beschikbaar op: <https://www.ser.nl/nl/publicaties/werken-zonder-armoede>

SER (2024). Geef jongeren de regie over hun eigen toekomst. Beschikbaar op: <https://www.ser.nl/nl/publicaties/art-kimberley-snijders>

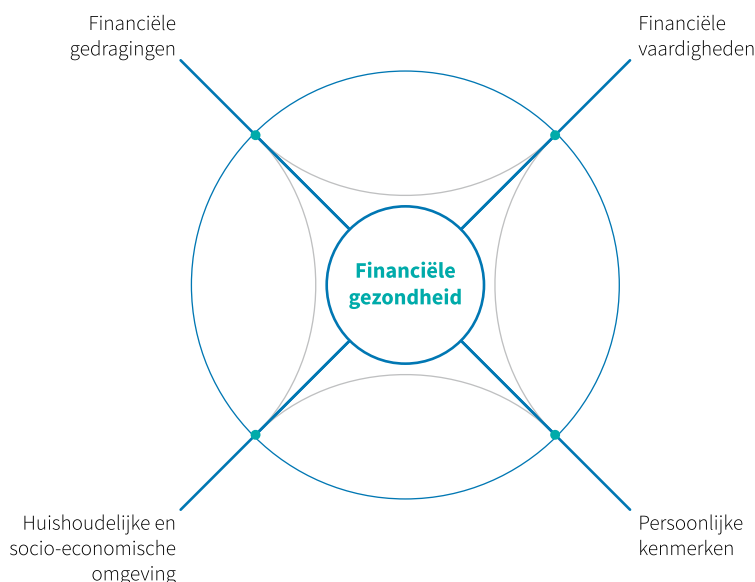
Shim, S., & Serido, J. (2011). Young adults' financial capability. Beschikbaar op: https://www.nefe.org/_images/research/APLUS-Wave-2/APLUS-Wave-2-Final-Report.pdf

Stichting Het Potentieel Pakken (2023). Hoe meer uren werken de armoede kan verminderen. Beschikbaar op: <https://www.hetpotentieelpakken.nl/hoe-meer-uren-werken-de-armoede-kan-verminderen/>

UWV (2024). Problematische schulden bij uitkeringsgerechtigden. Ontwikkelingen vanaf 2010 tot 2022. Beschikbaar op: <https://www.uwv.nl/nl/publicaties/kennis/2024/problematische-schulden-bij-uitkeringsgerechtigden-ontwikkelingen-vanaf-2010-tot-2022#:~:text=Al%20meerdere%20jaren%20is%20het%20voor%20UWV%20duidelijk,aan%20het%20verminderen%20en%20voorkomen%20van%20problema>

Zhao, H. & Zhang, L. (2020). Talking money at home: the value of family financial socialization. International Journal of Banking Marketing, 38(7), 1617-1634. Beschikbaar op: <https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/ijbm-04-2020-0174/full/html>

Bijlage 1 - Het conceptuele model

In paragraaf 2.1 hebben we aangegeven welke definitie van financiële gezondheid we hanteren. Om financiële gezondheid te kunnen meten hebben we op basis van literatuuronderzoek bepaald welke onderdelen impact hebben op de financiële gezondheid. Daarmee konden we vervolgens bepalen welke hoofdcategorieën (en onderliggende onderdelen) getoetst moeten worden om een uitspraak te kunnen doen over de financiële gezondheid van een huishouden of de Nederlander. De figuur hierboven toont het conceptuele model dat hieruit is ontstaan.

Financiële gedragingen

Uit onderzoek blijkt¹⁰⁰ dat financiële gedragingen een direct effect hebben op de financiële gezondheid. Het gaat hier om het daadwerkelijke gedrag dat mensen laten zien: hoeveel spaart men bijvoorbeeld daadwerkelijk of leent men geld?

Financiële vaardigheden

Onder financiële vaardigheden verstaan we de mate waarin mensen in staat zijn om financiële producten te begrijpen en weloverwogen beslissingen te nemen. Hierbij gaat het om de vraag of zij over de juiste kennis

en kunde beschikken. Denk aan financiële geletterdheid en begrip van risico's. De literatuur laat zien dat er een relatie is tussen financiële geletterdheid enerzijds en financieel gedrag en financiële gezondheid anderzijds.¹⁰¹

Persoonlijke kenmerken

Bij persoonlijke kenmerken gaat het over de eigenschappen waarover mensen beschikken. In het conceptuele model zijn die eigenschappen opgenomen die effect hebben op de financiële gezondheid en waarvan wetenschappelijk is vastgesteld dat ze samenhangen met financieel gedrag.¹⁰² Denk bijvoorbeeld aan impulsiviteit¹⁰³ en tijdsoriëntatie.¹⁰⁴

Huishoudelijke en socio-economische omgeving

Het huishouden waar iemand deel van uitmaakt en de socio-economische omgeving zijn ook van invloed op de financiële gezondheid. Denk hierbij aan de samenstelling van het huishouden (heeft iemand bijvoorbeeld een partner en/of kinderen?), de levensgebeurtenissen die zich voordoen en het inkomen van het huishouden.

¹⁰⁰ O.a. Kempson et al., 2017; Comerton-Forde et al., 2020.

¹⁰¹ O.a. Mitchell en Lusardi, 2015; Boisclair et al., 2017; Van Rooij et al., 2011

¹⁰² O.a. Ottaviani en Vandone, 2011; Clark et al., 2019.

¹⁰³ O.a. Ottaviani en Vandone, 2011.

¹⁰⁴ O.a. Clark et al., 2019.

Bijlage 2 - Vragenlijst

1. Inkomen

De volgende vragen gaan over het inkomen van uw huishouden. We bedoelen daarmee bijvoorbeeld het inkomen uit werk, uitkering of verhuur van een woning.

1.1 Wat is meestal de financiële situatie van uw huishouden? Mijn huishouden:

- a. maakt of heeft schulden om rond te komen
- b. gebruikt een deel van het spaargeld om rond te komen
- c. komt precies rond
- d. houdt een beetje geld over
- e. houdt veel geld over

1.2 Hoe moeilijk of makkelijk kan uw huishouden op dit moment rondkomen?

- a. Zeer moeilijk
- b. Moeilijk
- c. Niet moeilijk en niet makkelijk
- d. Makkelijk
- e. Zeer makkelijk

1.3 Denk aan het inkomen dat u in eerdere jaren had. Was het inkomen voor uw huishouden de afgelopen 12 maanden veel lager of hoger, of ongeveer hetzelfde?

- a. Veel lager
- b. Lager
- c. Ongeveer hetzelfde
- d. Hoger
- e. Veel hoger
- f. Ik weet het niet

1.4 Hoe goed kunt u het inkomen van uw huishouden voor de komende tijd voorspellen? Kies het antwoord dat het beste bij uw situatie past

- a. Ik kan het inkomen voor de komende 12 maanden of meer voorspellen
- b. Ik kan het inkomen voor de komende 9 maanden voorspellen
- c. Ik kan het inkomen voor de komende 6 maanden voorspellen
- d. Ik kan het inkomen voor de komende 3 maanden voorspellen
- e. Ik kan het inkomen niet goed voorspellen

1.5 Hoe uur per week werkt u gemiddeld (tegen betaling)?

- a. Ik werk niet
- b. Minder dan 12 uur per week
- c. 12 tot 20 uur per week
- d. 20 tot 28 uur per week
- e. 28 tot 35 uur per week
- f. 35 tot 40 uur per week
- g. meer dan 40 uur

1.6 Waar let u op bij het bepalen van uw werkuren per week? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- a. De hoogte van mijn salaris
- b. De hoogte van mijn pensioen
- c. Carrière mogelijkheden
- d. De opvangmogelijkheden voor mijn kinderen.
- e. De balans tussen werk en vrije tijd
- f. De hoogte van mijn overheidstoeslagen (bijvoorbeeld: kinderopvangtoeslag, huurtoeslag)
- g. Ik ben met pensioen
- h. Mijn gezondheid
- i. Anders, namelijk

2. Uitgaven

De volgende vragen gaan over de uitgaven van uw huishouden. Sommige uitgaven zijn noodzakelijk om te kunnen leven, zoals uitgaven aan huur/hypotheek, elektriciteit, water, boodschappen en kleding. Daarnaast zijn er uitgaven die niet direct noodzakelijk zijn, zoals een vakantie of een nieuwe auto

2.1 De totale uitgaven van mijn huishouden waren de afgelopen 12 maanden:

- a. Veel lager dan het inkomen
- b. Iets lager dan het inkomen
- c. Ongeveer even hoog als het inkomen
- d. Iets hoger dan het inkomen
- e. Veel hoger dan het inkomen
- f. Ik weet het niet

2.2 Hoe moeilijk of makkelijk was het de afgelopen 12 maanden voor uw huishouden om de noodzakelijke kosten voor levensonderhoud te betalen, zoals woonlasten, boodschappen en kleding?

- a. Zeer moeilijk
- b. Moeilijk
- c. Niet moeilijk en niet makkelijk
- d. Makkelijk
- e. Zeer makkelijk

2.3 Ik kan alle rekeningen van mijn huishouden:

- a. zonder problemen betalen
- b. allemaal betalen, maar het is af en toe financieel lastig
- c. allemaal betalen, maar het is altijd financieel lastig
- d. niet altijd betalen, waardoor ik bij sommige rekeningen een achterstand heb
- e. regelmatig niet betalen, waardoor ik bij veel rekeningen een achterstand heb

2.4 Welke situatie heeft uw huishouden de afgelopen twaalf maanden meegemaakt door uw financiële omstandigheden? Meerdere antwoorden zijn mogelijk.

- a. Mijn huishouden kon de sport-of hobbyclub of bibliotheek niet betalen.
- b. Mijn huishouden kon geen gezonde voeding kopen, zoals verse producten.
- c. Mijn huishouden kon geen vrienden en familie bezoeken en/of hen thuis ontvangen.
- d. Mijn huishouden kon geen sociale activiteiten ondernemen, zoals uit eten gaan of een dagje naar een pretpark.
- e. Mijn huishouden kon geen bijscholing, cursussen of opleidingen betalen die nodig zijn om kansen op de arbeidsmarkt te vergroten.

2.5 Als u moeite zou hebben om aan al uw financiële verplichtingen te voldoen, welke rekening zou u als eerste niet betalen?

- a. Huur of hypotheek
- b. Nutsvoorzieningen (Gas, Water, Elektriciteit)
- c. De aflossing of rentebetaling op de creditcard, persoonlijke leningen of bij achteraf betalen (achteraf betalen is (het (online) kopen van een product waarbij je jouw aankoop niet direct betaalt, maar op een later moment)
- d. Zorgverzekering
- e. Overige verzekeringen (zoals aansprakelijkheidsverzekering, autoverzekering of inboedelverzekering)
- f. Kinderopvangkosten
- g. Het internet/ telefoon abonnement
- h. Het lidmaatschap van mijn hobby of sportclub
- i. Anders, namelijk

2.6 De overheid biedt subsidies aan voor producten die uw woning verduurzamen, zoals een warmtepomp, zonneboiler, of isolatie. Bent u bekend met deze subsidies? En zo ja, maakt u hier gebruik van?

- a. Ja, ik ben hier bekend mee. Ik maak hier geen gebruik van.
- b. Ja, ik ben hier bekend mee. Ik heb hier gebruik van gemaakt.
- c. Ja, ik ben hier bekend mee. Ik ga hier gebruik van maken.
- d. Ik ben hier niet bekend mee.

2.7 Deze subsidies dekken niet altijd de volledige kosten. Soms moet u zelf een deel betalen of voorschieten. Hoe belangrijk is de subsidie voor u om uw huis te verduurzamen?

- a. Zeer belangrijk
- b. Belangrijk
- c. Enigszins belangrijk
- d. Onbelangrijk
- e. Helemaal onbelangrijk

3. Sparen

De volgende vragen gaan over het spaargeld en spaargedrag van uw huishouden. Onder spaargeld vallen ook beleggingen (aandelen, obligaties, beleggingsfondsen, etc.) en extra sparen voor uw pensioen.

3.1 Stel dat uw huishouden de belangrijkste bron van inkomsten verliest. U ontvangt dan nog wel inkomsten vanuit een vangnet, als u daar recht op heeft. Denk aan een werkloosheidsuitkering of arbeidsongeschiktheidsverzekering. Hoelang zou u dan rond kunnen komen zonder geld te lenen of te verhuizen?

- a. 6 maanden of meer
- b. 3-5 maanden
- c. 1-2 maanden
- d. 1 week – 1 maand
- e. Minder dan 1 week

3.2 Hoe zeker bent u dat de grotere uitgaven die uw huishouden wil doen (zoals een vakantie, schilderwerk aan uw huis of een auto) haalbaar zijn?

- a. Zeer zeker
- b. Zeker
- c. Enigszins zeker
- d. Onzeker
- e. Zeer onzeker
- f. Ik weet dat grotere uitgaven niet haalbaar zijn

3.3 Als mijn huishouden morgen een uitgave zou moeten doen die gelijk is aan het maandinkomen van mijn huishouden, dan zou ik:

- a. het geld makkelijk bij elkaar kunnen krijgen
- b. het geld bij elkaar kunnen krijgen, maar iets moeten veranderen, zoals minder uitgeven
- c. iets moeten doen om het geld bij elkaar te krijgen, zoals iets verkopen of extra werken. Ik hoef geen geld te lenen
- d. moeten lenen, bijvoorbeeld via een persoonlijke lening of bij familie/vrienden. Dit geld zou ik moeten terugbetalen
- e. het geld waarschijnlijk niet bij elkaar krijgen

3.4 Welke uitspraak omschrijft uw spaargedrag het best?

- a. Ik spaar elke maand een vast bedrag
- b. Ik spaar elke maand, maar het bedrag verschilt
- c. Ik probeer geld te sparen, maar dat lukt me niet elke maand
- d. Ik kan alleen sparen als ik een financiële meevaller heb
- e. Ik spaar niet

3.5 Hoeveel van het netto inkomen van uw huishouden spaart u gemiddeld per maand? Het netto inkomen is het inkomen dat uw huishouden daadwerkelijk op de rekening ontvangt.

- a. Minder dan €100
- b. Tussen de €100 en €500
- c. Tussen de €500 en €1000
- d. Meer dan €1000
- e. Ik weet het niet

3.6. Hoe verwacht u dat het inkomen van uw huishouden eruitziet na uw pensioendatum?

- a. Ik heb er vertrouwen in dat mijn maandelijkse inkomen voldoende zal zijn
- b. Ik weet dat mijn maandelijkse inkomen onvoldoende zal zijn maar ik doe daar niets aan
- c. Ik weet dat mijn maandelijkse inkomen onvoldoende zal zijn en doe daar iets aan, bijvoorbeeld door bij te sparen en/of te beleggen
- d. Ik ben er niet mee bezig en weet niet of mijn pensioen voldoende zal zijn
- e. Ik wil het graag weten maar ik vind het lastig om hierachter te komen
- f. Niet van toepassing: ik ben al met pensioen

3.7 Als uw huishouden voor langere periode geld overhoudt, investeert u dit dan? Het gaat hier niet om sparen, maar om bijvoorbeeld beleggen of investeren in vastgoed.

- a. Ja, ik ben hier bewust mee bezig
- b. Ja, maar ik kijk er verder niet actief naar om
- c. Nee, ik weet dat het kan maar ik doe het niet
- d. Nee, ik weet niet hoe dat moet
- e. Nee, ik heb geen geld over om te investeren

4. Schulden

De volgende vragen gaan over de schulden die uw huishouden heeft. Daarmee bedoelen we bijvoorbeeld een persoonlijke lening, geld dat u van andere mensen heeft geleend en openstaande rekeningen. Denk daarbij ook aan aankopen via webwinkels die u nog niet heeft (af) betaald. Het gaat hier niet om terugkerende rekeningen voor bijvoorbeeld private lease of abonnementen, die u op tijd betaalt.

Hypotheeken en studieschulden bij DUO zien we als een andere vorm van schuld. U krijgt daar aparte vragen over.

4.1 Ik weet precies hoe de schulden van mijn huishouden eruitzien (het totale bedrag, de vervaldatum en de kosten). Reken uw eventuele hypotheek en DUO-studieschuld niet mee.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Enigszins mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Enigszins mee eens
- e. Helemaal mee eens
- f. Mijn huishouden heeft geen schulden

4.2 Hoeveel zorgen maakt u zich over de schulden van uw huishouden? Reken uw eventuele hypotheek en DUO-studieschuld niet mee.

- a. Ik maak me geen zorgen
- b. Ik maak me een beetje zorgen
- c. Ik maak me zorgen
- d. Ik maak me veel zorgen
- e. Mijn huishouden heeft geen schulden

4.3 Hoe lang denkt u dat u ongeveer nodig heeft om de schulden van uw huishouden af te betalen, zonder uw levensstijl te veranderen? Reken uw eventuele hypotheek en DUO-studieschuld niet mee.

- a. 1 0 tot 1 jaar
- b. 1 tot 5 jaar
- c. 6 tot 10 jaar
- d. 11 tot 20 jaar
- e. Meer dan 20 jaar
- f. Ik zal de schulden van mijn huishouden nooit afbetalen
- g. Ik weet het niet
- h. Mijn huishouden heeft geen schulden

Nu volgen vragen over de eventuele hypotheekschuld en DUO-studieschuld van uw huishouden.

4.4 Hoe zeker bent u dat u de hypotheekschuld van uw huishouden op tijd zal aflossen, zonder uw levensstijl te veranderen?

- a. Zeker
- b. Enigszins zeker
- c. Onzeker
- d. Zeer onzeker
- e. Ik ben van plan mijn hypotheek aan het einde van de looptijd af te lossen door een nieuwe lening af te sluiten
- f. Ik ben eigenaar van een huis maar heb mijn hypotheek al afgelost
- g. Ik heb geen hypotheek, ik huur

4.5 Hoe zeker bent u dat uw huishouden de totale DUO-studieschuld op tijd zal aflossen, zonder uw levensstijl te veranderen?

- a. Zeer zeker
- b. Zeker
- c. Enigszins zeker
- d. Onzeker
- e. Zeer onzeker
- f. Ik studeer nog en weet nog niet hoe hoog mijn lening uiteindelijk zal zijn
- g. Ik heb geen DUO-studielening

5. Plannen

Denkt u na over de besteding van uw geld? Maakt u plannen, ook voor de toekomst? Daar gaan de volgende vragen over.

5.1 Over welke periode maakt u meestal financiële plannen voor uw huishouden?

U kunt meerdere antwoorden selecteren.

- a. Ik maak geen financiële plannen
- b. De komende weken
- c. De komende paar maanden
- d. Het komende jaar
- e. De komende paar jaren
- f. De komende 5 tot 10 jaar
- g. Langer dan de komende 10 jaar

5.2 Hoe vaak maakt u een overzicht van uw inkomsten en uitgaven?

- a. Elk jaar
- b. Elke maand
- c. Elke week
- d. Ik heb een overzicht dat ik steeds aanpas als er iets verandert
- e. Ik heb weleens een overzicht gemaakt maar houd dit niet structureel bij
- f. Nooit

5.3 Hoe zeker bent u dat u goede financiële plannen hebt gemaakt voor uw pensioen?

- a. Zeer zeker
- b. Zeker
- c. Enigszins zeker
- d. Onzeker
- e. Zeer onzeker
- f. Ik heb geen plannen gemaakt voor mijn pensioen

5.4 Hoe zeker bent u dat uw verzekeringen eventuele grote schades (zoals inbraak of waterschade) voldoende dekken?

- a. Zeer zeker
- b. Zeker
- c. Enigszins zeker
- d. Onzeker
- e. Zeer onzeker
- f. Ik weet dat ik niet voldoende dekking heb

- 5.5 Stel dat er een heftige gebeurtenis in uw leven plaatsvindt, zoals een echtscheiding, het overlijden van een gezinslid of arbeidsongeschiktheid als zelfstandige. U heeft daardoor bijvoorbeeld plotseling veel minder inkomsten of hogere uitgaven. Hoe zeker bent u dat uw huishouden dan nog kan rondkomen, dankzij bijvoorbeeld een verzekering of spaargeld?**
- a. Zeer zeker
 - b. Zeker
 - c. Enigszins zeker
 - d. Onzeker
 - e. Zeer onzeker
 - f. Ik weet dat ik niet voldoende inkomsten heb
- 5.6 Hoe zeker bent u dat uw huishouden de financiële doelen voor de toekomst kan bereiken? Denk aan doelen zoals het kopen van een huis of met vervroegd pensioen gaan.**
- a. Zeer zeker
 - b. Zeker
 - c. Enigszins zeker
 - d. Onzeker
 - e. Zeer onzeker
 - f. Ik weet dat ik mijn financiële doelen niet kan bereiken

6 Financiële kennis en vaardigheden

- 6.1 Hoe goed denkt u dat uw kennis van, en inzicht in, financiële zaken is? Geef een cijfer van 1 tot 10.**
Geef een cijfer van 1 tot 10.
- 6.2 Stel dat u €100 op uw spaarrekening heeft staan tegen een rente van 1% per jaar en de inflatie 2% per jaar bedraagt. Hoeveel zou u na een jaar kunnen kopen met het geld op uw spaarrekening?**
- a. Meer dan vandaag
 - b. Precies evenveel als vandaag
 - c. Minder dan vandaag
 - d. Weet ik niet
 - e. Deze vraag wil ik niet beantwoorden
- 6.3 Stel dat u €100 op uw spaarrekening heeft staan en de rente 2% per jaar is. Hoeveel denkt u dat u na 5 jaar op de rekening zou hebben staan als u tussendoor geen geld opneemt?**
- a. Meer dan €102
 - b. Precies €102
 - c. Minder dan €102
 - d. Weet ik niet
 - e. Deze vraag wil ik niet beantwoorden
- 6.4 Denkt u dat de volgende uitspraak waar of niet waar is?**
- a. Waar
 - b. Niet waar
 - c. Weet ik niet
 - d. Deze vraag wil ik niet beantwoorden

7 Houding en karakter

Nu volgen er een aantal algemene stellingen. Geef aan in hoeverre u het eens bent met de volgende stellingen.

- 7.1 Het lukt mij niet goed om mijn financiële zaken te regelen.**
- a. Helemaal mee oneens
 - b. Mee oneens
 - c. Niet mee eens, niet mee oneens
 - d. Mee eens
 - e. Helemaal mee eens

7.2 Ik heb het gevoel dat ik weinig controle heb over mijn financiële situatie.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.3 Als ik aan mijn financiële situatie denk, dan voel ik mij machteloos.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.4 Ik ben alleen bezig met wat ik nu moet betalen. De rest zie ik later wel.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.5 Door mijn financiële situatie leef ik van dag tot dag.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.6 Ik houd rekening met dingen die ik over een tijdje moet betalen.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.7 Ik leen liever geld om dingen meteen te kopen dan dat ik ervoor spaar.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.8 Ik zou liever bezuinigen dan te moeten lenen voor alledaagse uitgaven.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.9 Ik geef liever mijn geld uit dan dat ik het bewaar voor onverwachte uitgaven.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.10 Het voelt beter om geld uit te geven dan om te sparen.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.11 Ik blijf kalm als ik voor financiële moeilijkheden kom te staan. Ik vertrouw op mijn eigen vaardigheden om grip op mijn financiën te krijgen

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

7.12 Ik kan de meeste financiële problemen oplossen als ik er de nodige moeite voor doe.

- a. Helemaal mee oneens
- b. Mee oneens
- c. Niet mee eens, niet mee oneens
- d. Mee eens
- e. Helemaal mee eens

8. Verdiepingsvragen**8.1 Door wie of wat laat u zich het meest beïnvloeden bij het doen van aankopen? Denk hierbij aan gebruikelijke aankopen zoals kleding, verzorgingsproducten, (woon)accessoires etc. maar ook grotere aankopen.**

- a. Door familie
- b. Door vrienden
- c. Door collega's
- d. Door reclame (op o.a. internet, tv, social media)
- e. Door consumenten organisaties (bijv. de consumentenbond)
- f. Door vergelijkingssites

8.2 Heb u in de afgelopen twaalf maanden achteraf weleens spijt gehad van een aankoop?

- a. Vaak
- b. Regelmatig
- c. Soms
- d. Zelden
- e. Nooit

8.3 Wat is de reden dat u aankopen doet waar u achteraf spijt van heeft? Kies het antwoord dat het best passend is bij uw situatie.

- a. Ik wilde hetzelfde hebben als anderen (bijv. vrienden / familie)
- b. Het geeft mij een goed gevoel om nieuwe dingen te kopen
- c. Ik dacht er niet bij na
- d. Ik heb mij laten overhalen door promotie/aanbieding (bijv. korting, 1+1 gratis)
- e. Anders, namelijk

8.4 Praat u over uw financiële situatie met anderen?

- a. Vaak
- b. Regelmatig
- c. Soms
- d. Zelden
- e. Nooit

8.5 Met wie praat u over uw financiële situatie? Meerdere antwoorden zijn mogelijk

- a. met mijn ouders
- b. met mijn (volwassen) kinderen
- c. met mijn vrienden
- d. met collega's op werk
- e. met mijn partner
- f. Anders, namelijk

8.6 Waarom praat u liever niet over uw financiële situatie met anderen? Kies het antwoord dat het best passend is bij uw situatie

- a. Ik vind het te persoonlijk
- b. Ik schaam mij voor mijn situatie
- c. Ik ben onzeker over mijn kennis over/ vaardigheden als het gaat om mijn financiële situatie
- d. Ik weet niet wat praten over mijn financiële situatie voor zin heeft
- e. Geen behoefte
- f. Wil ik niet verder toelichten
- g. Anders, namelijk

8.7 Heeft u in het afgelopen twaalf maanden van de volgende financiële producten en/of diensten gebruik gemaakt? Meerdere antwoorden zijn mogelijk

- a. Achteraf betalen (het (online) kopen van een product waarbij je jouw aankoop niet direct betaalt, maar op een later moment)
- b. Online goksites
- c. Crypto
- d. Lease (Lease is een vorm van huren. Het lease object (bijv. wasmachine) is eigendom van de leasemaatschappij en na de looptijd lever je het geleasede object weer in. Je betaalt per maand een vast bedrag)
- e. Geen van bovenstaande

8.8 Hoe gaat u om met bepaalde financiële uitdagingen / moeilijkheden?

- a. Dat los ik zelf op
- b. Dan zoek ik hulp bij een expert
- c. dan zoek ik hulp bij vrienden en/of familie
- d. dan zoek ik hulp bij mijn werkgever
- e. ik doe daar niks aan / stel het uit om hier hulp voor de vragen
- f. Ik ervaar geen uitdagingen / moeilijkheden

8.9 Stel dat u hulp krijgt bij financiële uitdagingen/ moeilijkheden, door wie zou u dan het liefste geholpen worden?

- a. Een expert
- b. Vrienden en/of familie
- c. Werkgever
- d. Gemeente
- e. Andere overheidsinstantie (bijv. Belastingdienst)
- f. Mijn bank
- g. Anders, namelijk

9. Achtergrondkenmerken

Tot slot willen we u nog een paar vragen over uzelf stellen. Ze gaan over u persoonlijk, behalve als in de vraag duidelijk staat dat het over uw huishouden gaat. Uw huishouden zijn u en de leden van uw huishouden met wie u de financiën deelt. Bijvoorbeeld uw partner en inwonende kinderen.

9.1. Wat is uw leeftijd?

- a. 18-24
- b. 25-34
- c. 35-44
- d. 45-54
- e. 55-64
- f. 65+

9.2 Welke optie beschrijft uw situatie het beste? (Onder westerse landen verstaan we landen in Europa (exclusief Turkije), Noord-Amerika, Japan, Indonesië, Canada, Australië en Nieuw-Zeeland)

- a. Ik ben, en mijn beide ouders zijn, in Nederland geboren.
- b. Ik ben in Nederland geboren en een of allebei mijn ouders is/zijn geboren in een niet-westers land.
- c. Ik ben in Nederland geboren en een of allebei mijn ouders is/zijn geboren in een ander westers land buiten Nederland.
- d. Ik ben niet in Nederland geboren maar in een niet-westers land.
- e. Ik ben niet in Nederland geboren maar in een westers land.
- f. Zeg ik liever niet.

9.3. Welke situatie geldt op dit moment voor u?

- a. Ik heb betaald werk
- b. Ik heb een uitkering als gevolg van (langdurige) ziekte of arbeidsongeschiktheid (WAO, WIA (WGA/IVA))
- c. Ik heb een uitkering als gevolg van werkloosheid (WW, bijstand)
- d. Ik heb betaald werk en een uitkering (WW, bijstand, WAO, WIA (WGA/IVA))
- e. Ik heb geen betaald werk en geen uitkering
- f. Ik studeer en heb betaald werk
- g. Ik studeer zonder betaald werk
- h. Ik heb alleen AOW/pensioen
- i. Ik heb betaald werk en AOW/pensioen

9.4 Wat is op dit moment de belangrijkste bron van inkomsten van uw huishouden

- a. Werk in loondienst
- b. Werk als zelfstandige (zzp'er/ondernemer)
- c. Pensioen/AOW
- d. Uitkering als gevolg van (langdurige) ziekte of arbeidsongeschiktheid (WAO, WIA (WGA/IVA))
- e. Uitkering als gevolg van werkloosheid (WW, bijstand)
- f. Studiefinanciering voor thuiswonende studenten
- g. Studiefinanciering voor uitwonende studenten
- h. Financiële regeling van de overheid i.v.m. coronacrisis (NOW, TVL)
- i. Anders, namelijk

9.5 Welke situatie geldt op dit moment voor uw partner? Dit is iemand met wie u een huishouden vormt. Als u geen partner heeft, dan kunt u dit hieronder aangeven. Mijn partner:

- a. heeft betaald werk
- b. heeft alleen een uitkering (WW, bijstand, WAO, WIA (WGA/IVA))
- c. heeft betaald werk en een uitkering (WW, bijstand, WAO, WIA (WGA/IVA))
- d. heeft geen betaald werk en geen uitkering
- e. studeert en heeft betaald werk
- f. studeert zonder betaald werk
- g. heeft alleen AOW/pensioen
- h. heeft betaald werk en AOW/pensioen
- i. Ik heb geen partner met wie ik een huishouden vorm

9.6 Hoeveel inwonende kinderen zijn onderdeel van uw huishouden?

- a. 1
- b. 2
- c. 3
- d. 4
- e. 5
- f. 6
- g. 7
- h. 8
- i. 9 of meer
- j. Geen

9.7 Wat is op dit moment uw situatie?

- a. Alleenstaand
- b. Gehuwd of geregistreerd partnerschap
- c. Gescheiden
- d. Weduwe of weduwnaar
- e. Samenwonend
- f. Zeg ik liever niet

9.8 Wat is de hoogste opleiding die u heeft afgemaakt?

- a. Basisschool
- b. Lbo, vmbo basis/kader
- c. Vmbo gl/tl, mavo, (m)ulo
- d. Mbo
- e. Havo, vwo
- f. Hbo, bachelor
- g. Universiteit, doctoraalopleiding, master
- h. Anders, namelijk:

9.9 Is er de afgelopen 12 maanden iets veranderd in uw woonsituatie? Ik ben:

Meerdere antwoorden mogelijk

- a. op mezelf gaan wonen (vanuit mijn ouderlijk huis)
- b. op mezelf gaan wonen na beëindiging van mijn relatie
- c. weer bij mijn ouder(s) gaan wonen
- d. gaan samenwonen
- e. verhuisd
- f. anders, namelijk:
- g. Er is niets veranderd in mijn woonsituatie
- h. Zeg ik liever niet

9.10 Is er de afgelopen 12 maanden iets veranderd in uw persoonlijke situatie?

Meerdere antwoorden mogelijk

- a. Komst van een kind
- b. Getrouwd of geregistreerd partnerschap
- c. Relatie beëindigd
- d. Begonnen met fulltime studeren
- e. Begonnen met parttime studeren
- f. Ziekte/arbeidsongeschiktheid
- g. Overlijden partner
- h. Overlijden vader/moeder
- i. Anders, namelijk:
- j. Er is niets veranderd in mijn persoonlijke situatie
- k. Zeg ik liever niet

9.11 Is er de afgelopen 12 maanden iets veranderd in uw werksituatie?

Meerdere antwoorden mogelijk

- a. Nieuwe baan
- b. (Gedeeltelijk) werkloos geworden
- c. (Gedeeltelijk) arbeidsongeschikt geworden
- d. Minder uren gaan werken
- e. Meer uren gaan werken
- f. Salarisverhoging
- g. Salarisverlaging
- h. Eigen bedrijf gestart/zzp'er geworden
- i. Faillissement eigen bedrijf
- j. Anders, namelijk:
- k. Ik heb geen gebeurtenissen meegemaakt
- l. Zeg ik liever niet

9.12 In wat voor soort woning woont u?

- a. Koopwoning
- b. Sociale huurwoning
- c. Particuliere huurwoning
- d. Anders, namelijk:
- e. Weet ik niet

9.13 Hoe vaak had uw familie financiële problemen toen u opgroeide?

- a. Altijd
- b. Regelmatig
- c. Soms
- d. Zelden
- e. Nooit
- f. Weet ik niet

9.14 Evaluatievraag

Hoe moeilijk of hoe makkelijk vond u het om deze vragen te beantwoorden?

- a. Zeer moeilijk
- b. Moeilijk
- c. Niet moeilijk en niet makkelijk
- d. Makkelijk
- e. Zeer makkelijk

Hartelijk dank voor het invullen van deze vragenlijst. Uw bijdrage is zeer waardevol. Bent u benieuwd naar uw eigen financiële gezondheid? Op de website van het Nibud kunt u de FinanciëleGezondheidsCheck invullen. Hiermee kunt krijgen in uw financiële gezondheid.

Deloitte refers to one or more of Deloitte Touche Tohmatsu Limited (“DTTL”), its global network of member firms and their related entities. DTTL (also referred to as “Deloitte Global”) and each of its member firms are legally separate and independent entities. DTTL does not provide services to clients. Please see www.deloitte.nl/about to learn more.

Deloitte is a leading global provider of audit and assurance, consulting, financial advisory, risk advisory, tax and related services. Our network of member firms in more than 150 countries and territories serves four out of five Fortune Global 500 companies. Learn how Deloitte’s approximately 286,000 people make an impact that matters at www.deloitte.nl.

This communication contains general information only, and none of Deloitte Touche Tohmatsu Limited, its member firms or their related entities (collectively, the “Deloitte network”) is, by means of this communication, rendering professional advice or services. Before making any decision or taking any action that may affect your finances or your business, you should consult a qualified professional adviser. No entity in the Deloitte network shall be responsible for any loss whatsoever sustained by any person who relies on this communication.